

Maria von Petean

Gufanna

Romaan

1937

Kirjastus O-U. „Kaja“ väljaanne, Tallinnas.

Oli mahe sügisõhtu, kui noor, tol korral veel tundmatu prantsuse näitleja Marcell Cordillon astus Austria provintsiteatri uksest tänavale.

Tal oli mängust veel palaw ja ta hingas nautides puhast õhku. Kõhkalikult tähtedega ülekülvatud taewas wõlvus magawa linna kohal. Kõhelses seisatades püüdis noormees wõõras ümbruses orienteeruda, kust kaudu pääsis kõige hõlpsamini hotellini. Oli ta tulnud paremalt wõi wajakult?

Lummalt ja tühjalt laiutus tema ees wäike plats, kuski kohisesid pimedas puud. Cordillon märkas pinki, millel tukkus tööline. Ta astus tema juure, koputas talle õlale ja küsis: „Hotel de la Poste?“

Mees ärkas wõpatades, osutas käega wäsemale ja kõneles midagi, millest Cordillon ei saanud aru. Rahwakoelt ei mõistnud ta kunagi. Tema oskused saksa keeles olid veel liig wäikesed.

Ta suundus näidatud tänavale, see oli pime. Kõlunud lehed jahisesid ta sammude all, aedadest hoowas närtswate illed lõhna.

„Wäikelinna õine wõlu!“ mõtles Cordillon. „Kuidas sobin mina siia?... Ja ometi leidub inimesi, kes elawad siin... päewasti päewa... aastast aastasse. Ja kes ei ihkagi mujale. Kuidas on selle pesa nimi? Digus: Weyring! Weyring Pleini ääres! Ja säärares urkas korraldab Hugo Hirschhauer, see idiootne impesaario, wõõrusetendus!“

Uhaa! Seal oligi hotell „Post“. Kaugelt nähtaw oma walguse raiskamise tõttu. Helendawa sissekäigu ees seisid mõned mehed kui mustad siluetid.

Cordillon astus eeskotta, mis lehtas õlle ja kõõgi järele. Eõõgisaalis hõljusid suitsupilwed mitme kodanikuperekonna peade kohal. Cordilloni ilmudes wakis kõnelus.

Ta istus wäikese laua äärde ja tellis õhtusõõgi, suuri waewu tehes end arusaadawaks. Külalised jälgisid teda huwitatult, mehed umbusklikult, naised uudistades ja imetledes.

Marcell Cordillon pühendas oma tähelepanu õhtusõõgile. Kiire pilguga ta oli weendunud, et siin ei leidunud aimuski kena daami ja ta otsustas sellepärast kohe pärast söõmist minna oma tuppa. Tol temale mitte just omasel üksilduse wajakusel oli mitu põhjust. Esiteks istus kõrwalruumis rändtrupi impesaario Hugo Hirschhauer, keda ta ei sallinud, teiseks tahtis ta kirjutada kirju ja kolmandaks — ning see oli kõige olulisem — oli tal trupi „tähe“ Margit Devour'ga olnud wäike arusaamatus ja talle meeldis etendada sõõpunu õsa, ning sellepärast ei läinud ta te-

male etenduse lõppedes vastu ega saanud teda tema magamistuppa, mis muudu kuulus ta päevakawasse.

Pärast õhtusööki süütas Cordillon sigareti, tõusis üles ja väljus saalist, mantel käe peal.

Hämarat koridori mööda läks ta oma toa ukseni, keeras selle lukust lahti ja süütas lambi.

See oli wanamoodsalt sisustatud ruum, kuid hoolimata luitunud põlstermööblitest ja heegeldatud vaibakestest ning linikuteist väga mugav.

Cordillon astus akna alla. Kuu valgustas avarat öue, kus põlised puud tõstsid latvu taewa poole. Waikuses kostis kaewu sulinat. „Ilus!“ mõtles ta ja sulges akna.

Siis kõlistas ta. Ilmus aumäärises wanaduses toaneitsi. Cordillon soowis sulge, tinti ja weini.

Kui talle kõik oli toodud ja ta wahapeal oma safo oli wahetanud koduse kuuega, istus ta laua äärde, aetas lambi parajasse kaugusesse ja hakkas kirjutama kirja.

Warsti sattus ta hoogu ja, ainiti walades weini klaasi, ta jutustas sõbrale kõigist oma wiimase aja seiklustest ja muredest.

Atki koputati uksele.

„Sisse!“ hüüdis Cordillon, pidades tulijat Margit Derour' toatüdruks. Kuid ümber pöördudes silmas ta läwel noort naist, kes talle oma finisilmadega pooleldi ehmunult, pooleldi imetlemalt otja waatas. Ilmesteti ta polnud lootnud teda kohata ja nüüd ei teadnud ta, mida teha.

„Toon teile teie teatriformi,“ lausis ta wiimaks arglikult.

Cordillon ei saanud ta sõnadest küll aru, aga ta nägi oma riieteformi, ja kuna ta oli tujus, tõusis ta püsti ja ütles oma keeles: „Tänan, ilus laps!“

Seda ei mõistnud mõõdras jällegi. See tähendab, ta ei taibanud sõnu kõlalifelt, kuid nende mõte oli talle väga selge, ja ta langetas häbelikult naeratades pea. Ta oli wäike ja habras ja ta juuksed olid blondid.

Cordillon märkas, et meeldiw olend oli riietatud korrakifult ja äärmiselt puhtalt. Ta walge pluus walendas wärskusest ja üldse oli ta üpris isuärataw. Kuna ta aetas formi pörandale, otfis Cordillon kõneainet. Ja siis küsis ta: „Teater olema lõpp?“ Ning oli väga uhke sellele lausele.

„Jah,“ wastas blondiin kohmetult. Ja lisas siis waimustuse julgusega: „See oli väga ilus!“

Ta seisis juba ukse juures. Cordillon taipas, et kui tob wäike naine oli wiibinud teatrietendusel, siis oli ta näinud ka tema armastust ja surma esimeses waatuses ja sellepärast näis ka tütarlapse rõõmus üllatus täiesti arusaadaw; olles näiden dile laasa elanud, ta pidas teda muidugi juba furnuks — ja nüüd, korraga seisis ta elusalt tema ees! Tähelepandamatult libistas Cordillon käe tasku, leidis kuldümündi ja kuna ta naiste vastu alati oli helde, pistis ta raha talle pihku.

Wäike blondiin näis üllatatud, kogeles häbelikult midagi, seisatas weel hetke kohmetunult ja lipsas siis uksest wälja.

Cordillon pöördus laua juure tagasi ja jõi oma klaasi tühjaks. Wein oli suurepärane!

Siis koputati uuesti.

„Sisse!“ hüüdis Cordillon jälle.

Uks awanes kitsaks piluks ja selle wahelt ilmus nähtawale habras loju.

„Härra,“ ütles ta, „eksisite ennist. Toon selle tagasi.“

Ta astus lühikeste kärmete sammudega laua äärde ja pani rahatüki lambivalguse ringi, ise tõstmata pilku.

Cordillon naeris. Ta oli tõesti kena see pisike plika! Noormees haaras ta käe. Oh — tal oli sõrmus sõrmes!

„Abielus?“ küsis ta ja osutas sõrmusele.

Naine noogutas.

„Lapsed?“ jatkas Cordillon.

Naine raputas ägedalt pead.

Siis kogus Cordillon kõik oma teadmised ja küsis:

„Kuidas on teie nimi?“

„Christine Obenaus.“

Nüüd oli ta kõneluswõime otsas. Ta kaalutles wiiru, wõttis klaasi, milles fätendas punane wein, ja tõstis selle naise huultele. Ta tegi seda peifiliku ufusega, naerdes wallatult. Ka naine naeris ja rüüpas ettemaatlikult. Cordillon protestis ägedalt sellise tagasihoidlikkuse wastu ja toetas käega naise kuktalt, teisega surudes klaasi tema huulte wastu. Nüüd ei jäänud Christine Obenausil muud üle kui juua, sest muidu oleks punane wein woolanud tema walgele pluusile. Kui ta tühja klaasi asetab lauale, kattis ta nägu õrn puna ja nagu süüdlaslikult piilus ta ukse poole. Kuid see oli wahepeal fulgunud.

„Tahaksin teile midagi kinkida,“ ütles Marcel Cordillon prantsuse keeles, „oodake!“

Ta astus ühe kohwri juure ja hakkas selles sorima.

Naine seisis nõutult ja kergelt wärisedes paigal. Ta pilk libises awatud kohwritelt pefulauale, kus reastusid mitmesuguses suuruses pudelid, kammid, kääsnad.

Uga juba oli Cordillon jälle tema kõrwal, käes kaart. See oli tema foto, parim kõigist üleswõtetest, tehtud eriti reklaami otstarbeks.

Ta kandis sel pildil kreeka kostüümi, mis jättis wabaks kaela. Pärj juustes, wahtis ta unistawa pilguga kaugusesse, paljad käsiwarred ristamisil rinnal.

Ta oli wäga ilus.

Wäike blondiin imetles pilti. Ta sõrmed wärisesid weidi. Cordillon pani oma käe tema ümber, aeglaselt, sõbralikult.

Nõnda seisis nad kaua liikumatult üksteise wastu nõjatades, kuna nende ümber oli roosa hämarus, — noor prantsuse näitleja ja wäike austria töölisnaine.

Siis kummardus noormees äkki ja haaras naise oma kaenlasse.

Jumal hoolitseb omade eest ka siis, kui nad magawad. Sadulsepameister Anton Obenaus röömustas üliwäga, kui ta naine Christl ühel kaunil juunihommikul kinkis talle tütrekese.

Digupoolest polnud ta säärasele wõimalusele kunagi mõtelnud, aga nüüd, kus laps oli tulnud, näis talle, nagu oleks ta elu wasti nüüd omandanud sisu ja sihi. Kui ollakse kolmkümmend kolm aastat harjunud

madratseid toppima ja elulõbu otsima suitsusest kõrtsitoast, tundub päris imelik, et üks siputaw pisitilluke inimolend on suuteline sinus äratama kummalist liigutust.

„Kristine ta Susannaaks,“ ütles Christl mõtlikult, lehades blondina ja õnnelikuna sängis, „see on ilus nimi. Böib-olla toob see temale õnne.“

Süis wakis ta ja tupp ei kostnud midagi peale lindude sädina.

Christl Obenaus polnud harjunud lesima sängis, kuna kõikjal kuhjus tööd, mis nõudis ta wirtu kätt. Kui suure heameelega ta oleks pühkinud põrandat, liigutanud suppi, kastnud lilli — armas jumal, keegi ei aimanud, kui raske tal oli laiselda! Aga madam oli käskinud teda wähemalt nädala lamada ja rahulikult pealt waadata, kui kohmakalt ta mees majataltusi toimetas. Ja ta kannatas seitse päewa wälja ega lausunud ka sõna, kui meheõde, „Zini-tädi“, kõike just nii tegi, nagu seda tegema ei pidanud. Süis aga, kahetsjandal päewal, päikeseküllasel suwihommikul, oli ta jälle jalul ja asteldas rõõmsalt ja wirtu nagu ennegi.

Meister Obenaus wõinuks wanuselt olla Christli isa, ta oligi tema hooldajaks olnud, sest Christl oli juba wäikselts jäänud waeslapses. Ta oli tubli ja rahuarmastaja mees, ja Christl oli temaga kõhklemata abiellunud, teades, et tema kõrwal ootas teda rahulik ja kindel tulewik.

Aga süis oli tema noores abielus tärpanud igatsus elumõtte järele. Ta ei otinud seiklusi ega elamusi wäljaspool oma kodu, ei, ta waid soowis endale last. Kas poisiti wõi plikat, ükskõik. Minult midagi sooja, wäikesest, abiwajawat, mis täiesti kuulus temale.

Lasnad tulid ja läksid, oma üksluisuses waewalt teineteisest eraldatamad, ilma et püha Eusebia — kelle eestkostmine selliseis asjus Zini-tädi arwates oli wäga tähtis — temale olnuks armuline.

Meister Obenaus ei aimanud midagi noore naise salajasest kurbusest. Tema, kelle elukutses oli alati tabada naela pea pihta, ojutus ses suhtes üpris lühinägelikuks.

Kuid kindlad soowid wiiwad sihile. Püha Eusebia oli halastanud. Nüüd hoidis Christl pisikest elusat nukkü süles ja oli nii õnnelik, et ta poleks wahetanud ühegi kuningaga wõi pangadirektoriga, nagu ta naerdes kinnitas, sest wiimast liiki inimesi pidas ta kuningasit weel wõimsamaks.

Nõnda olid süis kõik rahul. Noor ema, meister Obenaus, naabrid ja preester, kelle koguduse liikmete arm oli jälle ühe wõrra kaswanud.

Elu läks pikkamisi jälle wanasse roopasse. Tuli suwi, saabus sügis, kollased päewarööpid õitsetid wäikeses aiakeses ja rikkad inimesed, kes naasisid suwituskohtadest, läksid akende ette panna wärskelt pestud kardinat.

Majake, milles elas meister Obenaus, ajus linnakese lõunapoolsel serwal, seal, kus nõõrsirge paplitega äärestatud maantee kadus laugusesse.

Meister Obenaus naabrike ja majaomanikuks oli naabermeister Wenzel, kel oli naine ja kaks tütar. Noorem kätis weel koolis, wanem aga oli juba selles eas, kus mõeldakse juba oma kodu loomisele.

See oli ilusal suwisel pühapäewal. Wäljas tänawal mängis leierkasti-mees, linnake magas walguse külluses ja Obenaus akende all õitsetid lilled kõigis wikerkaare wärwides.

Meister Obenaus istus piipu ropsutades päiklipoole all pingil, Susanna tema kõrwal rohul. Tal oli seljas walge wärskelt tärgetatud kleidike

ja ta lõubustas end, fogudes julle kiviire ja mustet musta mulda. Selles kütkestawas tegewuses katkestas teda Zini-tädi, kes kriuksumu wärama wahelt ilmus nähtawale.

Zini-tädi oli meister Obenaus'i poolõde — ta ema esimesest abielust — ja ta nimi oli Klementine Reiseneder. Tema elukutse oli sama mitmekulgne kui waewaline. Ta kaubitses wanade asjadega, riiete, jalatsite, mööblite ja kõigi wõimalike tarbeesemetega, kuid ta pani ka mujal käed külge, kui selleks oli wadjadus. Wahel oli ta passijaks, siis lapsehoidjaks ja mõnikord koristas ta ka majakesi, milledest ei kõnelda, kuid mida kasutamad kõik, kui oma kodu on kauge. Ka Weyringi teatriga oli tal suhteid, sest tema ülesandeks oli hoolitseda selle eest, et näitlejate kostüümid toodaks õigeks ajaks teatrisse ja wiidaks siis jälle koju.

Zini-tädile meeldis väga, kui teda nimetati „prouaks“, kuigi ta tegelikult oli preili.

Dma ainsa poja, kes oli müürsepp, oli ta tellingite kokkuwarisemisel juba aastate eest kaotanud.

Kui Zini-tädi nüüd aeda astus, nägi ta üpris pidulik wälja, sest kleit, mida ta kandis, oli kahekümne aasta eest kuulunud maksuameti direktori prouale. Peas oli tal kübar, mille kaunistamiseks peale jaanalinnusule oli kasutatud pitsi, kahte kollast roosi ja hõbedast pannalt.

Terwituse asemel ütles Zini-tädi, et ta jalad hirmsasti walutawat. Ta pidawat kõhe kingad ära wõtma.

Meister Obenaus küsis kaastundlikult, kas ta kingad olewat liig kitsad?

Oh ei! Aga ta oli need hiljuti saanud pandiks — õigemini oli keegi maksujõuetu toonud need tasuta oma wõla eest. Kuna aga kontsad olid väga kulunud, oli ta pahema jala kinga pannud paremasse jalga. Kuid see manööwer oli ebaõnnestunud: kingad olid warbad weretele hõõrunud!

„Kust ja tuled?“ küsis Christl.

Kalmistult. Kust mujalt? Pühapäewal tuli Zini-tädi ikka kalmistult. Keegi härra oli surnud, kellele ta eelmisel nädalal oli müünud wihmawarju.

Kõneldes istus ta meister Obenaus'i kõrwale, tirides kinga jalast. Susanna seisis tema kõrwal ja waatas tähelepanelikult pealt.

„Mustad kingad!“ ütles ta, kuid keegi ei wõtnud waewaks teda kuulata.

Christl läks maffa ja tuli sealt tagasi kandikuga, millel seisis lillikesid tassid ja kannud.

Zini-tädi nägu tõmbus naerule. Ta oli alati nähjas. Omastanud põhimõtte, et endale ei tohi osta midagi söödawat, oli ta alati toidujahil, elatuses sellest, mida talle külas pakuti. Polnud siis ime, et ta armastas wõõrusel käia. Säärastel puhkudel leidis ikka midagi tema jaoks.

Liwakoofe sööwat ta kõige meelsamini, seletas ta ja heitis kiire pilgu kandikule.

Wäike Susanna istus ema süles, wäsides mängimiseft.

„Küll ta on oma isa nägu!“ lausus Zini-tädi kooki näsides. „Eks ole, Anton?“

Oh-jah, meister oli samal arwamisel. Lapsena ta oli olnud täpselt samasugune! „Minult juuffed on tal emalt!“

Christl waiakis ja waatas lapsele tähelepanelikult otfa. Ta nägi peent

ninakesi, naha õrna pronkstooni, mis imelikult erines juuste pronksusest, ja pikkade ripsmetega filmi, mis sätendasid sametiselt ja tumedalt.

„Magu isa!“ kinnitas Lini-tädi veel kord ja Christil ei waielnud wastu, ka tema oli weendunud, et Susanna sarnles oma isale...

Süis kriukfus wäraw uuesti ja perekond Wymetal astus aeda. Nad olid lõunaks ära olnud ja saabusid parajasti kohwitunniks tagasi. Lüdrukud kandis walgeid pluuse, pruune seelikuid ja ruffilillesimiseid roosifestega kaunistatud kübaraid.

Isa Wymetali lai nägu läikis higist. Tema oli seltskonnaldwi ja ta termitas kõiki suurmaailmse käreaga.

Ïstuti koomale. Mali ja Rosa töid toast toolid, mamma Wymetal aga ruttas omalt poolt pakkuma kohwi, mis hommikust saadik oli seisnud ahjukapis.

Kõnelus muutus wäga elawaks ja kõige jutukam oli muidugi Lini-tädi. Wiimaks löi kell aga pool üheksa ja sellega oli saabunud aeg koduteele asuda.

Kaskelt ja ohkides ajas ta end sirgu, kuid haaras süis äkki rutulise liigutusega sinnapoole, kus tawaliselt asetub istekoht.

„Jesjas!“ hädaldas ta.

Kõik silmitsesid teda ehmunult. Mis oli süis jälle juhtunud? Kestis tükk aega enne kui nad kuulsid Lini-tädi erutuse põhjust.

Lini-tädi kandis nimelt ikka mitut seelikut üksteise peal ja need seelikud olid kõik warustatud sügawate, tugewate taskutega... igaks juhuks... Ïmsesti oli ta ühte neist jalalaegastest peitnud midagi, mille olemasolu ta oli unustanud, sest ta kiskus pika otsimise järele kuskilt woldi wahelt wäikese paki wälja.

„Oh heldeke,“ ütles ta ohates, „istusin terve pärasõduna nukul! Mõtlesin ise, et teie pingid on nii okslikud...“

Ja ta wõttis üldise uudishimu keskusena paberist wäikese nukupreili.

„Tahtsin seda müüa prouale, kes elab ümber nurga,“ seletas ta. „Aga et kingad nii kolelasti pigistasid, unustasin selle hoopis.“

Christl waatles nukku, et weenduda, kas ta ka palju oli kannatanud. Mina oli kriimustatud ja rinnakorw oli muljutud. Kõik naersid ja rääkisid läbisegi. Üldises jutuhoos unustati Susanna täiesti. Süis kõlas äkki juhuliku waiuse hetke ajal armas lapseshääli:

„Palun! Palun!“

Wäike tüdruk seisib tibatillukesena oma walges targeldatud kleidis ja waatles mänuuasja ema käes igatsusest läikiwail filmil.

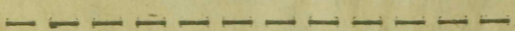
Kõik naersid.

„Sah, Susanna! See oleks midagi sinu jaoks! Kas tal polegi veel nukku?“

Lini-tädi kuulatas ja esmakordselt — ning arwatawasti jäi see ka wiimseks korraks — unustas ta oma ihnsuse. Ta haaras nukku ja ütles tõlise auwäärseusega:

„Säh, sin ta on! Nukk kuulub sulle!“

Nõnda lõppes see pühapäewa õhtu.

Kahtsalt ja rahulikult meeresid aastad, üks teise järele.

Jnetu wäike nukk langes warsti unustusse, sest talle järgnesid uued ja ilusamad. Eriti armastas Susanna kahte neist, „Zenaidet“ ja „Elfat“. Mõlemad olid krahwinnad. Nad elasid mereäärse lossis — keskmise akna laual — ja wahetasid päewas kolmkümmend korda oma riideid.

Kõik need sündmused nihkusid aga tagaplaanile, kui tegelik elu esildas Susannale suuremaid nõudeid. Ta pidi minema kooli.

Christil käitus sel puhul kui kana, kellelt äkki oli wõetud ta pojake. Kodus oli korraka kõik pime ja tühi. Ja Christil hakkas hirm, et õpetaja wõiks ta tütrekest halwasti kohelda, teda teenimatult karistada.

Seda ei juhtunud, kuid tuli teisigi muresid. Susanna jäi leetrisse, siis läkakõhasse. Susanna oli uhke, et ka tema wõis „puududa“ nagu teisedki õpilased, aga ema ei jaganud ta rõõmu. Döb-päewad walwas ta tütrelese sängi weeres ja kui haiguse wõim oli murtud, tähendas Mäli Wymetal, et proua Obenaus nägewat nii wälja nagu oleks t e m a l leetrid olnud. . .

Kel endal on olnud kurb noorus, püüab oma lapsela wõimaldada kõike parimat. Waestekoolis kaswanud Christil raiskas fogu oma suure armastuse Susannale. Aga meister Obenaus ei laitnud teda.

„Kapsel olgu kergem elu kui meil,“ ütles ta alati.

Ja nõnda see näis. Juba lapsena sai temale osaks suur au.

Ja see juhtus nõnda.

Tema majesteet keiser tuli Weyringi. Sigemini — ta peatus waid kümme minutit jaama platvormil, et wõtta wastu kodanike truualamlike austusawaldusi. Oli säraw maihommik lehwivate lippudega, wanikute ja orkestrihelidega. Jaamaeefile olid kogunenud ametiwõimude esindajad, ohwitserkond, mitmesugused ühingud ja hulk koolilapsi.

Dotajate seas wiibus kaks inimest, keda sama põhjus täitis wastandlike tunnetega: üks piinles hirmus, teine aga wärises õnnest.

Snetu oli paks linnapea, kes oli kohustatud pidama kõne. Ta oli neelanud nii palju broomi, et teda iiweldas ja kuna ta raske pingutusega säilitas wäliselt rahu, tiirelesid ta peas ta kõne lööksonad: „Maaisa. . . Truudus. . . Elagu! . . Aretult tänulikud. . .“

Teine ärewusest hingeldaw isik oli Susanna Obenaus. Oma blondi peakeste tõttu oli ta walitud keisrile üle andma lillekimpu ja kuerealist salmi ette kandma. Milline õndsus! Wäike Susanna ei teadnud, mis oli ilusam: ta walge sinise shärbiga kleit wõi kaasõpilaste kadetus — wõi uhke lillekimp wõi ümberseiswate daamide ja härrade sõbralikud pilgud.

Rindel on, et tol tähtsal puhul Susanna Obenaus käitus mõislikumalt kui waene linnapea. Teda ei häirinud ei celarwamisest ega lootused ja linnapealegi olnuks kahtlemata parem, kui ta õe oleks weetnud sügawas unes, et hommikul wärskena ja tugewana suurtele sündmustele wastu astuda. Selle asemel higistas ta kui heinaline ja ta kõwa krae oli juba läbimärg, kui ta wiimaks hädise ja kähisewa häälega oma kõne kattendlikult ja waewalt arusaadawalt ette kandis.

Wäike Susanna aga deklameeris waljult ja selgelt, wahtides fogu aja rahulikult ja filmi pilgutamata wanale keisrile otsa. Ta ei teadnud nimelt weel, mida tähendamad „närwid“ . . .

Tema majesteet naeratas weidi, ulatas lillekimbu adjutantidile ja ütles:

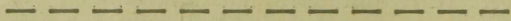
„Tänan... tänan, mu laps!“ pöördus ümber ja sammus oma salongwaguni poole.

Susanna waatas pettunult pikale saledale kogule ärele, keda ümbritsesid mundrites ja sabakuubedes härrad. Koheline kindralisuletutt lehwis tuules... Oli see kõik? Susanna tundus endale peaisikuna ja ta oli oodanud hoopis ilusamaid asju. Pikemat sõbralikku kõnelust wõi muinasjutustest nii tutawat kuninglikku seletust: „Soowi, mida tahad, su soowid täidetakse!“ — Selle asemel aga pladises wihma alla ja rahwushümni helid tegid pidulikule sündmusele lõpu. Ja siis oli ainult weel trügimist ja elaguhüüdmist, kuna õukonnarong pikkamisi liikus jaamast välja.

Alles järgmisel päewal sai ta teenitud tunnustuse osaliseks, koolis. Direktor kiitis teda terve klassi ees ja kõik suuremad tüdrukud suudlesid teda. Susanna peas kinnitus aga mälestus keisriga peetud kõnelusest, mis oli pikk ja südamlik, ning kui hiljem tuli juttu Habsburgi dünastiast, näis talle, nagu oleks ta selle perekonnaga seotud peagu sugulusõdemetega.

Nüüdsest peale awanes Susannal koolis sageli võimalus luuletusi üles ütelda. Alla üldise tähelepanu keskuseks, olla imetletud ja kadestatud, see meeldis wäikestele tüdrukule üle kõige.

„Kust ta küll selle kuulsushimu on pärinud?“ imestas tubli meister Obenaus sageli, meenutades oma äärmist ujedust. Aga ta naine waikis.

Aeg ei peatu. Ja kõik muutub.

Ning seda ei märkagi. Päewade rahulikud woolus näib nagu jääks kõik endiseks, kuid ometi wiilib ja woolib aeg, lõhub ja häwitab, pikkamisi, kindlalt, raudsete seaduste järele.

Christl hakkas tähele panema, et ta mehe jõud oli raugemas, et ta tihti oli sunnitud töö ajal puhkama ja wahel seda isegi enneaegu lõpetama. Kui kodused abinõud enam ei aidanud, saadeti meister arsti juure.

Kui wanamees õhtul sealt naasis, oli Lini-tädi ta perekonda külastamas. Ta istus laua ääres lambi walguses ja hoidis süles suurt kulunud reisutaskut, sest oli äripäew. Tema wastas kallutas Susanna oma blondi pead wihu kohale, millesse ta maalisk tähti. Christl seisis triikimislauda taga ja silus kindlate ja wilunud liigutustega pesu. Sõus tundus auruks muutunud niiskust.

Raskelt ja wärisedes laskus meister Obenaus tugitooli. Ta nägi välja nagu patune, kes tulnud pihile.

„Noh, mida ta ütles, see tohter?“ küsis Lini-tädi.

Ja siis seletas meister kogeldes: enneaegne lubjastumine... jah... ja neeruhaigus... arstimeid pidawat ta wõtma, wiina ei tohi juua ja... tööd teha ta ka ei tohtivat... .

Saabus pikk ehmunud paus. Susanna oli sulle pannud käest ja waatas ifale otja. Wiimaks kõhatas Lini-tädi.

„Lohtrid ajawad alati hirmu nahka,“ arwas ta, „asi pole kindlasti nii hull! Sinu tööd pole ju raske, seda suudad ja ikkagi teha!“

Aga siis kostis Christli hääl:

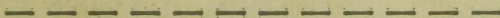
„Kui arst seda keelas, siis teadis ta nimelt miks. Anton ei lähe enam tööle, ma ei luba seda.“

Tini-tädi hambutu juu tõmbus häbelikule naeratusse. Lõpuks, südametu ta ei olnud.

„No-jah,“ wabandas ta õlgu kehitates, „mõtlesin ainult, et... hm... millest tahate siis elada?“

Christl pani triikraua järsult alusele.

„Tema hoolitseb minu eest juba küllalt kaua. Anton ikka,“ ütles ta ja Susannale tundus ta hääl kummaliselt lohutawana ja soojana, „nüüd on minu kohus peret toita. Küll me läbi saame!“

Hea kuulsus tähendab palju. Christl Obenausil tunti kui wirta, tublit ja puhast naisterahwast, kelle sarnast waewalt leidus teist. Tema ees olid kõik ukseid lahti. Juba esimesest ei lastud teda enam wälja. See oli härra Pankratius Pfeifferi pesukoda, kuhu ta läks tööd kuulama. Ta wõeti kohe triikimise osakonda. Talle makseti korralikku palka, kuid tal tuli üheksa tundi päewas tööl olla.

„Vole midagi,“ ütles ta kodus mehele, „kui tõusen kell wiis hommikul, on mul oma tööd kella kaheksaks juba korras. Ja sinu jaoks, wana-mees,“ jatkas ta, istudes meistri kõrwale pingile, „sinu jaoks leiame ka mõne kergema tegewuse! Sest jõude olek teeb nukrameelseks.“

Nõnda oli elu jälle jones. Susanna märkas muutust waewalt. Tema kleidikejed olid alati puhtad, temale olid warutud parimad suutäied ja kuna isa nüüd ikka wiibis kodus, oli ta tütrele tänulik, kui see temaga lobises.

Kõige meelsamini ehitasid nad õhulõsse. Kui Susanna tuli koolist, koonutas meister warastel talwedõhtutel tavaliselt pimedas. Susanna istus tema jalge ette pingile ja wäljast paistwa laterna wilkuwas kumas jutustas ta isale oma soowulmadest.

„Kui saan suureks, isa, siis ehitan endale uhke lossi! Ja kõige ilusama toa annan teile, sulle ja emale. Kus sa elaksid parema meelega: aiapoolsel wõi tänavapoolsel küljel?“

„Tänavapoolsel,“ wastas meister, „seal näeb rohkem inimesi.“

„Jah — ja siis, hobuste asemel ostame auto — see on palju moodsam!“

„Ei, Susi, see haiseb ja plahwatab! Pean hobustest enam lugu.“

„Aga isa! Autos wõib reisida igalepoole!“

Susanna oli nimelt hiljuti palju reisinud — raamatute abil. Kuid nüüd ei saanud nad kokkuleppele, wanamees eelistas hobuseid, tütarlaps autot. Ja kui Christl koju saabus, waidlesid nad pimedas ikka weel ägedalt.

Aga kuigi ta polnud põikpea, see wana meister, jäi tal seekord ometi õigus. Ta ei tarwitsenud istuda astosse, sest oma wiimse sõidu tegi ta kahehobusewankril. Teekond polnud küll pikk: weidi maad mööda paplite alleed ja siis wasakule — sealt paistis juba aed oma loendamatute mustade ristidega. „Mahu“ kuulutasid kuldtähed wärawakaarel. Siin lahkus meister Obenaus oma sõidukist ja saatis selle tühjalt tagasi.

Sellest päewast alates puudus ema Christli toas tema alati sõbralik

habetunud nägu ja kõik see lahkus, mida ta, muidu nii kokkuhoidlik, pillawalt oli jaganud omastele.

Susanna leinas teda kauem kui see muidu lastele omane. Nädalate wiisi istus ta nukralt nurgas, ei mänginud, ei õppinud, ei lugenud, waatles ainult mõtlikult inimesi. Pühapäewiti käisid nad emaga vaikses aias, kus puhkas isa. Aga kui väike tüdruk seal kord raskesti nutuhoogu sattus, ei läinud ta enam kalmistule. Ja Tini-tädigi leidis, et ta talitas dieti. Milleks nutta furnute pärast, kui elus on nagunii muret küllalt?

Ja siis puudutas ta palju wajakumaid küsimusi, pakkudes end meistri tööriistu ja riideid müütama. Ja waheltkaju ta selle eest ei nõudnud.

Kraamimisel leidis ta ainalaualt arstimid, mis olid toodud meistriile, kui arst tunnistas ta surmakandidaadiks. Need rohud oli määratud kergendama ta üleminekut siit hädaorust paremasse maailma.

„Kõik pudelid on weel täis,“ ütles Tini-tädi, „mis nendega teha?“

„Maha wisata, mis muud,“ wastas Christl, tõstmata pesult pilku.

Aga Tini-tädi wiiskas raiskamist.

„Sellest oleks kahju,“ arwas ta ja nuusutas. Ja kuna tal oli isu, walas ta ühe pudeli sisu teise järele oma suhu.

Christl märkas ta tegewust wasti siis, kui wiimane pudel oli käsil.

„Tšand jumal!“ hüüdis ta kookunult.

Ja ta oli kindel, et Tini-tädi järgmisel sekundil heidab hinge wõi vähemalt wäänleb krampides. Tema hädakisa kuulis proua Wymetal, kes parajasti oli askeldanud lojas, ja ta sööstis tupp, et kuulda, mis juhtunud. Kuuldes, et Tini-tädi oli joonud kõik kadunud Antoni rohud, läi ta risti ette ja teadis, et piim on parim wahend mürgituste vastu.

Tini-tädi aga naeratas rahulikult, kuigi weidi süüdlaslikult.

„Mis see mulle peaks tähendama?“ lausus ta üleolewalt.

Kuid liitri röösksa piima jõi ta wastuwaidlemata ära. Oli lõbu end mürgitada, kui sulle muidu anti nii maitswat ja toitwat jooki. Mamma Wymetal, isa Wymetal, Mali ja Rosa, Christl ja Susanna, kõik nad seisid warsti Tini-tädi ümber ja ootasid põksuwa südamega mürgi mõju awaldusi. Kuid — midagi ei juhtunud!

Tini-tädi seletas, ta tundwat end ülihästi ja pealegi polewat tal enam aega, sest teda oodatawat maksudewalitsuse direktori Stülpnageli juures, kus täna õhtul olewat suurem pidusöök ja kus ta pidawat kõõgis aitama.

Sellega oli asi lahendatud.

Aga kui kõik olid lahkunud, wangutas Christl pead ja tähendas Susannale: „Tini-tädi pole üksi must kui porsas, waid tal on ka seamagu!“

Kuid hoolimata kõigest oli soowitaw temaga säilitada häid suhteid, sest Tini-tädil oli palju häid ja mõjukaid tutwusi.

Teda tunti ja teati kõikjal. Haiqestus mõni teenija, koha asendas teda Tini-tädi ja ta kutsuti majja, kui sündis lapsi wõi suri wanu. Tialgi ei keelanud ta oma abi. Ja pealegi oli tal kindlaid kohti. Näiteks käis ta juba aastaid iga laupäew koolidirektor Schwerthi treppe küürimas.

Christl teadis seda ja ta emasüda septses plaane. Professor Schwerth oli Weyringi tütarlaste-lütseumi direktor. Ja selles koolis käisid ainult jõukamate ja peenemate wanemate lapsed. Kui aratada direktori huwi

Susanna vastu, polnud mõimatu, et vaese lesenaise tütar sai priiikooli. Sooro oli julge, kuid oma Susanna jaoks oli ema kõigeks walmis.

Iga asi nõuab aega. Lini-tädi tegi kuude kaupa direktori proua juures eeltõid enne kui direktori härra ise humitus wäikesesti tüdrukust. Siis aga läks kõik wäga kiiresti. Susanna kutsuti eksamil, kus selgus, et ta teadmised üheteistaastase tütarlapse kohta olid igati rahuldawad, ja kuna teised algkooli õpilased astusid progümnaasiumi, hakkas tema sügisel käima lütseumis.

Ema ja tädi särasid rõõmust. Eriti waimustas neid asjaolu, et Susanna pidi õppima prantsuse keelt. Christl ütles, et see keel olewat igale inimesele äärmiselt wajalik, sest kergesti mõimab sattuda olukorda, kus selle keele tundmine on olulise tähtsusega. Leiduwat inimesi, kes kõnelewat ainult prantsuse keelt. . . Lemagi tundnud kord kedagi sarnast. . .

Hiljem selgus, et ema manitsused olid asjata, sest Susanna osutus warsti prantsuse keeles, pärast ka inglise keeles, parimaks klassis. . . Kuid matemaatikaga oli õudne lugu! Wastawa ala õpetaja wangutas sageli pead ja lausus kord isegi: „Obenaus, kardan, et teil ajude asemel on aul peas!“

Nende wäheste tüdrukute hulgas, kes rahwakoolist tulid lütseumi, oli ka Susanna kaasõpilane Frieda Westreicher. Tema isa oli weiniagent, üks tema õdedest elas suurlinnas üpris luksuslikes oludes. Frieda ja Susanna olid wälimuselt täiesti erinewad. Esimene wära arenenud, brünett ja raskepärane, teine kuldblond, kõhn ja wäle. Siiski mõistsid nad teineteist ülihästi. Mõlemad olid wallatud uudishimusti awastada ja selgitada asju, mis neile polnud ei wajalikud ega kasulikud. Frieda teadis rohkem kui Susanna. Tema juures kodus kõneldi kõigest wabalt ja ta saadeti toast wälja enamasti alles siis, kui ta juba kõik oli kuulnud.

Mõnikord külastas Susanna Friedat. Proua Westreicher kandis alati hommikmantlit ja tal olid sassis punased juuksed. Talle meeldis, kui Susanna talle luuletusi deklameeris, ja ta tänas teda suudlusega ja šokolaadikompvekkidega.

Susanna tundis end Frieda kodus wäga hästi. Seal oli palju kenam kui Wymetalide juures, keda ta ka sageli külastas, hoolimata sellest, et ema polnud sellega just rahul. Sest Rosa Wymetalil, nooremal õel, oli pea täis armulugusid. Linalakk ja punnfilmne, otfis ta endale peigmeest, aga tal ei wedanud mitte.

Ühel ilusal päewal oli Rosa läkitanud wastuse tutwuskuulutusele, mis ilmus kohalikus lehes. See oli keegi oskustöeline, keda wäga huwitas, kas leidis soliidseid tüdrukuid (ka lapsega), kes wõtsid tema auksid kawatusti tõsiselt. Pärast lühikest kirjawahetust, kusjuures mõlemalt poolt patustati õigekirjutuse suhtes, määrati kohtamine laupäewa pärastilõunaks kindlaks. Mehe tunnismärkideks olid: „Kohelise paelaga kübar, walge pehme krae ja wasag käsi püksidaskus.“

Ka oma õige nime oli ta juba awaldanud ja Rosa teadis, et teda ootas Florian Strohschneider.

Mali ja Susanna filmis oli Rosa juba õnnelik pruut, ja laupäewa õhtupoolikul läksid nad kõik kolmekesi kohtamisele. Rosal oli peas kollane õlgkübar ja jalas liig kitsad kingad. Susanna arwates oli kohtamise tund wa-

litud liig wara, sest hiljem on pimedam. . . Kuid ta ei ütelnud seda sõbra-
taridele. Weidi maad määratud kohast eemal jäid Susanna ja Mali seis-
ma, kuna Rosa oma õnnele wastu ruttas.

Warsti silmas ta inimtühjal tänaval meest, kes kandis rohelise pae-
laga kübarat ja pehmet walget kraed. Ta wahtis otsiwalt ringi, wibutades
wasakut kätt.

Rosa astus temale üsna ligi ja waatas talle otja. Mees talle ka. Siis
pöördus tüdruk ümber. Mees samuti.

Polnud kahtlust — see oli tema. Kuid miks ei hoidnud ta kätt püksi-
taskus?

Wiimaks kogus Rosa julgust, astus otsustawalt tema poole ja naera-
tades inglilikult küsis ta:

„Wabandage — kas olete härra Strohschneider?“

Mees jäi seisma, waatas talle kohkunult otja ja kinnitas siis waljusti
ja energiliselt:

„Ei!“ ning eemaldus kiiresti.

Üle tunni käis Rosa weel tänawat mööda edasi-tagasi. Kui aga kedagi
enam ei tulnud, pöördus ta pettunult oma kaaslaste juurde tagasi.

Mali ja Susanna märkasid juba ta ilmest, et ta polnud kihlatud. . .
Kõik kolm murdsid nüüd pead, kas see mees oli ikka Florian Strohschneider
wõi mitte. . .

Läinuksid nad weidi kaugemale, ümber tänawa nurga, oluks neile
kõik selge. Sinna oli härra Strohschneider kutsunud teise tütarlapse ja
kuna too osutus kenaks tofsiks, libistas ta filmapilkfelt kae taskusse ja
lähenes talle tuttawlikult.

Siis jalutasid mõlemad minema.

Weyringi liikluskeskuseks ja peatänawaks oli „Printsi-uulits“. Seal
asus hotell „Post“, seal oli mitu moeäri ja kaks kohwikut. Paremal pool
tänawat jalutati ja hea toon nõudis, et ükski endast lugupidaw noor daam
ei läbinud seda enam kui kord edasi-tagasi. Eriti auwäärseid ja korralikud
naisolewused liikusid aga wasakut kõnniteed pidi, mis oli auklik ja konarlik,
nagu ikka wooruse tee.

Lütseumi õpilastel oli keelatud Printsi-uulitsal jalutada. Kui nad aga
tingimata pidid seda läbima, siis tohtisid nad sinna tulla ainult täiskas-
wanute saatel. Esimeses, teises ja kolmandas klassis ei tekkinud Susannal
wähematti küsatusel keelust üle astuda. Neljandas klassis aga tärkasid te-
mas uued huwid.

Kui ollakse neliteist aastat wana, on sügisõhtuid, milliseid ei tule enam
kunagi. Ohj on täis saladusi ja hing, kõikum jumalakartlikkuse ja ootuste
wahel, erutub kummaliselt pisimaist asjust. Tänawakäraest kostab elu wõi-
mas meloodia, käfikäes sammuwaid paare nähes jääb hing kinni ning kui
aedadest hoowab närtsiwate lillede lõhna, walguwad põhjusetult piisarak
filma.

Sellisel sügisõhtul sammus Susanna Mali kõrwal Printsi-uulitsat
mööda.

Dhtu hämarus, parajasti suleti kauplusi ja jalutajate hulk oli jäänud hõredaks. Nurgal seisis rühm noori ohvitseri, kes huvitatult kõiki möödujaid silmitsesid. Susanna tundis, kuidas temasse kiindusid mõõraste meeste pilgud. Ta jalad muutusid korraga tinaraskeiks ja ta kartis komistada. Siis kostis härrade jõugust põrises leitnandi hää:

„Kena putukas, see väike, mis!“

Susanna tõstis pea ja vaatas kõnelejale näkku. Tal oli nosunina ja hambaharja kujulised wurrud.

Milline filmapilk! Veel kunagi polnud Susannat wallanud säärane tunnete tulw. Metsikult põksuwa südamega ruttas ta edasi. Mali By-metal, kel polnud aimugi oma kaaslaste juurest elamusest, waatles teda külselt.

„Kas kuulsid, mida ta ütles, see häbemata meesterahwas?“ küsis ta kadestalt.

„Jah! Matus!“ hüüdis Susanna ja wärisedes mõtles ta: „Armastan teda, armastan!“ Kuid waljusti jatkas ta: „Kes see ütlesja oli? Too leitnant wõi?“

Sellest filmapilgust oli Susanna naine, armastaw, kannataw naine. Kui meeleldi oleks ta sel teemal edasi rääkinud, seda arendanud, lõpuni mõtelnud!... Milline dhtu! Sume ja soe, sinine widewik, ja hinges hõisked ja õndsus! Kuis tahaks lõhkuda, märatseda, hullata! Nutta, tantstida, kisada!

Kuid korralikult, langetatud päi, läks ta koju. Sellest päewast alates aga muutis maailm oma palet.

„Tema“ nimi oli Hugo Weizwalda ja ta kuulus kõige keskparafemate, halmemat liiki ohwitseride hulka. Susanna armastas teda alandlikult ja õilsalt. Ei juhtunud enam kunagi, et leitnant oleks teda märganud wõi teda koguni „kenaks putukaks“ nimetanud, aga see ei jahendanud Susanna tundeid. Kuna aga ülewad tunded inimese alati paremaks teewad, hakkas ka Susanna sagedamini kirikus käima, palwetades oma kallima hingeõnnistuse eest ja konutas põlwedel nii kaua, kuni need walutasid.

Ema Christl waatles teda mõtlilikult dhtuil, kui nad istusid laua ääres. Kui Susanna oli veel väike, ennustasid kõik, et ta heledad juuksed hiljem tumenewad. Aga seda polnud juhtunud. Ikka veel moodustasid ta pruunid filmad terawa kontrasti ta peakese helkiwale blondsufele.

Leitnant Weizwalda jäi peaaegu kümneks nädalaks Susanna igaweseks armastuseks. Temale järgnes noor kohtuametnik, siis keegi mõõras härra, kes talle lord tänawal ulatas roosi ja keda ta hiljem iialgi enam ei kohanud, ja lõpuks — keegi tenor.

Susanna külastas nimelt esimest korda teatrit. Oli ooperietendus ja lawastati „Lohengrini“. Ema ja Tini-tädi hoolitsesid jälle garderoobikõrwide eest ja said priipääsmed esimesele galeriile.

Tini-tädi kasutas ooperit selleks, et lord põhjalikult wälja magada. Ta ärkas wast siis, kui saal läks walgeks ja inimesed plakutasid.

„Dli wäga kena,“ lausus ta haigutades ja uinuw järgmise waatuse algul jälle.

Mis puutus Kristilise, siis pidas ta lõppu liig kurmaks. Miks sõitis kangelane minema? Ta teinuks palju paremini, jäädes oma naise juurde.

Ka Susanna nuuksus tafa oma ninarätti. Kui eesriie langes ja tahes-tahmata teatrilt pidi lahkuma, sammus ta unes treppidest alla, hingepõhjani wapustatud kõigest nähtust.

Nädalaid weetis ta nüüd õndsajais unelmais. Ta muretsetes endale tenori pildi, kes oli laulnud Lohengrini, ja kandis seda oma rinnal, kuigi see eba-meeldiwalt muljus. Ja kord nägi ta teda ifegi tänawal. Näitleja oli kõhn wanapoolne mees, kes pealegi kadus würtspoodi, kust ta ostis toiduaineid. Susanna tundes said tugema tõuke. Kui teda aga pärast tabas kõigile tenoritele omane säraw pilk, oli ta jälle üliõnnelik.

Hiljem aga awanes Susannal wõimalus sageli käia teatris. Ja nüüd ei tarwitsenud tal enam konutada galeriil, waid ta istus foguni looshis. Tema klassi oli astunud tüdruk, kelle nimi oli Edith Rebländer. Usutult kandis suurlinna-lõikelisi kleite, tal oli oma raamatukogu ja ta tohtis oma kaasõpilasi kohwile kutsuda.

Perekond Rebländer tuli Triestist ja seisis konserwiwabrikutega mingis kasulikus ühenduses. Kuna Weyringis kõigile mõrastele suhtuti umbuslikult, ei lubanud peenemad perekonnad oma tütreid Edith Rebländeriga läbi käia, ja Susanna oli oma lihtsa päritolu tõttu ainus, kes tema küllakutsed rõõmuga wastu wõttis.

Rebländerite majas üllatas nii mõnigi asi. Kõigepealt oli seal walge põllega toaneitsi, kes Susannat aupakklikult „armuliseks preilliks“ nimetas. Siis katfid seal põrandaid waibad, mis summutasid sammude müdina, ja kohwi asemel serweeriti seal shokolaadi wahukoorega.

Algul rabas uudne ümbrus Susannat nõnda, et ta segaselt ja aralt enda ette põrnitfes, kuid warsti tundis ta end seal sama mugawalt kui mesilane meepurgis.

Tema suurimat uudishimu äratas klawer, mis wabalt ja läikiwalt seisis keset tuba.

„Diskad ja mängida?“ küsis ta sõbratarilt.

Edith jaatas ja istus klaweri taha. Ta mängis Diabelli sonaati, istudes sirgelt ja puudutades klahwe nii korralikult, nagu oleks ta õpetaja pealt kuulamas.

Susanna silmitses teda algul huwitatult, kuid siis hakkas tal igaw. Ta tahtis parem „Lohengrini“ kuulata, kuid Edith ei osanud seda.

„Aga ema mängib „Lohengrini“,“ ütles Edith, „ma kutsun ta!“

Siis ilmus proua Rebländer. Ta polnud ilus, kuid peen ja meeldiw. Tema käte all elustus klawer. Lohengrini juhtmotiiv kõlas läbi toa, wõimsalt ja kütkestawalt, äratades Susannas mälestuse unustamatust ooperietendusest.

Palawikuliselt läikivate filmadega konutas ta tugitoolis, haaratud loominguilisest elemusest. Ta elas kaasa, elas nõnda, et ei suutnud enam püsida paigal. Ta oli waheldamisi kuningas, kuninganna ja Lohengrin. Liikudes klaweri ja seinä wahel, kandis ta terve ooperi ette, lauldes katkendeid, kõneldes wõi ainult liigutustega wäljendades ooperi tegemust. „Nüüd tuleb luik... tagapõhjast mööda wett... kohumine... Elsa on

ehmunud!“... ja Susanna ruttas pikkade sammudega nähtamatu Lohengrini poole...

Edith jälgis publikuna humitawat etteastet. Proua Rebländer aga mangutas inestades pead.

„Delete seda ooperit jageli kuulnud?“ küsis ta.

Ei. Minult ford. See oli Susanna ainus ja esimene teatrielamus.

Süis ütles proua Rebländer waid ainja sõna: „Uskumata!“ ja tõstis oma kullatud lornjeti silme ette.

Dfustati waimustuswõimne tütarlaps igakord kaasa wõtta, kui Weyringis anti teatrietendusit.

Susanna säras õnnest.

Rodus ei jõudnud ta emale külastusest küllalt palju rääkida.

„Ras tead,“ ütles ta, „see on mulle sobim seltskond! Westreichid pole selle wastu midagi, mitte midagi! Wymetalidest ja Tini-tädist kõnele mata!“

Christil noogutas ja oli samal armamisel.

Talw mööbus ja saabus kewad. Obenaufide aias õitset tuhandeid walgeid tähti, maipõrnikad sumisefid sinakas hämaruses ja Susanna, süda tulwil pakitsewat igatsust, kritseldas aknalaual sedelikesi, mis algasid: „Mu armas hing!“ wõi „Sina, kes ja oled mulle kõik!“, ja mis olid määratud Edith Rebländerile.

Elu tõi uusi muljeid.

Wymetalidele tulid hõõmimaalt külalised. Wäike paks tädi oma pika saleda pojaga, kes Weyringis otfis teenistust. Tädi sõitis jälle minema, kuid poeg jäi kohale.

Franzl Wymetal oli mustafilmine elaw noormees ja tal oli hea suuwärk. Teda kuulates tekkis arwamine, nagu rändaks ta ainult lõbu pärast waele mehena mööda maailma, kuna tal ometi oli küllalt wõimalust kõige parematele kohtadele asuda ja raha kafe käega kokku ajada.

Christil nimetas teda hõõmi luisakajaks, kelle ainsatki sõna ei wõinawat uskuda, kuid temagi kuulas meeeldi tema humitawaid lugusid, sest jutustada ta oskas.

Tihiti unustati ifegi õigel ajal magama heita, nii haaratud oldi noormehe seikluste kirjeldustest, ja ainult mamma Wymetal jäi mõnikord tukkuma.

Susanna särawad filmad tabasid Franzli pilgu.

Wilkuma sigareti kuma walgustas hetkeks noormehe nägu. Susanna, kes istus tema kõrwal, tundis järsku kätt silmatawat tema käsiwärt. Ta ehmus ja pidas hinge kinni. Käsi libises edasi ja haaras süis pehmelt, kuid tugewalt ta talje ümbert kinni. Susanna ei sõoandanud liigastada, wäris sedes nagu hiir kassi käpa all. Ta oli uimastatud pooleldi hirmust, pooleldi saladuslikkusest. Istuda teiste seas... mehe embuses... ja keegi ei aimanud seda! Teda peeti weel lapselks, teda, kes ta ometi juba neiu! Midagi seesugust ei elanud ifegi Edith wist üle, kuigi ta weetis kooliwahet aega toredas kuurordis...

Kui siis lõpuks ikka tuli magama heita, lebas ta veel kava umbes pimeduses ärkvel. „Mul on kallim!“ mõtles ta wabisedes. „Ja mina armastan teda, muidugi armastan teda!“ Aga ta ei tunnud wähematki rõõmu. Selle asemel aga imelikku tühjust, mis oli teda wallanud tawaliselt siis kui nad Frieda Westreicheriga olid kõnelnud põsed punaseks asjust, millest polnud kombeks kõnelda ega üldse mõelda...

Möödus nädalaid. Edith kirjutas lõbusaid kirju ja Franzl ei näidanud nägu. Mis see tähendas? Kas ta enam ei armastanud teda?

Wiimaks ilmus ta ühel õhtul.

Ta kandis punast nelki nõõpaugus ega teinud Susannast wäljagi. Wiimase oli aga samasugune tunne, nagu primadonnal, kes esictendusel läbi kukkunud. Milline alandus! Kõigepealt oli ta wihane, siis leidis ta aga, et õnnetu armastus suurendab inimhinge traagilist ülewust.

Susanna läks aeda ja deklameeris puu najale toetudes mõned luuletused. Ja siis selgus talle korraga, et ta truudusetut meest polnud üldse armastanud... Õnneks ei aimanud keegi tema elamusi ja sellepärast tuli ta nendega kergesti toime. Kui ta ema aga hiljem juhtus tähendama, et Franzl on ainult luiskaja, ei wajelnud Susanna wastu.

Siis algas wiimne kooliaasta. Ja mida kaugemale see edenes, seda suurema igatsusega ootas Susanna lõppu, kadestades Frieda Westreicherit, kes juba kewadel oli astunud koolist wälja. Westreicherite juures polnud sisetulekud wäljaminekutega enam kooskõlas ja kuna tasakaalu ei saaru-
tatud ka pandimaja sagedaste külastustega ja paaril korral isegi kohtu-
pristawiga pidi tutwust tegema, otustas proua Westreicher awada moe-
salongi.

Susanna kohtas oma endist sõbratari Frieda Westreicherit tänawal. Ta oli sirgunud tüsedaks suureks neitsikuks ja nägi wälja, nagu poleksid talle elu suured saladused, mis talle lapsena ei annud rahu, sugugi enam wõõrad ja tundmatud. Susanna saatis teda natuke maad. Moesalongi küsimus huwitas teda. Frieda jutustas, et äri minewat hästi. Wiinist toodawat walmiskleite ja kohapeal õmmeldawat neid ka tellimise peale.

„See on kindlasti wäga lõbus!“ arwas Susanna. „Õitsida sobiwaid garnituure, passida ja mängida...“ Õmblustöö raskustele ei mõtelnud ta hoopiski.

„Jah,“ wastas Frieda, „sinusugust oleks meil just tarwis. Sinul on ka proowimiseks paras kuju. Kas sa ei tahaks meile tulla?“

Siis ütles Susanna, et neil olewat emaga kawatsus sügisel suuremasse linna asuda, kus ta astuks kaubanduslikele kursustele.

„Kahju!“ ohkas Frieda. „Siis pead ju jälle õppima?“

Muidugi, see oli wajalik. Ema oli nõnda otustanud ja tema teadis alati, mis hea oli. Wõi?

„Noh, mõtle järele!“ sõnas Frieda lahkumisel. „Meilt saaksid ka odawalt riideid.“

Siis ta läks.

Rodus jutustas Susanna sellest ettepanekust emale.

Christl polnud põrmugi waimustatud.

„Milleks panin sind siis lütseumi?“ ütles ta. „Sinust peab midagi paremat kui õmbleja saama! Ja pealegi pole Westreicherid korralikud inimesed! Niisugustega ei maksa jännata.“

Sellega oli küsimus lahendatud.

Mõni päew hiljem pühitses Edith oma kuueeteistaasta sünnipäewa. Susanna kirjutas päewalohase luuletuse, jõi isegi šampust ja käis faks õhtut järgemööda teatris, sest Wiini näitetrupp andis wõõrusetendusi.

Rõnda lähenes taas kewad ja sellega ka koolilõpp. Nüüd wast muutus elu lõbusaks, peod ja aktused järgnesid üksteisele ja Susanna ujus oma wetes.

Ainult Edith walas pisaraid. Samal päewal, kui ta wiimast korda astus klassi, lahkus ta Weyringist, et koos wanematega sõita Schweitsi.

Hüwastijätt Susannaga oli väga südamlif. Proua Rebländer ja Edith sülelesid teda ja härra Rebländer, keda ta sel puhul nägi alles neljandat wõi wiendat korda, kuna ta alati oli tegevuses, silitas heatahtlikult ta peakest. „Zus laps!“ ütles ta sõbralikult.

Siis liikusid hobused ja kõik, mis Susanna ellu oli toonud kultuurse maailma hõngu, weeres wankril jaama poole.

Linane igawus laskus Weyringile.

Suvi oli erakordselt kuum. Härra Pankratius Pfeifferi triikimis-osaonnas walitses lammataw palawus. Bahel ei kannatanud mõni tööline enam wälja ja lahkus ärist. Ainult Christl Obenaus ei nurisenud.

„Wähemalt higistan oma liigse raswa maha,“ lausus ta naerdes, patutades oma ümmarikete puufadele.

Ainult Lini-tädi ei tunnud palawust.

Tema käis ikka weel kõwasti riides, mitu seelikut ülestikku seljas. Ja ta soowitas igahel põldudele minna, kolm nisufört noppida ja terad ära süüa, see aitawat haiguse wastu. Sest linnas oli esinenud tüüfused-juhtumeid.

Juuli lõpul saabus Edith Rebländerilt kiri. Schweitsist, Interlakenist. Ta kirjutas waimustatult tantsumõhtutest ja mäestiku wõimsast ilust. Ja lõpuks teatas ta: „Ja nüüd, armas Susanna, tuleb kurb uudis. Meie ei pöördu enam Weyringi tagasi. Wanemad ei kodunenud seal ega leidnud sobivat feltskonda. Sellepärast otsustas isa Wiini osakonda üle minna ja kellegi sugulase Weyringi saata. Tahtsin sulle seda ammu juba ütelda, aga ema keelas, sest ta ei tahtnud sind enneaegu kurwastada. Ta saadab sulle palju terwisi. Rõõmustan alati, kui kirjutad mulle. Sinu truu sõbratar Edith.“

Susannal oli peaaegu häbi seda kirja emale näidata. Ta tundus endale hüljatuna ja reebetuna. Rikkad lahkusid, kadusid igaweseks, jättes maha waese Susanna, keda nad olid õpetanud elu wäärtusi hindama.

20
Christl ei võtnud asja traagiliselt.

„Miks ja hädaldad?“ ütles ta rahulikult. „Ka meie kolime siit ära. Dota ainult! Barsti unustad Rebländerid täiesti.“

See oli tõsi. Ka nemad karvatsesid Beyringist lahkuda. Imelik, et Susanna selle mõttega ikka veel ei harjunud, et see näis talle teostamatu! Kuid kuumus halvab kõik mõtted. Lühifusejuhtumid sagenesid. Mõned ütlesid, see tulevat piimast, teised, et weest. Linnawalitsus manitses ettevaatusele. Ka Obenausil juures joodi ainult keedetud wett, mis Lini-tädi meelest oli naeruwäärt. Tema omalt poolt ei kartnud midagi, õngitsedes solgiämbritest salaja salatilehti ja porgandiville.

Aga taud lewis. Rakshudewalitsuse direktoril suri wäike poeg. Suri veel teisi tuntud inimesi. Lämmatawas kuumuses hiilis surm mööda wäikelinna wäikesi tänawaid. Siin-seal piilus ta akendest sisse, mitmest kohast aga wiis elanikke kaasa. . .

Igal õhtul koondusid taewaserwale pilwerünkad, jahisew tuul pühkis tänawaid mööda tolmu, kangel sõhwisid walgud. Aga äikest ei tulnud, ega wihma. Hommikul aga kõrwetas jälle armutu päike. Ja nõnda päewast-päewa, nädalast-nädalasse.

Kord, kui nad roidunult ja wäsinult istusid hommikust söömas, tõstis ema kuulatahes pea:

„Imelik. . . kõik on nii waitne. Midagi nagu puuduks. Kas kell on seisma jäänud?“

Aga kell käis. Siis märkas Christl, et naabrikorteris walitses sügaw waikus. Wymetali tüdrukud ei laulnud nagu harilikult.

„Ega seal ometi keegi pole haigestunud?“ ehmus ta ja ruttas naabrite poole.

Ei, tänu jumalale, kõik olid terwed! Ainult see wõimatu kuumus. . . nii lämmataw, nii rusuw. . . ja salapärane. Christl naeris. „Ega sellepärast maksa tuju rikkuda!“

Sama päewa õhtul aga juhtus midagi ootamatut. Susanna oli üksi kodus ja istus palawusesi rammetuna tegerwusetult akna all. Siis arwanes uks ja ema astus sisse. Ta oli kahwatu.

„Tulin täna warem koju,“ ütles ta, „enešetunne on halb. Arwatawasti kuumusesi. . . Loo mulle wett, Susanna!“

Siis wankus ta sängi.

Susanna waatles teda kohkunult, pärani filmil. Et ema wõis haigestuda, sellele mõttele polnud ta iialgi tulnud. See oli ju wõimatu!

Kui Christl siis aga õhetawate põskedega lebas sängis ja tema hirmunud küsimustele ei annud wastust, sööstis ta pooljoostes Wymetalide kaurde. Need käskisid otsekohe kutsuda arsti. Mali ja Rosa asusid silmapilk teele ja saabusid weidi aja pärast teatega, et tohtrihärra tulewat nii-pea kui see tal wõimalik.

Aga teda tuli laua oodata. Sest arsti on lõpuks ka ainult inimene ja ta ei juuda rohkem kui harilik surelik. Laud aga nõudis suurt tööd.

Saabus õd. Nurkadest roomasid hirm ja õudus. Kangel kõmises kõu, aeg-ajalt sõhwasid walgud, täites toa häkija tontliku walgusega.

Haige hingas raskelt, tõrjus kättega nähtamatuid raskusi, wigas.

21
Kella üheteistkümneme paiku ilmus Lini-tädi. Ta oli kuskilt juba Christli haigestumiseft kuulnud ja tuli nüüd öövalvet pidama.

Sufannale oli see suureks kergenduses. Kui lohutaw oli kuulda ta rahulikku flegmaatset häält, näha tema nii tuttarwat kogu askeldamas toas, mis korraga oli jäänud nii kummaliselt wõdraks.

Lini-tädi kohmitfes küünla walgusel. Pikkamisi, kuid kindla käega walmistas ta koduseid arstimeid. Toas lewis piirituse ja piparmündi lõhna. Ka Püha Neitsi pildi wõttis Lini-tädi seinalt ja asetab selle moodi jalutsisse. Siis istus ta toolile, pani krobelised käed risti ja pomises palweid.

Kui hommikul saabus arst, ei tunnud haige teda enam.

Ta tund aega hiljem seisis terwishoiu-osakonna wanker maja ukse ees.

Ema, Sufanna armas ema, wiidi tüüfushaigete eraldusmajja.

Sügifel olid Obenausid karatsenud teise linna kolida. Aga Christli Obenaus ei kannatanud sügiseni. Ja ta ei jätnud kellegagi hüwasti, isegi mitte oma tütreaga.

Miks suri just tema? Kas ta polnud parim inimene jumala laias maailmas? Jumala? Jumalat polnud olemas! Ei! Lõhkuge kirikud! Kifendage taewa poole, kirjuge kogu inimkonnale, et jumalat ei ole! Tehke ometi midagi! Aidake! Kas te ei kuule: ema on surnud! Ema!.. Ema, tule tagasi! Sa ei tohi mind maha jätta!..

Nii kaebas Sufanna oma suures walus.

„Las' ta puhkab rahus,“ manitses mamma Wymetal pahajest. „Inimene peab mõistlik olema. Küll Jumal teab, mis ta teeb.“

Sõnad! Sõnad! Ja wõdras kortsus käsi, mis silitab pead, ja wõdrad silmad ümberringi..

Sofistades seifid nad koos, need teised, kes kuulufid kokku, masendatud surma wägewuseft.

Minult Lini-tädi hoidis pead püsti. Teda ei kohutanud surm, sest ta oli walmis iga filmapilk talle sirutama kätt nagu heale sõbrale, ja kõik, mis teistel südame põhumiift halwas ja kõri kinni nõõris, ei sifendanud temale õudust. Säärane külmarereksus tõstab inimese teistest kõrgemale, sunnib tema poole üles waatama, temalt nõu ja abi otsima.

Lini-tädi oli see, kes korraldas matused, kes õiendas kõik toimingud kirikuga ja teiste ametiafustestega. Ja see askeldus walmistas temale isegi lõbu.

Aga kui Christli Obenaus oli fängitatud maamulda, tuli ta Wymetalide juurde, kelle majas elas Sufanna, ja ta wõeti pidulikult nii-nimetatud faalis wastu.

Perekond Wymetal istus sohwa ümber, millel Lini-tädi oli aset wõtnud, Sufanna seifis akna all. Mustas kleidis tundus ta pikana ja kõhnana.

Oli pühapäewa pärasilõuna ja wäljas sadas wihma. Kuid niiskust janunew maa ei lõõnud enam haljendama: põud oli kõrwetanud rohu ja lehed puuel.

Lini-tädi fferemoniaalsele küsimusele, kas meister Wymetal on nõus Sufanna hooldajaks hakkama, ei teadnud too algul midagi wastata.

„Jah... muidugi, eks ma pea...“ kogeles ta wiimaks, närwlitult piipu ühest suunurgast teise nihutades ja küsivalt oma naisele otsa waa-dates.

„See ei tekita teile mingisuguseid majanduslikke kulutusi,“ jatkas Lini-tädi pühalikult, „sest niikaua kui mina elan, ei jäta ma oma wenna last maha!“

Ta waatas uhkelt ringi, et nautida oma sõnade mõju. Mis ta nägi, rahuldas teda täiel määral. Eriti meister Wymetal tegi talle rõõmu. Wanamees otse färas: hooldajaks olemine on auamet, eriti siis, kui see midagi ei maksa!

„Kui teil pole midagi selle wastu,“ jatkas Lini-tädi oma kõnet, „siis läheme homme kohtusse.“

Meister Wymetal oli nõus.

Räägiti veel weidi sellest ja teisest, sest kõik, mis oli ühenduses ameti-wõimudega ja eriti kohtuga, sisendas neile lihtsaille inimesile aukartust ja weidike hirmu.

„Jah, proua Keiseneder,“ lausus meister Wymetal oma maheda bari-tonihäälega, „kõik toimub nõnda, nagu soowite. Näete, seisab täiesti teie teenistuses.“

Mamma Wymetal ja tütreid silmitsesid teda imetledes. Isa oli ikka peen mees!

„Mis puutub nüüd meie armsa Susanna tulewikku, hm... kuidas mõtlete, kuhu...?“

„Susanna tuleb minu juurde elama!“ teatas Lini-tädi. „Mul on tühi woodi — me sobime hästi, eks ole?“

Ta waatas akna poole, kus seisis leinariietes tüdruk. Aga tema ei lausunud sõna. Ka ta ilme ei reetnud ta mõtteid, sest ta oli langetanud pea ja seisis poolwarjus.

Siis tahtis mamma Wymetal teada, mis saab Obenaufi asjadest. Tekkis wajdlus. Wiimaks otsustati kõik maha müüa, mis huwitas eriti Malit ja Rosat, kes lootsid odawalt täiendada oma kaasawara.

„Kui ma suren,“ ütles Lini-tädi (ja see kõlas nõnda, nagu belnuks ta: kui ma tantsuma lähen), „jääwad kõik minu asjad Susannale. Homme lähen notari juurde ja teen selle kindlaks. Mul on kahe toa mööblid, pähkli-puust. Kui need üle poleerida, on nad nagu uued. Dstsin need omal ajal väga odawalt. Sndsalt paruniproua Grimmerilt, kes suri rõugesse. See tähendab, tema sugulastelt. Keegi ei tahtnud neid osta. Ja minultki neid ei ostetud. Nad on mul juba üle kahekümne aasta.“

Wymetali perekond tõmbus loomamale. Nad ei teadnud seni, et Lini-tädi oli nii jõukas naisterahwas. Proua Wymetal otsustas talle kohwi pakkuda.

Christli kummutist oli leitud kaks hoiuraamatut Susanna nimele. Need sisaldasid wäikesi summasid. Nüüd lisandus neile weel asjade müügist saadaw raha. Kapitalist laekuwad proffendid tahtis Lini-tädi Susanna elatiseks kasutada.

Kõik neli Wymetali arwutasid kiiresti, jõudes otsusele, et selle rahaga wõis toita waewalt kانا. Nad wahetasid kiire pilgu, ei lausunud aga sõna, sest milleks segada end teiste inimeste asjusse?

„Raubanduskoolist ei tule muidugi midagi!“ ütles Tini-tädi walgult ja selgelt. „Peame Susannale sügiseks otsima koha. Ehk on teie juures waba kohta, preili Rosa?“

Rosa noogutas üleolewalt.

„Wahest leidub seal midagi,“ ütles ta, sest ta töötas mõnda nädalat kunstkillede äris.

Mamma Wymetal tuli kohwiga. Ainult üks tase külalisele. Teised olid juba joonud. Tini-tädi naeratas.

„Hea kohw!“ lausus ta esimese lonksu järele. Sigupoolest waletas ta, sest kohw oli ainult kuum, mitte aga hea.

Süis kõneldi sellest, kust leida uusi üürilisi Dbenausi korterile. Tini-tädi mainis kedagi rätsepat, kuid tollel oli seitse last. See oli isegi inimsõbralikele Wymetalidele liig ja nad keeldusid. Kuid mamma Wymetal andis mõista, et kui Tini-tädi muretsseb uued üürnikud, siis ootab teda veel mõnigi tase kohwi. . .

Ja elawas jutuhuos unustati leinariietes tütarlaps hoopis.

Tini-tädi elas umbuulitsas. Seal lehtas kõigi maailma arstirohtude ja würtside järele, päikest paistis sinna harwa ja napilt, ning wäikesed majad kükitasid kui seened wilus. Siia jäi lumi kõige kauemaks, siin lohtas suwel umbrohi ja aastaid polnud siia sattunud ükski wanker. Milles ka? See oli ju umbsopp. Suletud ühest otsast kõrge raudwärawaga, mille taga asus kloostri aed.

Ühes neist wiletsaist majadest oli Tini-tädi kahetoaline korter. Lapsena oli Susanna emaga mõnikord siin käinud ja tal oli alati olnud hirm kõigi nende loendamatute esemete eest, mis olid kuhjatud kitsasse ruumi. Pealegi oli ema teda hoiatanud kirpude eest, kes siin wabalt ringi karglesid. Ja nende loomakeste olemasolu polnud mingi ime, sest Tini-tädi ostis igasugust wana kraami kokku ega mõtelnudki puhastustööd ette wõtta.

Suuremas toas oli päris kena sisustus. Samas seisis ka pliit. Siin ta elas. Teine ruum oli aga täis mitmesugust koki. Sealts wõis leida laudu ja toole, kappe ja pilte, riistu ja raamatuid, keedupotte ja fleite, panne ja harju. Tuli näiteks mõni naine ja ütles, et ta wajawat kellegi sugulase matuseks leinakübarat, kadus Tini-tädi „kabinetti“, nagu ta nimetas oma poodi, kraamis ja kolistas seal weidi ja ilmus warsti tagasi, käes moodustis, mis kunagi oli olnud moodne kübar.

Kui Susanna esimest korda astus oma uude kodusse, jäi ta sõnatult lämele seisma ja waatas ümber. Sa püha taewas! Mida teeks küll ema, kui ta oleks siin? Oh, kui hädasti lähels teda tarwis! Ta pühiks, poleeriks, peseks ja küüriks. . . Susanna neelas pisarad alla ja otsustas sedasama teha.

Kuid puhastamine osutus raskemaks kui ta oli oletanud. Aga töö õpetab ise ja kuidagi kadus suurem mustus.

Tini-tädi porises endamisi ja lukustas siis kärarikkalt kabineti ukse, mis tähendas nii palju, et: „sinna sa ei pääse!“

Uldiselt said nad kahetseti päris hästi läbi, sest nad nägid teineteist harva. Tini-tädi lahkus kodunt juba marahommikul, saabudes alles hilja-õhtul. Siis wast walmistas ta õhtusööki, kasutades aineid, mis talle olid kingitud: läpastanud jahu, kibedaks läinud wõid, haiferwaid mune ja tilgastanud piima. Lemale maitstes kõik!

Jahedal sügishommikul kõlistas kahwatu Susanna perekond Westreicherite ukse taga. Korteri ukse lultses nüüd silt: „Daamide moesalong“.

Saapaine teenija tuli awama. Susanna läbis pimedad käigud ja astus töökotta. See oli suurem ruum, kus murises kaks õmblusmasinat, piukfus kanaarialind, haukus kolm koera ja proua Westreicher elawalt wadistas oma kahe tütre ja õpilasega.

Susanna tulekul ruttasid talle kõik wastu ja ta surus sõrmkübaratega warustatud käsi.

Proua Westreicher oli Susanna lapsepõlwest saadik wähe muutunud. Ainult ta juuksed olid läinud weel punasemaks, ta wormid weel lopsakamaks ja puudrikord näol weel paksemaks kui endisel ajal.

Tema kõrwal kahwatasid ta tütreid. Frieda, Susanna kooliõde, oli brünett ja tüse, Manon, kelle kihlus kümneaastase festwuse järele oli tühis-tatud ja kellest kõneldi, et tal elus mälestus sellest armuloost kuskil maailmas ringi lippawat, sarnles joontelt oma emale, kuid ta oli wärwitu nagu pleekinud suwikleit.

Pärast kärarikka wastuwõtu waibumist rääkis Susanna oma soowist. Ta tahaks Westreicherite moesalongis töötada, leppides tasu asemel kostiga.

Proua Westreicher pilgutas kõhna õpilase poole, kes traagelnüite wälja fiskus, tõusis ja palus Susannat „sisse“ tulla. „Sisse“ oli abielurahwa magamistuba, mis lehkas pumati järele.

Siin jatkati kõnelust. Sigupoolest ei wajaawat ta praegu kedagi, rääkis proua Westreicher, ja terve kost. . . jah. . . seda olewat alguses natuke liiga palju. . .

Susanna tahtis kohe püsti tõusta ja lahkuda, kuid proua Westreicher surus ta uuesti istuma.

„Laps, ärge unustage,“ lausus ta etteheitwalt, „et peate alles kõik õppima. Teie ei oska ju masinaga õmmeldagi. Teised maksawad isegi õppe-raha. . .“

Susanna ajas end uuesti sirgu. Nüüd märkas proua Westreicher, et tal oli ilus kaju. Ta naeratas.

„Tahan teile wastu tulla, Susanna,“ ütles ta armastuswäärsest. „Tunnen teid ju lapsest saadik. Wähest aitab sellest, kui annan teile lõuna-õõgi? Hommikul ei tarwisse teil rutata — armastan kaua magada. Õhtuti töötame selle tõttu kauem. Aga küll me lepime kokku! Ärge kartke! Tehtud — mis?“

Susanna surus proua Westreicheri kätt ja kaup oli koos.

Tini-tädi rõõmustas wäga, kui kuulis sellest. Muudugi tundis ta Westreichereid. Ja keda ta ei tunnud? . . . Oli hiljuti müünud neile sulekoti ja see oli praegu weel wõlgu. Hea, et Susanna talle asja meenutas. Homme päew läheb ta raha järele.

urgatarte uuel homvatul ja ollatje õmbleja. Tehatse tööd ja lob-
setatse. Sest õmblemine on sihuke töö, mis edeneb wiisalt ja mis nõuab
arupidamist ja mõtlemist. Ja õmblejad ei oska imelikul kombel waitides
mõtelda. Ja siis räägitakse wahelduseks ka muust kui wolangidest ja
lõigetest.

Mgul tuli Susannal wäga tähelepanelik olla, sest muidu pidi ta lõp-
matuseni harutama, ja see oli kole. Aga ta oli osaw ning taiplik ja proua
Westreicher oli temaga rahul. Üldse oli ta kena proua, kes armastas naerda
ja lõkerdada. Ja lõbusad inimesed ei sallinud nukraid nägusid. Ja niipea
kui Susanna kurwalt oma töö kohale kummardas, jutustas ta kohe midagi
naljakat, mis tekitas üldise naerulagina. Ja siis ei suutnud Susanna enam
tõsiseks jääda.

Ning warsti usaldati Susannale ülesanne, mis talle wägagi meeldis.
Temaft sai proowimamsel!

Kui hommikupoole saabusid tellijad ja proua Westreicher juba terve
oma kõrge rinna oli täpsinud nõõpnõdelu täis, taotstes ta uhkelt ütelda:

„Preili Susanna, näidake daamidele uusimaid modelle!“

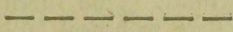
Proua Westreicher oskas seda peenelt ja mõjukalt lausuda, nagu suur-
maailma daam.

Susanna oli kärmas.

„Silmapilk!“ ja ta kadus kõrwalruumi, et sealt hetk hiljem uues rüüs
nähtawale ilmuda.

Ta näeb igas kleidis suurepärase wälja. Ja paksud daamid on ween-
dunud, et see modell, mida ta kannab, ka nemad nii saledaks ja nõtkeks
teeb.

Ja nad telliwad ja maksawad head hinda.

Lõunasõök Westreicheri juures ei ole rikkalik ega hea. Sasipea Nesti kee-
dab küll armastusega, kuid see armastus kuulub kellelegi draguni-welt-
weeblike ja mitte toitudele, mida ta keedab. Proua Westreicher aga ei
pane sellele mingit rõhku, milline on lõuna, waatamata oma mehe tagasi-
hoiidlikule nurinale. Ja üldse — lõunalauas tahab proua Westreicher mu-
retult ja muggwalt westelda, eriti oma kolmandast tütreft Camillast.

Camilla oli Susanna lapsepõlwe päewil Wiinis woorimehe tõllas sõit-
nud ja Sacheri juures õhtust sõõnud. Ema juttudest wõis järeldada, et
ta elas lõbusat elu. Nüüd igatahes ta näib olevat tagasihoidlikumaks
muutunud. Snn ja noorus on ebatruud kaaslased. Mõlemad jätawad
kord jumalaga. Camilla töötas nüüd pesuäris.

Mõne kuu pärast, mis Susanna pühendas Westreicheri ärile, oli ta
saanud wäga wajalikuks tööjõuks ja see näis olevat täiesti õigustatud, kui
ta perenaifelt nõudis palka. Proua Westreicherile tundus selline nõud-
mine toorena. Palka ei maksnud ta kunagi, ei mingil tingimusel. Ka
mitte teenijale. Too wõis mune ja wõid kõrvaldada majapidamisest nii
palju kui tahtis, kuid raha ta polnud weel kunagi näinud. Raha oli
Westreicherite juures haruldane asi.

Proua Westreicher mõtles hetke ja ütles siis, et Susanna on küllalt

teeninud ruete naol. Pealegi tal on ka korter ja söök prii. Susanna vastas, et see toit ja see korter ei vasta sugugi tema nõudeile, aga tema rõivaste tagavara vajab samuti värskendust. Selle peale tõi pereinaine kohe ühe waateaknal seismisest wõidunud ja wanamoodsa lõikega kleidi ja ulatas selle Susannale, naol, nagu oleks ta talle annud inglise kuninga kroonikalliskivid.

Nii omandas Susanna järkjärgult Weyringi oludes rahuldawa garbeerroobi. Mida keegi osta ei tahtnud, see saadeti talle, ja kui teda ennast polnud kuulmas, siis nimetasid Westreicheri müüjannad teda: preili poewalwuriks. Et talle aga kõik suurepäraselt sobis, seda ei saanud keegi salata. See teadmine tegi ta edewaks. Lundide kaupa peegli ees seismine sai talle nüüd armastatuimaks tegewuseks.

Ühel õhtul wiibis Susanna ühinda kodus ja ootas igatsusega Tini-tädi tagasitulekut, sest ta oli kohutawalt nählane. Kell sai kahelksa, siis pool ühelksa — Tini-tädi ei tulnud. Wiimaks koputati uksele. Susanna awas — tema ees seisis Wymetali Franzl.

Nad polnud teineteist ammu näinud. Franzl oli mehisemaks muutunud, ja kui ta järsku poolpimedas seisis ta ees, ehmus Susanna.

„Tõin sulle sõnumi Tini-tädilt,“ ütles Franzl, „ta jääb ööfeks Graubergi ja tuleb alles homme hommikul koju.“

Susanna pettunud nagu ajas poisi naerma. „Wõib-olla kardad ühinda öösel?“ küsis ta.

„Ei, seda mitte — aga mu kõht on tühi!“

„Mis? Oled nählane?“ Franzl tuli uksest sisse ja wiskas mütsi toolile.

„Nählane?“ kordas ta weel kord.

„No-jah!“ Susanna häbenes. „Pole ju midagi süüa ja... ja...“ mehe pilk tegi ta segaseks ja ta waitis.

„Lead Susanna,“ ütles Franzl, „ma lähen toon Selcheri juurest — ma pole ka midagi söönud. Kata wahepeal laud, olen kohe tagasi!“

Susanna tahtis keelata, aga mees oli juba wõtnud mütsi ja awanud ukse.

„Kas soowid ka õlut?“ küsis ta ümber keerates — siis jooksis minema.

Susanna jäi tardunult paigale. See kõik oli tulnud nii järsku, — aga kui ta tõi midagi head süüa, siis ei saanud ju teda lõppude lõpuks wälja wisata.

Ta süütas lambi ja pani taldrifud lauale. Ise unistas headest söökidest. Siis tuli Franzl tagasi, tuues kaasa kaks pudelit õlut ja toidupaki.

Õhtusöök möödus lõbusalt. Susannale meeldis, et Franzl teda kohtles daamina ja talle meelitusi ütles. Franzl oli proowireisijaks kalewikaupluses ja tundis selle tõttu huwi Westreicheri salongi vastu.

Lõbusasti westeldes nad lõpetasid söömise.

Kui laud oli koristatud ja taldrifud pestud, ning ta ei leidnud enam tegewust, nõjatus Susanna vastu kappi ja silmitses eemalt oma külalist uudishimulikult ja weibi umbuslikult. Franzlile tundus see waitiw silmitsimine ebamugawana. Ta tõusis püsti, naeris, tõmbas westi sirgu ja astus siis kapi poole, mille juures seisis tüdruk.

„Mida sa wahid?“ küsis ta muutunud häälel. Susanna keeras pilgu ära ja naeris ka. See kõlas nagu hirmunud linnu häälitus. Siis haaras

noormees ootamatult tema pea käte wahela ja surus oma suu walusalt tüdrukku huultele. Wana kapp, mille wastu Susanna nõjatas, ragises nende kehale surwe all.

„Lase lahti!“ hingeldas Susanna. Tema juuksed walguisid laiali kahwatu näo ümber, millel tardus naeratus. „Lase lahti!“

Franzl sofiistas midagi. Tema filmad kiirgasid nagu joobnult. Tuline hingehõhk, õlle lehk, pumat, millega olid mõitunud noormehe juuksed ja tubak... niiske suu... kobawad käed... Susanna pea löi raskelt wastu kappi, tema filmad sulguisid. Sekunditepikkune waitikus... Siis ajas tüdruk enese järsku sirgeteks... midagi wuhises läbi õhu ja löi Franzlile otse kesse nägu...

Noormees tuihus tagasi, kolinal läks üks tool ümber. Wihafelt haaras Franzl tooli, heites wälkkiirelt kaalutledes pilgu Susannale. Tüdruku filmad wälkusid. Ta ei liigutanud end ega lausunud sõnagi, rind tõusis ja wajus waid kiiresti. Raksatus! Tool kukkus põrandale. Poissi wäriseswad käed olid selle lahti lastnud. Ta kehitas õlgu, tahtis naerda, kuid see ei õnnestunud. Weri wiskus talle pähe. Ta tundis järsku, et mõjub naeruwäärseks, haaras lähku mütsi ja pöördus ukse poole. Seal ta peatus hetke: „Kumal hani!“ ütles ta põlglikult üle õla — ja kadus.

Susanna seisib weel hetke liikumatult paigal. Ta kuulatas. Ja alles siis, kui sammud läksid aknast mööda, ta tõmbas kergendatult hinge ja sammus pikkamisi laua juurde. „Andsin talle kõrwaüülu...“ ütles ta poolwaljusti. „Napakas!... too kaabakas... argpüks!“ Ta hakkas naerma. Siis wiskus äkki toolile, heitis käsiwarred lauale ja surus pea nende wahela. Pisarateta nuuksumine raputas ta keha. Do, — ta wihkas mehi, — ta wihkas neid — ja ta ei saa üal mehe armukeseks...!!

*

Mõni päew hiljem oli Westreicherite juures perekondlik nõupidamine ja see tuli nii:

Isa Westreicher oli ühel ärireisil tutvunenud jõuka mehega, kes otsis naist. Too haruldane eksemplar wiibis alles lühikest aega Weyringis ja oli nii õelda weel leidmatu. Nimelt leidis linna lõunapoolses osas ühes igiwanas barokkehitudes sama wana apteek, mille omanik oli lahkunud siit maailmast. Uue omaniku nimi oli Tobias Lindt, kes lastis kõik korralkult sisse seada ning asus sinna elama oma emaga ja majapidajannaga.

Selle isandaga siis tutvuneski wana Westreicher ja sai kuulda, et Tobias Lindt otsib linna õrnemasoo hulgast endale kaasat. Mis oli loomulik, kui et hoolas isa mõtles kõigepealt oma tütardele Friedale ja Manonile! Siin peitus igatsetud partii.

Proua Westreicher wärises tegutsemisihast nagu puri hommikusel tuules, tüdrukud aga andusid magusaile unistustele. „Tobias Lindt,“ kordasid nad tasa enda ette.

„Tobias Lindt...“ kordas ka Susanna. Tema suus kõlas see nimi teistsiti. Omandas wärwingut ja kõla!

Sed wahetasid pilgu ja mõistsid teineteist. See „preili poewaltur“ mõis muutuda ebanugawaks! Kosilasele ei tohtinud teda näidata!

Westreicher pidi andma seletusi selle kohta, milline on kosilane.

„Ta on kena mees,“ ütles ta tähtsalt.

„Piff?“

„Keskmiist kasvu.“

„Lumedajuukseline?“

„Ei, usun pigemini blond... aga päris täpselt ma seda ei tea!“

Kuna andmed olid väga puudulikud, siis otsustasid Frieda ja Manon ise apteegi omanikku vaatama minna. Pettunult tulid nad tagasi. Seal oli vaid üks inetu wana magister, kes pahuralt ulatas neile nõutud kõhahõõrdeweid.

„Dodake ometi, kuni ta tuleb ise!“ soowitas Susanna.

Viimaks saabus pühapäew, millal Tobias Lindt oli palutud külla.

Riuluspalawiku tõttu oli töö möödunud nädalal wähe edenenud, nii et palju asju oli weel lõpetamata ja Susanna palumatult tuli pühapäewalgi tööle. Sed terwitasi teda magushapude nägudega ja hingasid kergetadalt, kui ateljee üks sulgus Susanna taga. Mõni hetk hiljem helistas Tobias Lindt.

Susanna kuulis, kuidas ta aupakkliku terwitusega saadeti söögituppa, ja ta ohkas walulikuft uudishimust. Snnelik Frieda! Snnelik Manon! Kumba ta neist kahest walib?

Susanna andus unistustele...

Järsku tõmmati ateljee üks lahti ja Frieda Westreicher tormas sisse. Tema kannul haukudes koerake. Frieda põskedel hõõgusid punased laigud, ta naeris taltfutamatult ja wiskus toolile. „Säärane narr!“ hüüdis ta.

„Kes?“ küsis Susanna hämmastunult, „ometi mitte härra Lindt?“

„Noh, kes siis muu? Ütlen sulle, sellist idiooti ma pole weel näinud. Too ei julge ju suudki lahti teha! Ja Manon, too hani, istub seal ja teestleb armunut. Ole hea, tule seda nalja vaatama!“

„Teised pole sellega rahul...“ ütles Susanna kõheldes ja waatas peeglisje.

„Kumalus!“ arwas Frieda. „Ega see pole mõni prints!“

Ja ta tõmbas Frieda endaga kaasa.

Susanna ilmumine wõeti lohwilauas jäise külmusega vastu. Manon kahwatas, proua Westreicher läks aga wihasi punaseks. Susanna käitus küll tütarlapseliku tagasihoidlikkusega ja teistes oludes oleks tema ujedus ja waitimine proua Westreicherile wägagi meeldinud, kuid nüüd ärritas see teda äärmiselt.

„Minu sõbratar, preili Obenaus,“ esitles Frieda.

Härra Lindt tõusis püsti. Ta oli keskmiist kasvu, tüse, tal oli täidlane, ümmarik, roosakas nägu, nosuninaga ja lühinägeliste filmadega pakside prillide taga. Siidpehmed blondid wurrukesed keerdufid suu sisemuse poole. Walge krae jättis kõrihõlme paljaks ja ilusas siidist kaelasidemes läikis rinnandel.

„Ta on kole!“ mõtles Susanna, ulatades härra Lindtile kätt.

Siis jatkus Susanna tulekul katkenud kõnelus. Sieti oli see ühepoolne weskilus, sest proua Westreicher rääkis üksi. Külaline piirdus waid tummade noogutustega ja ta lühinägelised filmad wahtisid arglikult ringi.

Manon, kes istus tema kõrwal, ootas iga sellist pilku nagu lilleke päikesekiirt. Ta naeratas pingutatult, olles wiwane fogu maailmale: oma

isale, et see wargsi haigutas, emale, et ta nii palju wadistas, ja Friedale, et see juurest kadestusest oli kutsunud Susanna.

Wiimane istus waikides tugitoolis ja piitles laua poole, kus seisis weel pool kooki. Härra Lindt'i wastu ei tunnud ta enam wähematki hurmi. Pettumusest oli ta juba üle saanud — ja asi oli korras.

Frieda kummardas tema kohale ja sohistas:

„Kas tead, keda ta meenutab? — Noort hüljest!“

Härra Lindt, keda majaproua kõnewool juba pooleldi oli uimastanud, märkas sohistamist ja punastas. Muidugi naersid nad tema üle! Blondi peaga noor tütarlaps, kes nii tagasihoidlikult istus nurgas, meeldis talle wäga. Kui saaks nüüd proua Westreicherile pange wett kaela kallata, et ta ometi minutikski wait jääks!.. Aga kahjuks ei tohi hästi kaswatatud inimene iialgi teha seda, mida ta just tahaks. Sellepärast ei jäänud tal muud üle, kui tähendada, et olewat juba hilja ja ta pidawat koju minema.

Nüüd aga läks asi weel halvemaks, sest ka Manon hakkas korraga rääkima. Ta kuulis midagi „kodusest perekondlikust ringist“ ja „loode-tawasti näeme teid warsti jälle..“

Hirmuhigi tungis tal laubale. Järsult üles tõustes kummardas ta igasge kanti, pomisedes wabandusõnu. „Kahjuks pean ma..“ algas ta ikka jälle, jõudmata laugemale. Oma kohmakuses astus ta koerakestele käppadele, kes siis uluma pistisid, lükkas klaasi ümber, lõi end mitmest kohast wastu toole — kindlasti ilmusid sinna sinised plekid — ja maabus wiimaks õnnelikult ukse juures.

Kõik oli toimunud hämmastawa kiirusega. Proua Westreicher ei saanud weel asjast õiget taipu ja rääkis siis weel elawalt, kui külaline juba pooljoostes tormas trepist alla. Lõpuks lõppes ka tema jutt, ta hingas sügawalt ja küsis oma mehelt:

„Mis ja mõtled, Eduard, kas talle meeldis meil?“

Saabus hetk sügawat waikust.

Siis tõusis Susanna, waatas proua Westreicherile puhtsüdamlikult otse ja lausus weendunult:

„Aga muidugi, armuline proua! Kuis mõite selles kahelda? ... Ta oli ju otse waimustatud..“

„Wõtke kooki, armas laps,“ ütles proua Westreicher lahkest. „Kas soowite ka kohwi?“

Ta nii märkas Susanna jällegi, kui kasulik oli wahel unustada tõe.

Wahepeal aga ruttas härra Tobias Lindt kodu poole, wallatud waid ainsast soowist: võimalikult kiiresti kurta emale kõigist selle õudse pärast-lõuna sündmustest.

Weyringi tänawail sätendas warase kewade päike. Jalutajaid oli wähe, kuid kellelgi neist polnud nii kiire kui härra Lindtil. Ah, seda wastikut abi-ellumist! Kui see ometi kord oleks möödas! Kõik need armunud filmadega tüdrukud olid tema meelest kolebad. Milleks pidi ta niisuguse wõõra oleni tooma oma majja? Zumal teab, mis emale oli sisse läinud, et ta korraga tingimata tahtis miniat! Tobias Lindt oli rahus saanud nelja-kümne-aastaseks ja miks ei wõinud kõik minna endist rada?

Tobias Lindt pistis kõhakoopweki suhu. Kewadõhk mõjus talle hal-

wasti. Bahesti jai ta koguni nohu?.. Ema pidi talle kobe tulist teed keetma... Tõepoolest, tal oli suuremaid muresid kui naisewõtmine!

Sääraste mõtiskluste saatel saabus ta oma maja ette, mis äsja wärwitunga läikis uudsenä ja wärskena. Runa kajas oli jahedam kui wäljas, tõstis ta mantli krae üles ja sammus aeglaselt kivitrepist üles. Tema kõliskamisele awas ukse wana Mali, Lindtide kauaaegne teenija.

„Tahaksin hästi kuuma teed!“ ütles härra Tobias Lindt.

Mali ei wastanud midagi. Ta oli alati pahas tujus ja rõhutas seda härraste wastu eriti.

Härra Tobias Lindt awas raske ukse ja astus sügawasse wanaaegselt ja tumedalt süstetud tuppa, kus ta ema kududes istus afna all.

„Noh?“ ütles proua Barbara Lindt ja lükkas prillid laubale.

Ta oli wana kõhn daam, terawate näojoonte ja hõredate, weel süsimustade juustega.

„Noh?..“ kordas poeg, asetades kübara ja kapi toolile. „Mul on nohu!“

„Millest? Oli seal külm?“

„Ei, palun sind mamma, sa tead ometi, et nohu saadakse alles wiimendal päewal pärast külmetamist. Ja kuidas wõiksin siis nüüd kobe...“

Proua Barbara Lindt pani kudumistöö käest ja lausus etteheitwalt:

„Kas sul pole mulle midagi muud ütelda? Oled sa rahul? Olid need kenad inimesed?“

„Ei.“

„Miks mitte? Seda ütled alati...“

Aga Tobias Lindt ei lastnud ema lõpuni rääkida.

„Tead sa, mamma,“ katkestas ta teda, waadates talle üsna ligidalt otša, „mul on wäga kahju, et sind ennast polnud seal. Siis ja ei kiusaks mind enam. Tema, see wana Westreicher, on ju päris kena mees, — kuis wõiksin aimata, et tal on nii jöle naine! Wärwituid! Mingitud! Ja suuwärk on tal! Ei, Isjand hoia!“

„Kuid sa ei abiellu ju ema, waid tütreaga!“

„Tänan — need pole ka weetlewad. Noorem on kohmakas ja käre-rikas, wanem lahja ja luitunud. Mida pean nende wõõraste naisterahwastega peale hakkama?“

Proua Lindt raputas wihaselt pead.

„Ma ei sunni sind ju, Toby, aga mõtle, et sinu ema ei ela igawesti. Ja siis seisad sa täiesti üksi maailmas.“

Toby oli seda lauset juba sada korda kuulnud ja sellepärast ei awaldanud see temale enam soowitud mõju. Ta wõttis taskust wäikese peegli, hoides seda nõnda, et wõis waadata oma kõrisesse. Ta sirutas keele wälja ja pomises wenitades: „Aaa... aaa...“

„Kojandunikud üle tänawa näewad sind!“ noomis ema.

Taskupeegel kadus ja Toby istus tugitooli.

„Oleks kõige parem,“ tähendas proua Barbara Lindt mõtlikult, „kui leiaksid mõne waeslapse. Temal pole sugulasi ja see on suur hüwe.“

Toby waiakis. Lähedal asuwast kirikust kostis kellahelinat. See tähendas, et kell oli seitse. Ema ja poeg löid risti ette ja pomisesid palwet, wahtides põrandawaibale. Siis küsis Toby:

„Mis on meu tana õhturs?“

„Wafikapraad klimpidega!“

Samal filmapilgul awanes uks ja Mali ilmus tasfi teega, mille ta klirinal asetab lauakesele peremehe kõrwal.

„Kas suhkur on sees?“

Mingit wastust. Mali oli kõwa kuulmisega ja kui ta oli pahas tujus, teeskles ta, nagu ei kuuleks ta üldse.

„Eks ja proowi!“ soowitas ema.

Loby rüüpas ettewaatlikult. Jah, suhkur oli sees, kuid tee oli koku-tawalt kuum — ta põletas keele. Kuidas tohiti talle tuua keewa jooki?“

„Teed juuakse enne magamaminekut,“ lausus proua Lindt halwus-tawalt. „Nüüd tuleb kohe õhtusöök.“

Kõneldes ajas ta end waewaga jalule ja läbis siis kargu ja kepi abil toa. Ta kannatas juba aastaid kerge halwatusel all, mis takistas teda elamast waheldus- ja tegewusrikast elu. Ta ei lahkunud majast peaaegu kunagi. Ja et ta iseloomult polnud just kõige sõbralikum, ei külastatud teda ka meeleldi. Aga ometi wajas ta inimest, kellega jagada oma muljeid. Tee-nijatega see ei sobinud ja pealegi ei püsinud palgatud seltsidaamid kuigi kaua kohal. Wanaproua wajas sellepärast kedagi, kes ei saanud ära min-na, kes igawesti oli seotud nende majaga. Ja see oli teostataw ainult poja abiellumisega.

Joonud tee, järgnes Loby oma emale söögituppa. Siin seisis lae-lambi all owaalne laud ja siniseks wärwitud seinu katsid wanamoodsad riistakastid.

Ema ja poeg wõtsid istet. Mõlemad sosisastasid söögipalwe, lõikasid en-dile õhukesed saiawiilud ja ootasid. Loby oli serwieti endale sidunud üm-ber kaela.

Siis ilmus Lisi aurawa waagnaga. Lisi oli noor, ümmarik ja blond.

„Jätku leiba!“ ütles ta ja pani waagna keset lauda.

„Ma ei joo täna õlut,“ pöördus Loby tema poole, „mul lõditab furgus!“

Lisi wõttis seda teatawaks ja eemaldus.

Ema ja poeg sõid waitides. Wafikapraad oli hea. Keeta ta oskas, see Mali.

Atki asetab Loby kahwli ja noa lauale ning ütles:

„Wäga ilus tüdruk oli seal.“

„Kus?“ imestas proua Lindt.

„Westreicherite juures.“

„Mis tüdruk?“

„Ma ei tea, kes ta on. Tütarde sõbratar arwatawasti.“

Nüüd pani ka proua Barbara oma noa-kahwli käästi. Et tema poeg nõnda kõneles kellestki naisolendist, seda polnud weel juhtunud. Ta wai-kis hetke ja küsis siis ettewaatlikult:

„Kuidas ta wälja näeb?“

„Blondid juuksed ja tumedad silmad. Wäga noor!“

Proua Barbara oli ääretult üllatatud, kuid ta warjas seda osawalt, jatkates uue hooga klimpide söömist.

30
„Rahjuks ei pääse ma ju kuhugile,“ ütles ta, „ega saa sellepärast mingi-
fuguseid teateid koguda... aga sina?“

Nende pilgud ristlesid.

„Oh — jah... mina võiksin küll...“ vastas Toby aeglaselt.

Siis sõid nad edasi. Kõnelust ei jätkatud enam. Susanna saatus oli
esimeses instantsis korraldatud.

Sama päeva õhtul etendus Weyringi teatris rahvatükk, mille nimeks
oli „Ruldne süda“. Üks näitefeldtskond algas sellega oma kolm näbalat
festivaid võõrustendusi.

Lini-tädi korraldas nagu tavaliselt garderoobi korve. Esmafordiselt
oli Susanna tal seejuures abiks. Kuigi see polnud kooskõlas tema ametiga
Westreicherite moesalongis, ei suutnud ta ometi kiusatusele vastu panna,
sest priipääse kolmandale rõdule ja võimalus teatrigarderoobidega tutvuda
olid liig ahvatleavad.

„Sa ei näe seal midagi,“ ütles Lini-tädi pahuralt. „Mõned räbalates
rippuvad kulisfid, koledesti mingitud naisterahvad ja tuletõrjujad!“

Ent Susannat see ei heidutanud.

Teatris oli vähe rahvast, kiiduamaldused selle tõttu ka mõõdukad.
Keegi vanem naine mängis peaosja, meenutades Susannale oma olekuga
proua Westreicherit. Mõlemal olid kollased juuksed, wärwitud kulnud
ja roosaks wõõbatud põsed. Meespeaosaline oli keegi noor, kõhetu, ilusa
näoga noormees. Kui ta kangelannat embas, ei paistnud temast hetke
jooksul midagi peale saabaste. Kõik muu kadus tüseda naise lihawate
käsiwarte wahela. Näitleja nimi oli Hans Morton.

Kui Susanna pärast kitsast puutreppi mööda garderoobide poole sam-
mus, kohtas ta teda. Noormees jäi seisma, waatas talle otša ja saatis
teda pilguga, kuni ta kadus riietumisruumi ukse taha. Siis astus ta pime-
dasse orwa ja otas seal.

Hetk hiljem ilmus Lini-tädi, hingeldades raske kohwi koorma all,
ja tema kannul Susanna, itaalia weekandja graatsiaga hoides kahte korwi.
Üks neist kuulus härra Hans Mortonile.

Noormees järgis neile läbi waikestete uinuwate tänowate kuni Posti
hotellini. Siin kadus wanaeit teenri saatel maja sifemusesse, kuna Su-
sanna jäi kotta seisma.

Ta piilus põskuwal südamel wälja tänowale, et näha, kas noor näitleja
oli neile siamaani järginud.

Ta sealt ta tuligi üle platši, otsejoones tema poole. Ta kergitas kübarat,
jäi seisma, naeratas oma wallatut poisilikku naeratust nagu lawalgi ja
ütles siis, et täna olewat suurepärane kowadõhtu.

Ka Susanna oli samal arwamisel ja ta kordas: „Suurepärane!“, waa-
dates noormehele siiralt otša.

„Kas tulete homme jälle teatrisse?“ küsis Hans Morton.

„Jah,“ vastas Susanna.

„Jälle tollega?“ Ta osutas ukse poole, mille taha oli kadunud Lini-tädi.
Susanna naeratas häbelikult.

„Jah,“ ütles ta, „jälle temaga.“

„Rahju,“ õhtas noormees.

Susanna pidi salajas tunnistama, et ta ilalgi polnud veel näinud nii walgeid hambaid nii isuäratavas suus.

Noormees omalt poolst leidis, et sellistel asjaoludel polnud kolm nädalat Weyringis just liiga igawad.

Siis kostsid trepilt lähenevad sammud . See oli Tini-tädi.

Hans Morton oli mees, kes teadis, mis ta tahtis. Ta sosistas tasa ja kärmelt:

„Vein teiega kõnelema! Palun, tulge homme kell kümme hommikul linnaparki, muusikapaviljoni ette.“

Ja enne kui Susanna jõudis wastata, oli ta kiirete sammudega sõõgisaali ukse taha kadunud.

Järgmisel ööl sai Susanna wähe magada. Tal polnud süiani aimu, kui pikk aeg on kümme tundi. Uhtlasi märkas ta nüüd esmakordselt, et Tini-tädi norskab wahetpidamata, mis oli kaunis üllataw, kuna ta tawaliselt seletas, et ta oma elusti pole norjanud.

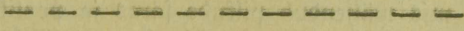
Tänawalaterna wilkuv kuma tantšles seinal. Oli nii imelik lebada õõsi ärkisel! Kell tikkus: „Homme! Homme! Homme!“

Susanna oleks meeleldi tõusnud sängist. Mitte selleks, et kõndida kuupaistel, waid selleks, et tuua sahwrist tükk leiba, sest hoolimata ilusast ja luulelisest tundeist oli tal nälg.

Wiimaks kogus ta julgust, hüppas sängist ja hiilis sahwrisse.

Tini-tädi ei liigastanud. Susanna lipsas jällegi sooja waiba alla ja eietades ülifauneid mõtteid, sõi ta mõne tunni jooksul pool leiba ära. Siis uinus ta õnnelikult.

Hommikul aga portises Tini-tädi ärgates, et ta öösel polnud silma finni saanud. Nõnda on see wanaduses. Arwatakse, et ollakse ärkisel, ja nähakse selle asemel und. Noorus aga arwab õnnest und nägewat, sulgemata silmi.

Linnapargis sädistasid linnud, armunud kewadpäike säras õhus ja died olid puhkemas. Kui Weyringi peatänawad juba olid waiksed, siis walitses siin täielik rahu. Kõuna paiku ilmusid siia mõned pensionärid, pühapäewal mängis siin üegi sõjawäeorkester ja sumedatel õhtutel polnud ühelgi pingil enam ruumi, — kuid nüüd, ärpäewa hommikul, lasus puiesteedel sügaw waikus.

Susanna tuli kergel kõnnakul, tiivustatud elurõõmuse ja uudiõhimuse. Ta kandis nii ererohelisi kleiti, et proua Westreicher sellele poleks ilalgi leidnud õhtjat, ja lisaks weel sama wärwi mustade paeltega õlgkübarat. Kuid hoolimata kõigest nägi ta wäga kena välja. . .

Ta hilinemine Westreicherite moesalongi ei teinud talle wähematti muuset. Tawaliselt läks ta sinna kell üheksa, mis siis sellest, kui ta täna saabub alles kell üksteist? Ettekäändeid leibus alati ja proua Westreicher polnud wäiklane.

Teel sattus ta wastamisi Wymetali Rosaga, kes alustas pikka ja süütut

juttu. Takistused esimesel kohtamisel? — Susanna polnud neid, leda midagi nii tavalist suutis oma sibiist kõrwale kalduma. Ta tahtis kell kümme olla linnapargis — ja sinna ta saabuski täpselt.

— — — — —

Hans Morton, väikese näitetrupi esimene armastaja, oli wastandina Susannale suurepäraselt maganud. Sellepärast istus ta kell kolmveerand kümme weel woodi serwal ja lappis oma katkist aluspesu. Kohtamise oli ta täiesti unustanud.

Kõrwaltoas harjutas Ilonka Kadnan, opereti „täht“, oma uusimat lööklaulu: „Tule, armas laps, tule kohtama... kohtama...“

Hans Morton, kes säärase kunstinaudingutega oli harjunud, õmbles rahulikult edasi. Kuna ta ei tarwitunud sõrmkübarat, torikas ta nõela pihupesaga riidesse, mis oli aegawiitem ja waluline toiming. Akki tõstis ta pea. Mida see Ilonka seal kohtamisest kõõrutas? Lont wõtaks — kas ta polnud tolle blondi tütarlapse kutsunud kella kümneks linnaparki? Kiire pilk kellale ja siis krapsti püsti!

Näitlejad on harjunud wäledasti riietuma. Ja sellepärast oli wõimalik, et Hans Morton juba weerand tundi hiljem lillades siidfukkades jalutas linnapargi suunas. Juba kaugeft silmas ta karjuwalt rohelist naisolendit, kelles ta tundis ära eileõhtuse blondiini. Tuhat ja tuline — too tütarlaps oli päewal weel ilusam kui õhtul!

Hans Morton oskas kõndida, ei, hõljuda kui noor jumal! Ta lähenes Susannale nii saledana ja enesekindlana, et tüdrukku süda rõõmuft wärises. Wõlema filmad särasid õnnest, kui nad kätlesid. Noormees küsis kõigepealt, kuidas ta oli maganud.

„Wäga hästi!“ ütles Susanna.

„Teie õnnelik,“ wastas Hans Morton. „Beetsin rahatuid tunde ja olen juba kella wiieft saadik ärkweel, et me kohtamisele mitte hilineda!“

Ta siis jalutasid nad aeglaselt waiksetel teedel.

On imelik asi kahe noore inimesega, kes kewadhomnikul sammuvad külge külge kõrwal. Algul teineteisele wõõrad, haarab neid warsti kokkukuuluwuse tunne, mis wäljendub pilkude säras ja poolikuis sõnus. Iga küsimus muutub tähtsaks, iga naeratus ühendawaks lüliks.

Susanna esimene kohtamine möõdus kõige soõksamais tingimustis. Lindude sädin, wärske mulla ja puhkewate pungade lõhn, ja „tema“, armastuswäärne ja lõbus poiss, kes oskas oma sõnu meeldiwalt rõhutada, ja kes nii siiralt ja armunult waatas filmi, et terwes kehas tundus kuuma surinat, nagu elektriwoolust.

Hans Morton oli wäga noor. Selles rändtrupis algas ta oma karjääri. See oli ta esimene koht. Ja siit läheb ta otsekohe Wiini Burgteatrisse. Ta oli selles täiesti weendunud ja ka Susanna ei kahelnud, et tema õige paik on parimas suurlinna teatris.

Ta ta uskus üldse kõike, mida noormees rääkis oma ilusa kõlawa häälega, ja Susannale näis wõimatu, et ta eile oli wõinud naerda, kui Morton oma partneri kaenlasse peaaegu oli ära kadunud. Nüüd meeldis talle näitleja juba niiwõrd, et ta temas midagi naeruwäärset ei suutnud kujutledagi.

Rui nad kuendat korda sammusid ümber muruwäljaku, tundis Morton tüdrukut ja Susanna tema elulugu. Noormees oli Grazi kaupmehe poeg ja ta õige nimi oli Johann Maier, — kuid sellest ei lausunud ta loomulikult sõna. Ta jutustas waid, et isa oli tahtnud temast teha ärimeest, kuid selle asemel ta oli läinud lamale. Susanna meelest oli see arusaadaw.

„Ka mina igatsen teatrisse!“ seletas ta.

Hans Morton waatas Susannale sügawalt silma ja küsis mõtlematult, kas tal olewat ka talenti.

Susanna noogutas ägedalt.

Noormehele tegi nalja, et tüdruk oma asjas nii kindel oli.

„Oh, peaksite mind waid kuulma,“ lausus Susanna weendumult. „Oskan juba mitut osa peast.“

„Õõitsite mulle kunagi ette deklameerida,“ ütles Morton sellise näoga, nagu oleks ta juba teatridirektor. „Millal teil on aega?“

Susanna tahtis juba ütelda „alati“, kuid siis meenus talle Westreicheri moesalong ja ta ütles: „Sageli.“

„Täna pärast etendust kutsus direktor meid kõiki klaasi weinile,“ wastas Hans Morton. „Aga pühapäewal olen täiesti waba. Mida mõtlete wäljastõidust ümbruskonda? Kuhu siit pääseb?“

Susanna kõhles wiiru.

„Kui sõidakš kell üksteist hommikul aurikuga Helsingi. . .“

„Bramo! Suurepärane! Kus me kohtame? Wõi tulen teile järele?“

„Ma ei tea. . . ma. . . pean küsima. . . ma ei tea, kas saan kaasa sõita. . .“

„Miks mitte? Mis selles oleks? Te ütlesite ju ennist, et teil pole kedagi, kes teist hooliks. On see patt kord olla õnnelik?“

Susanna waitis. Nad seisid õrna rohelusega kaetud põõsasheki ääres.

„Aga teie tahtsite mulle ju ette deklameerida?“ ütles noormees.

Suus haaras ta tüdruku kae. Mehe soojade hellade sõrmede surwe sundis Susannat pilku langetama. Rui südamefloppimine oleks kuuldaw, Hans Mortonil oleks mürin wist kurdiks teinud — nii metsikult põksus tütarlapse süda.

Susanna waatas alla noormehe lilladele süüsukskadele, too aga silmitses tema roheline seeliku palistust.

„Kas tulete täna õhtul teatrisse?“ küsis Hans Morton.

„Jah,“ wastas Susanna.

„Siis mängin ainult teile!“

Sel meelitusel oli mõju. Susanna punastas ja kuna tal ei meenuud sobiwat wastust, tänas ta pilguga.

Nüüd wõttis Hans Morton ka tema teise kae pihku. Ta tegi seda õrnalt ja sugugi mitte häbematus. Ja Susanna tundis tolles puudutuses austust ja sõbralikkust. Ning selles usalduse sissenduses peitubki wõrgutamise kunst, olgu see siis loomupärane wõi õpitud oskus.

Räesolewal juhul olid mõlemad kogenematud. Nad olid lihtsalt noored, seisid kewadwärskes pargis ja waatasid teineteisele silma.

Aga selle jumaliku rahu katkestas wana kiriku kell, mis ootamatult lõi üksteist korda. Nad kohkusid.

„Pean ruttama proowile,“ hüüdis Hans Morton kohkunult.

Ra Susannale tuli meelde, et kuskil maailmas asus Westreicherite moesalong.

„Aga kuidas jääb wäljasõiduga?“ küsis noormees.

Susanna ei wastanud, naeratas ainult. Ta silmis säras igatsus.

„Kui te laasa ei tule,“ ähwardas Hans Morton, „siis sõidan üksi — oleks ju kahju raisjata ilusat päewa! Dotan teid pool üksteist laewa sillal!“

Nad surusid teineteise kätt.

„Nagemiseni — wõib-olla!“

„Nagemiseni — kindlasti!“

Kui eesriie Meyer-Försteri „Wana-Heidelbergi“ wiimse waatuse järele langes, oli Susanna kolmandal rõdul weendunud, et ta Hans Mortonit surmani armastab.

Peaaegu igal näitlejal, ka kõige keskparasemal, on olemas osa, milles ta on ületamatu. Ja peaosas „Wana-Heidelbergis“ oli Hans Mortonile hiilgenumbriks. Sellepärast pidas ta end ka geniaalseks näitlejaks. Ta mängis tõesti hästi ja ta teadis seda. Ning ta ei kahelnud sekunditki, et Susanna tuleb. Kuis wõiks see olla teisiti?

Kui naisolend midagi ette wõtab või kuhugile läheb, ükskõik, kas eksa-
mile, külla või kirikusse, mõtleb ta esmajoones sellele, mida selga panna. Riitus on naisele suurima tähtsusega, kuna see mõjutab terwet ta käitu-
mist ja tuju. Milline wahe näiteks sobitwa ja mittesobitwa kübara wahel! Wiimane teeb araks, abituks ja kohmakaks! Ilus uus kübar aga tõstab enesekindlust ja julgust. Pikk peeglisse on naisele sama kui sõdurile rel-
wade ülewaatus.

Kui Susanna walge kelidi selga pani, teadis ta kindlasti, et tal hakkab külm, kuid ta oli ühtlasi weendunud, et ta näeb erakordselt kena wälja.

Oli särawalt sinine pühapäewa hommik, kui Susanna Obenaus ja Hans Morton astusid wäikele laewale, mis rõõmsalt ujus allawett. Nemad polnud ainsad, kes ihkasiid wälja wabasest loodusesse, waid lõbusõitjaid oli kaunis hulgake, kõik parimas meeolus.

Hans Morton, kes sellistest sõitudest juba sageli oli wõtnud osa, ei tun-
nud rohetawate küngaste ja punakatuseliste külakeste wastu erilist hurwi. Kõik need asjad olid talle waid külisideks armunäidendile, mille larwas-
tamisele ta innukalt asus. Et tema naispartner oma osas weel kangeliski polnud milunud, paistis otsekohse silma ja tegi õpetuse eriti weetlemaks. Igatahes taipas ta kiiresti ega rikkunud mängu kohmaka käitumisega.

Susanna aga polnud terve oma elu jooksul olnud nii ebamaiselt õn-
nelik kui tol kewadpäewal. Ta tundis siirast tänulikkust mehe wastu, kes talle walmistas nii suurt rõõmu. Sest Hans Mortonita polnuks päike nii soe, õhk nii selge ja taewas nii sügaw-sinine! Alles tema kaudu muut-
tus maailm kauniks! Ja elu omandas mõtte. . .

Kui naine aurik „Helene“ puhkides ja põrisedes saabus Helvingi, ruttas ta pühapäewane armunud laadung maale. Hans Morton ja Susanna

seadsid oma sammud kitsasti jalgrada mööda rõõrastemaja aia poole, mis oli ka teiste paarikeste sihis. Nad wallutasid laua ja tellisid suure rutuga mööda lipsawalt ettekandjalt lõunaföögi.

Laudade ümber istuti tihedalt koos. Runa enamik külalistest koosnes lihtsasti inimestest, nägi Hans Morton oma helehallis ülikonnas ja rohelistes siidsukkades nagu prints lihtsureslike seas välja. Temast hoomas hämmeldawat rõõmuvust ja kui Susanna muidu kunagi ei teeldunud söögist, oleks ta seda täna meelega teinud.

Kõik olnu wajas halli uttu. Endist Susannat polnud enam olemas, oli waid õnnelik armunud tütarlaps, kel raske oli pöörata silmi oma printsilt.

Susannat ei weedelnud isegi pika potamise järele toodud wafelakotlett salatiga ja wärskle wein, mis oli ohtlikult magus ja määsiv. Siiski — rikkalikult lõunatanud armastajapaar on veel õnnelikum kui näljane, ja nii algas siis pärastlõuna päikeleküllases kooskõlas. Linadeta laudadele on nii mugaw toetada käsi ja täiesti loomulik, et tütarlapse ja noormehe sõrmed kohtuvad. Aga üteldakse, et wanakuri ei rahuldu wäikese sõrmega, waid ihaldab termet kätt, ja sellepärast piitles Hans Morton ahwatlewa metsa poole ja tähendas, et jalutuskäiguks oleks nüüd paras aeg.

Mets lebas tumedana ja kewadniiskusest aurawana nende ees.

„Läheme sügavamale, päris tihnikusse!“ ütles Hans Morton ja hüppas elegantselt üle kraawi. Ta sattus walgustusest waimustusesse. Wiinis oli ta ühe lastetüki lawastusel näinud midagi sarnast. Kuldseid laigud helkisid teerajal, kuuskeste tüved särasid.

„Sinna üles läheme!“ hüüdis ta ja osutas kõrgendikule, kus põlised puud moodustasid nagu üksiduse templi.

„Kes jõuab esimesena üles! Siit wafakult! Ettemaatust!“

Nüüd oli ta lihtsalt uljas pois, kes oli unustanud, et ta oli näitleja. Ta ei mänginud mingit osa, kui ta osawalt jooksis künkast üles, kergejalgselt karates üle takistuste ja sügawate sõdmudega hingates wärsket metsaõhku.

Susanna mõttis kübara peast ja järgnes talle. Sügawas waimuses kuuldus oksade naginat, ojakese wulinat.

Hans Morton jõudis esimesena pärale. Ta lehwitas kübarat, nagu lippu. „Kindlus on wallutatud, me oleme laagris!“ hüüdis ta nii kõlawalt, et mets kajas wastu.

Siis mõitis Susanna tormijooksuga wiimase järsku ja, pea püsti, julgelt ja kindlalt, nagu seisaks ta rügemendi sõdurite ees, deklameeris ta Drleani Neitsi kõnet oma wäele.

Oli see tõesti too blond plika, kes Hans Mortoniga oli sõitnud aurikul ja kes nii häbelikult ja tasaselt oli seisnud tema kõrwal?

„Tuhat ja tuline!“ hüüdis noormees waimustatult. „Tüdruk, sina oled ju näitleja!“

Susanna ehmuib kiituse ja südamliku „sina“ üle.

„Kas tõesti?“ kogeleb ta. „Leiateges?“

„Muidugi. Kas tahad minu juures õppida, tüdruk?“

Ta haarab tal kätest ja surub ta enda wastu. Susannat hõlmab õndsuse tuld.

La tunneb noormehe huuli oma huultel ja andub uimastatult tema meelisklustele. Mingi wõõras kuum wõim lööb temas korraga lõktele. La tahaks nutta... end ohwerdada... häwineda.

„Wõtan sinu endaga kaasa, tüdruk. Tahad sa?“

„Jah,“ sosistab Susanna.

„Sa hakkad õppima. Meid ootab kaunis tulewik... sina!“

Susannale meenub too pühapäew Westreicheri ateljees, kus teda äkki haaras igatsus pääfeda wälja, rännata kaugele... Nüüd täitub ta saatus.

„Me sõidame Pariisi, sina!“

„Sina, mu ainus...“

Kuis Susanna wäriseb... Miks siis?... Pole ju midagi... „Sina... ei, ei, ma kusun...“ La tahaks karjuda... aga ta nuuksub ainult hääletult... Ja suu suu wastas langewad nad pruunile metsapinnale.

Weel iialgi polnud Weyringis olnud nii kaunist kewadet kui sel aastal. Päewad möödusid sinas ja kullas kui naerwad imed ja ööd olid sametpehmed ja mahedad, kuna taewas helkisid sirawad tähed.

Kui õhtul minna piki teed edasi — kas wõi teatrini — siis tundus, nagu hõljusid õitemeres. Seal oli wäike kirik, raske oli temast mööda astuda, panemata terwet oma õnnekoormat Jumala jalge ette.

Mati kui Susanna hämaras widewikuwalguses põlwitas kirikus, waatafid kõik pühakud nii klaastahwitelt kui ka õlimaalistelt armurikkalt tema poole. Sest talle näis, et nüüd wast oli ta wäärt heade ja jumalakartlike jekka wastuwõtmiseks, nüüd wast, kui ta südames tundis nii siirast usku Jumalasse ja armastust kõigi oma ligimeste wastu. Sellepärast oli wale tunnistada armastust patuks! Kuis wõis olla see patt, mis hinge nii õilsalt liigutas, et ta tahtnuks sülelda kogu maailma ja teha õnnelikuks terwet inimkonda?

Wahel nägi Susanna päris selgesti, et püha madonna talle naeratas. See juhtus tawaliselt siis, kui tüdruk talle tõi õiteõksa ja talle jutustas, kui ilus on „täna“ ja kui palju kaunim weel „homme“. Keegi ei mõisnud Susannat nii hästi kui need tummad naeratawad kujud ja kellelgi teisel ei kõnelnud ta oma suurest rõõmusest. Siiski... ühele ainsale, kuid tema naeratus oli igaweseks kustunud. Tema magas künka all, mille kewad oli katnud tuhande õrnrohelise lehekeseaga, warjatud pärnast, mille okstel sädistasid linnud. Siin rahu ja waikuse paigas, kus ka wana meister Obenaus puhkas igawest und, tundis Susanna end weel õnnelikumana kui mujal.

Harwa külastas ta Wymetale. Meister Wymetal oli küll tema hoolbaja, aga see ei tekitanud tublile mehele suuremat peamurdmist. La lootis Zini-tädile ja Zini-tädi temale. Nõnda oli kõik parimas korras.

Sageli peatus Susanna aga wäikese aia taga, kus ta oli weetnud oma lapsepõlwe.

Ja wahel hakkas tal kahju, et ta wana pähklipuud ega lilledesse upuwat kaewu warsti enam kunagi ei näe. Sest nüüd kuulus ta mehe juurde, keda ta armastab, ja ta läheb temaga laia maailma, et saada wäga õnnelikuks.

Tõeliselt armunud ei armuta ega kaalutle. Selleks on olemas kaine-
maid inimesi. Armastaw süda ei näe ega kuule halba. Sellepärast oleks
hea, kui pimedusega löödud wõtaksid nägijate nõu kuulda, — aga sellise
tunnetuseni jõuawad armunud wast siis, kui nad enam ei armasta.

Kui Susanna kord widewikus jooksis Westreicherite moesalongist wälja,
— tal oli kiire, sest kella kahetsaks oodati teda Posti hotelli wanamoodsas
toas, — pörkas ta tänawal wastamisi härraga, kes wiisakalt kergitas kü-
barat ja waljusti „Tere õhtust!“ ütles.

Susannale näis too ümmarik nosuninaga ja prillidega nägu tuttawana.
Kus oli ta teda näinud? Sigus, jah, see oli ju apteeker Tobias Lindt!
Ta läks wist Westreicheritele jälle külla?

Susanna noogutas terwituseks ja mõtles jälle asjadele, mis näisid
talle tähtsamad.

Ta Susanna jalad libisesid üle konarliku fillutise sellise kergusega, nagu
oleks kividelle laotatud sametwaip.

Härra Tobias Lindt polnud harjunud säärase tempoga ja ta hingeldas
warsti, püüdes tüdrukul püsida kannul. Talwe ajal poleks ta mingi hinna
eest riskinud külmetuda, seistes weerand tundi Westreicherite ukse ees ja
oodates seni, kuni wäike preili suwatseb tööd lõpetada. Kuid nii soojal
õhtul walmistas temale niisugune poisikesetemp peaaegu lõbu.

Teateid Susanna Obenaus'i kohta oli siiski pidanud koguma proua
Barbara Lindt — Tobias ei tulnud ju pärimistega toime — ja kuigi
polnud liig julgustaw, et isa Obenaus oli olnud lihtne sadulsepp, kes oma
lapsel polenud pärandanud midagi peale ausa nime, kuulis teiselt poolt
sellest perekonnast ainult head. Jah — Obenaus'i Christl oli olnud linna-
kese tublim, puhtam ja wirgem naisterahwas, kelle kohta keegi ei teadnud
midagi halba. Kui wõtta weel arwesse, et tütar oli saanud laitmatu kooli-
hariduse, siis pidi tahes-tahmata jätma kahe silma wahel sadulsepa täht-
suseta ameti, ja — tüdrukuga püüdma ühendust luua.

Sel otstarbel oli Toby Lindt täna kodunt wäljunud. Ühtlasi soowis
ta ennast tüdrukule meelde tuletada. See oli tal waid poolikult õnnes-
tunud, — nagu talle nüüd näis. Kuid see ei seganud teda põrmugi.
Wastupidi! Ta tundis küllaldaselt naeratatawaid preilisiid, kes teda õngit-
sesid. Ja tal oli neist willand. Ta arutles ärimehena: kes wägisi tahtsid
talle meeldida, need polnud suuremat wäärt, kes aga temast ei hoolinud,
noh — wõib-olla, kes teab...

Aga kuhu see blond nõid siis ruttas? Ta oli tõesti uudishimulik.

Kui tore kasw tal oli! Natuke kõhn küll tema maitse seisukohalt...
hm... aga sale ja nõtke. Ta kandis tumedat kleiti ja tal oli paar lille käes.
Kuhu, pagan, ta nii kiirustas?

Uhaa — ta seisatas. Kiriku ees? Tõepoolest, ta astub sisse.

Toby Lindti waldas meelehärdus. Hea laps! Ta läks palwetama.
Sli saanud jumalakartliku kaswatusel. Milline õnn!

Aeglaselt ja tasa astus ka Toby jumalakotta.

Wõlwide all walitses pimedus ja Toby lühinägelised filmad pidid alles
harjuma. Wiimaks eraldas ta jumalaema kuu ees tumeda põlwitawa

kõgu. Jah, see oli Susanna. Igavese tulle punases kumas püsis ta mitu minutit liikumatult, siis tõusis ta püsti ja asetās pikkamisi, peaaegu pühaklikult, lilled alusele, millel seisis madonna.

Seda pidi ta emale täpselt kirjeldama. Toby naeratas. Woorus ja jumalafartlikkuse on haruldane kaasaegne.

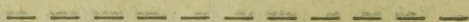
Kuid nüüd tuli tal karmesti kaduda, sest Susanna löi risti ette ja lähenes uksele.

Toby komistas lävele ja ehmus käre üle nii kohutavalt, et sõostis ühe hüppega wälja. Susanna ei tohtinud teda näha! Ta peaks teda häbematuks. Nõutult waatas ta ringi. Ah, seal oli majawäraw. Ta tormas wõõrale duuele ja jäi sinna hingeldades seisma. Polnud kerge jälitada noort tüdrukut! Higiipiisad katsid ta laupa. Ta kuivatas nägu, otsis taskust kõhakompveki, puhastas prilliklease ja pistis wiimaks arglikult pea wärawa wahelt wälja. Aga tänaw oli tühi. Susannast polnud enam warjugi!

Kahju. Ta oleks meeleldi tüdrukule weel kord otja waadanud.

Aga ükskõik — tema seikluse tulemused olid üpris rõõmustawad ja rahuldatud seadis Toby kindt sammud kodu poole, et rikkaliku õhtusöögi juures sepsitada roosilise tulewiku plaane.

Ta kui tund aega hiljem oli jõutud küsimuseni, kas magamistoas sohwa ja toolid tuleks katta uue riidega, — lebas Susanna oma sõbra kätte wahel ega aimanud, et maailmas leidus weel teisi mehi.

Rogu Weyring kiitis käesolewat kewadet. Kodanikud jalutasid linnapargis, kohwikuomanikud asetasiid oleandripuud kõnniteele, perenaissid wõttisid korterites suurpuhastusi ette ja rügemendi orkester mängis igal sobival ja mittesobival juhul.

Jegi Tini-tädi rõõmustas päikese üle ja wõttis kummuti laekast walehambad, milliseid ta kasutas waid pidulike sündmuste puhul. Selliseil päewil taotses ta oma noorust meelde tuletada, milles keegi kornnapühkija oli etendanud tagajärgedega osa. Ta ütles, kõik mehed olewat kaabakad ja Susanna tegewat hästi, kui ta neist hoiduwat eemale.

Sama lugu kordas ka proua Westreicher. Runa tänamatu härra kindt polnud tema perekonda enam külastanud ja kõik katsed teda apteegis kohata olid nurjunud, ei pidanud proua enam meestest lugu. Ka Manon ja Frieda wihkasiid meesjugu. Susanna tähendas, et tema pärast wõiksid kõik mehed maailmast kaduda, ja torkas samal sekundil sõrme, nii et merepiist langes heledale kleidile, mille kallal ta parajasti töötas.

Nagu üteldud, olid Weyringi kodanikud — peale mõne üksiku erandi muidugi — oma elu ja maailmaga rahul. Minult näitetrupi direktor oigas.

Kui päike särab taewas, ja õhtusummeduses meelitawad laetud lauad restoranide aedades, ei lähe enam keegi teatrisse. See on nõnda terwes maailmas ja järelikult ka Weyringis. Lühjale saalile mängida ei walmista näitlejaile rõõmu, weel rohkem aga kurwastab see ettewõtte omanikku. Ja sellepärast otustas härra Ferdinand Pokorny, pärast põhjalikku tutwumist oma kassa seisuga, wõõrusetendused katkestada.

Selle wastu polnud kellelgi midagi — peale lähe ühtu, kelle arwamist

aga üldse ei küsitud. Ja need inimlapsed olid Susanna Obenaus ja Hans Morton. 41

Noormehel polnud sugugi kerge oma blondist õnnest lahkuda. Ka oli ta weendunud, et lahkumine kujuneb pisarate uputuselks, ja see mäljamaade ei meelitanud teda põrmugi. Susannat kaasa võtta oluiks vaid siis võimalik, kui direktor Pokorny oleks humitunud uuest õpilasest. Kuid ta ei tahtnud noorest tüdrukust teadagi, olgu ta kui blond tahes. Trupis oli nii blondine kui brünette, milleks siis veel koosseisu täiendada? Pealegi — ajad olid rasked.

Argus ja kergemeel on faks halba kaaslast ja kahjuks peab ütleva, et Hans Mortoni iseloomus olid mõlemad omadused esindatud.

Kui Susanna ärewusest kahwatuna tormas tema juurde ja wärisedes küsis: „On see õige, et lähete ära?“ — ei jatkunud tal julgust lõplikult lahkumiseft kõnelda. Võimalik, et ta hellitas lootust, et juhtub weel ime. Sest noorus loodab alati ja usub wiimse filmapiilguni. Kas ta polnud algusest saadik sisenendanud tüdrukule weendumust, et temast saab kuulus näitleja? Kas ta tema talendi kiitmisega ei ahwatlenud teda oma kaenlasse langema? Nüüd ei võinud ta enam taanduda.

Ja Susanna, wallatud armastusest, seiklusjanust ja kunstiwaimustusest, oli walmis temale järgnema maailma otfa. Ja nõnda otustati siis, et ta sõidab salaja temaga kaasa, pühapäewa hommikuse rongiga.

Susanna kirjutas kolm kirja, mis hõõgusid waimustusest. Ühe Lini-tädile, teise meister Wymetalile ja kolmanda proua Westreicherile. Ta teatas neile kõigile, et ta otfus on wankumatult kindel ja palus neid, et nad lubaksid teda rahus lahkuda. Arasõidu päewal kawatfes ta kirjad heita jaama postkasti.

Kuid sellega ei piirdunud reisu ettewalmistused weel. Pidi hoolitsema ka oma asjade eest. Sndsa Anton Obenaus'i wanaaegne kohwer seisis Lini-tädi „kabinetis“, mis alati oli lukus. Kulus tükk aega, palju kannatust ja kavalust, enne kui Susannal õnnestus kohwrit oma waldusse saada.

Raupäewa hommikul kuulutas Lini-tädi, et ta sõitwat õhtul Raits-hofeni, kuhu jääwat ka pühapäewaks. Kas see polnud saatuse näpunäide? Susanna tänas wäikese kiriku madonnat — oma armastuse kaitsjat — ja waewalt Lini-tädi õhtupoolikul sulges ukse enda järel, kui Susanna hakkas pakkima. Waesel inimesel on wähe warandust. Weidi pesu ja riideid, paar mälestust Rebländeritest ja wäike kastike, mis sisaldas mitmesuguseid asjakesi ema pärandusest. Susanna terve waranduse mahtus parajasti pruuni kohwrisse ja midagi polnud unustatud.

Ta tõmbas kardinad ette, süütas lambi ja istus laua äärde. Nüüd oli ta reisuwalmis. Kuigi tal Weyringi ei jäänud midagi, millest tal oluiks kahju, waldas teda ometi nukrus. Aga ta ei mõtelnud mõõbunud aegadele, ei suutnud oma mõtteid koondada, mis ilka ja aina keerlesid waid ühe isiku ümber. Dotuse palawik tulkus ta meelekohtades. Ta waatas kella. Homme sel ajal — kus ta siis on? —

Minult mitte mõtelda! Teha midagi, mis juhiks ta tähelepanu mujale. Ta amas kastikese, mis seisis kohwris teiste asjade peal, ja waatas sisse. Seal lebas üleswõte, mis kujutas Christl Obenaus'i noore tüdrukuna. Kui

42
fena ja blond ta oli olnud! Susanna hoidis pilti kaua käes. Ta ei sõn-
danud seda suudelda, sest pisarad walguisid talle juba silmi.

Ta puistas kastikese sisu enda ette lauale. Sieti polnud ta neid asju
weel kunagi lähemalt silmitsenud.

Seal oli tema isa pilt — — tema enda kuldblond loff — luuletuse
ärakiri, mille ta lapsena oli keisrile üles ütelnud — — paar koltunud
kirja — — tunnistusi — — mitu fotot. Mõttikult vaatles neid Susanna.
Kõik need wanad inimesed — wanaisad ja wanaemad — kas nad kunagi
olid elanud midagi nii suurt ja kuuma, nagu tema praegu? Wõi olid nad
eluaia sammunud siledat ja igawat rada?

Akki peatus Susanna pill üleswõttel, mis kujutas ilusat noormeesi
freeka kostüümis. Walge tikitud rüü jättis kaela ja käsivarred wabaks.
Ta oli huwitan ja kaunis, see noormees!

Pildi alumisele serwale oli kirjutatud suurte tähtedega: „Marcel Cor-
dillon“. Ja kõrwale oli ema Christl ise märkinud kuupäewa. Susannat
polnud sel ajal weel olemas, ta sündis alles järgmisel aastal. Kust sai
ema selle pildi?. Susanna imestas. Proua Christl Obenaus ei kuulunud
nende teatrihuwilitiste hulka, kes kogusid näitlejate pilte. Ja see oli näit-
leja, selles polnud wähematti kahtlust, ja lisaks weel prantslane, sest foto
oli tehtud Pariisis, nagu ilmnes tagaküljel asuwast firma nimest.

Kuid käesolewal hetkel polnud Susannal aega tegelda küsimustega, mis
teda otseselt ei puudutanud. Ta pani asjad jälle kasti tagasi, näitleja
pildi kõige peale.

Wahepeal oli ilm pimenenud ja kella osutid edasi nihkunud.

Susanna tõusis üles, astus ukse taha ja kuulatas.

Koridoris walitses waikus. Majas elasid ainult wanad inimesed, kes wis-
tisti juba magasid.

Wälisuksest Lini-tädi toa ukseni oli waid paar sammu. Ja ta kuuleks
kohe, kui keegi tuleks. . .

Dotamine on piin ja õndsus ühtlasi, waheldamisi. . .

Wiimaks ometi. . . sammud. . . kerge koputus. . . uks walla. . . ja kall-
male kaela ümber!

Hans Morton astus sisse. Ta libistas kiire pilgu üle mööblitega ja
koludega täidetud madala ruumi ja wabastas end hellalt Susanna em-
busest.

Ta kandis mantlit ja reisumütsi.

„Wõta istet,“ ütles Susanna ja osutas toolile laua ääres.

„Nul on wähe aega, Susanna! Direktor tahab meiega weel kõnelda. . .
kõige hiljem pool kümme pean olema kohal. . .“

Ta heitis pilgu kellale.

„Oled sa halwas tujus?“ küsis Susanna arglikult.

„Oh ei — hoopiski mitte. Kuigi mõnikord. . . direktor on lihtsalt
häbemata, tead sa! Et ta äri halvasti läheb, sõimab ta meid! Oleme
meie siis süüdi, et ilmad on nii ilusad?“

„Mis ta siis ütleb. . . see on. . . kui ma. . . millal sa mind temale
esitled?“

„Kõik tuleb omal ajal. Nüüd oleks mõttetu sellest üldse. . . aga, ütle,

Susanna, kas sa... ah, ma näen, sul on asjad juba pakitud?... Tahad siis tingimata kaasa tulla? Mis?"

Susanna kahvatas.

"Kõik oli ju korras ja..." kogeles ta.

"Muidugi, muidugi. Mõtlesin ainult... ma ei tahaks vastutust üksi endale võtta..."

Susanna filmi valgusid pisarad.

"Aga mis me veel räägime!" lausus Hans Morton lõbusalt. "Tule, juuble mind!"

Ja ta surus tüdrukku enda vastu.

"Kas armastad mind?" sosistas Susanna.

"Jah! Jah! Jah!" hüüdis noormees väga waljusti. "Kas ma pole seda sulle veel küllalt sageli ütelnud?"

"Ei... seda ei jõuta küllalt sageli ütelda!... Ja sa ei tohi naerda!"

"Miks mitte? Kas peaksin siis nutma, sina rumalakene! Näita, misjugu see pean tegema? Kas nii... või nii?"

"Tasa! Mitte nii waljusti. Meid võidakse koridorist kuulda."

Susanna silitas mõlema käega noormehe lokkis juukseid. Ta oli Hans Mortonist ainult weidi lühem ega tarwitsenud eriliselt sirutuda.

"Sa seisad kikiwarbail," kiusas noormees.

"Ei!" Selline narritamine võis teda wihastada. "Mul pole praegu isegi kõrgete kontsadega kingi jalas! Ja ma kaswan veel! Dota ainult. Warsti olen pikem kui sina! Palju pikem!"

Nad naersid mõlemad.

"Waata, mul on kõik juba pakitud," jatkas Susanna. "Aga mida teen homme kohwriga?"

"Millise kohwriga? Ah, sinu omaga? Jäta see rahulikult siia. Saadan hotelli teenri järele... Millal?... Noh, umbes kella üheksa paiku... Ja siis tuleb otsekohe jaama... Aga mitte liig wara! Kõng lähed alles kell üksteist... Muide, kust said selle foto?"

Ta wõttis lahtisest kastikesest noore ilusa näitleja pildi.

"Lahtsin sulle seda just näidata," ütles Susanna. "Leidsin pildi ema asjade wahelt. Eks see ole näitleja?"

Hans Morton silmitses üleswõtet lambi valguses.

"Muidugi! Marcel Cordillon! Tuntud prantsuse elumehe-õsade mängija! Käis mõne kuu eest Wiinis wõõrusetendusel."

Ta keeras fotot käte wahel.

"Imelik! Kuis sattus see siia? Pildil on ta alles päris noor. Muide, kas tead Susanna, et sarnled temale? Waata ainult! Samad filmad, sama suu, — kas sa ei leia?"

Susanna kummardas pildi kohale.

"Jah," tähendas ta naeratades, "weidi sarnadust on kahtlemata olemas. Wõib-olla jättis ema pildi sellepärast mälestuseks. Aga aastaarwud ei sobi jälle!"

Ta waikis, kehitas õlgu ja pani siis pildi kasti tagasi.

"Jgatahes on see hea enne!" ütles ta ja sulges kaane.

Hans Morton tõmbas ta oma põlwele.

"Susanna... sina..."

Nende huuled leidfid teineteist. Ja kuna need olid noored, kuumad, janused huuled, ei suutnud nad lõpetada suudlust.

Sügam vaikis valitses Tini-tädi petrooleumist lehkavas toas, kus seisis nii palju kolu ja mitterajalikke asju. Aga siis lõi wana kell ragesedes ja kõmisedes „pool“.

Hans Morton wõpatas.

„Pean nüüd minema! Ela hästi, Susanna!“

Tüdruk klammerdus ta käsivartesse. Teda waldas hirm.

„Jää veel weidikeseks,“ palus ta.

„Ma ei wõi, Susanna!“

„Miks mitte?“

„Nad ootawad mind... on wiimne aeg!“

„Siis nägemiseni: homme!“

„Ela hästi, Susanna!“

„Head ööd! Ja saada mees kohwri järele!“

Miks oli tal nii kiire? Miks oli ta kohwatu? Ja mida fofistas ta „tänuft“?

Hans Morton haaras reisumütsi, waatas weel kord tagasi ja fõöstis siis uksest välja.

Imelik! Susanna oli nagu uimastatud, süda põksus, ja tal hakkas külm... Kas see polnud hüwastijätt?... Aga ta pidi homme ju... Hans oli ju ütelnud...

Ta jalad wärisefid. Ta astus paar tuiwurwat sammu ja langes tugi-tooli. Mis see tähendas?... Ei, ei, see oli ju wõimatu! Ta on närwlik, põhjusetult rahutu... Homme on kõik jälle hea. Homme sõidab ta ilusasse laia maailma — ainult rahu ja kindlust! — Hans armastab teda, ei jäta teda üalgi maha!!

Isfand, kui hea oleks nüüd kellegi rinna najal nutta! Ja kui see keegi oleks waid räpame Tini-tädi. Nüüd ei suudaks Susanna oma saladust kauem pidada... Siin on nii kohutawalt vaikne... ja tal on tunne, nagu wahiks teda sada kurja filma... Kui ta lähels Wymetalide juure?... Kumalus, need magawad juba!...

Wahest polnud elu fiiski nii lihtne, kui ta oli uskunud? Kas waritses kuristil seda, keda juhtis kirg? Kas ei tohtinud inimene siis alistuda oma tunnetele?

Dõ süwenes ja õli lambis wähenes. Susanna istus kusturwa tule walgusel ja ta põskti mööda weeresid suured pisarad.

Hotelli-uksehoidjad on kõigega harjunud ega imesta millegi üle. Ka Weyringi „Posti“ hotelli hallpäine uksehoidja oli oma neljakümneaastase tegevuse kestel mõndagi näinud. Ja tema amet oli talle õpetanud õigel ajal suud pidama ja filmi sulgema. Seft — kahjuks tuleb seda ütelda — Weyringi parim wõõrastemaja polnud kõlbluse suhtes wäga karm, ja kui ümbruskonnast saabusid rikkad mõisaomanikud linna lõbutsema, siis juhtus sageli, et neil käisid meelewad naiskõlalised. Sellepärast ei imestanud wana uksehoidja põrmugi, kui pühapäewa hominikul astus tema kongi

ilus blond tütarlaps, keda ta juba sageli oli näinud lipjamas teisele korrale. Tütarlaps näis väga erutatud, kui ta küsis:

„Kas võiksin härra Mortoniga kõnelda?“

„Härra Morton? Ta sõitis eile õhtul ära.“

„Eksite! Härra Morton kuulub näitetruppi!“

„Ja-jah, need sõitsid kõik minema.“

„Mis? Kõik? — See on võimatu! Võib-olla teised... aga härra Morton... ta ütles mulle... Kas te ei tea midagi lähemat?“

Uksehoidja raputas pead.

„Ütlen teile ju, preili, et härra Morton sõitis eile õhtuse kiirrongiga Salzburgi. Küsige kojamehelt, tema viis näitlejate asjad jaama!“

Susanna toetas käed puldile, mille ääres ta seisis.

„Palun, kutsuge see mees,“ ütles ta kõlatult. „Ta peab... ta...“

Uksehoidja jurus kellale. Ta tegi seda kõheldes, hõlmustavalt filmit- sedes ärritatud tüdrukut.

Rohelise põllega kojamees tuli aeglaselt trepist alla. Ta tundis Susannat kui Lini-tädi wennatütart ja teretas muheldes.

„Teie viisite teatrisaknad eile õhtul jaama?“ küsis uksehoidja.

„Muidugi.“

„Kas härra Morton sõitis ka ära?“

„Muidugi.“

„Kas teate seda kindlasti?“

„Muidugi — tassisin ise veel tema kohvireid.“

„Kas ta ei annud midagi teie kätte? Kirja või sedelit?“

Uksehoidja kehitas õlgu.

„Ei, ma ei tea milleski.“

Rahu — enesemalitus! Need mehed ei tohi midagi märgata... Välja tänavale! Miks filmitseb wanamees teda nii kurjalt? Ta pole ju kellelegi halba teinud...

Susanna tormab aeglaselt välja, päikeseküllasesse kowadhommi-kusse. Talle näib, nagu oleks ta walutawas ajus midagi purunenud. Midagi sooja woolab tal üle näo, ta pühib hajameelselt silmi. Hoidudes majade ligi nagu peksasaanud koer, eksleb ta sihitult mööda tänavaid. Kui wastik on maailm! Kui inetu on elu! Kas säärane on armastuse lõpp?

„Lollite!“ sosistavad wäikejed majad. „Smblusmamsel!“ ütlemad inimesed, kes pühapäewa-riietes aumäärtselt sammuvad kiriku poole. Ja „häbi!“ karjub talle wastu igast tänavapõlpi, aiast ja nurgast. Nõnda näeb petetud, hüljatud tüdruk välja. Haerumäärt! Nõnda näeb välja narrike, kes juurest armastusest ja usaldusest oli walmis end ohwerdama. Kergeusklik tüdruk, kel kodus seisab pakitud kohwer. Ei, tõepoolest, see ajab naeru peale! Hans oli õhtul ära sõitnud, tema juurest olse jaama rutanud, ja teda kaskis ta järgmisel päewal sinna tulla! See oli ju tore naljamäng! Kui inimesed seda teaksid, nad naeraksid! Ja ta ise, ta naeris muidugi ka! Tema, Hans Morton, keda Susanna oli jumaldanud! Tema naeris rumala plika üle, kes piislinnas oli aidanud ta aega wiita!

Miks raputab ta aiaplanku?... See pole ju milleski süüdi!... Aga Susanna tahaks lõhkuda, purustada... häwitada... kätte maksta... tappa... .

Südames on nii pöörane valu ja filmist niritsevad ikka veel pisarad. Kuis ta armastas... kui pööraselt ta armastas... Hans... tema naeratus... tema hääl... Mis krabiseb tal taskus? Need on kirjad... jumalagajātu-kirjad... Hea, et ta neid veel postkasti ei wisanud... Täewas, kui walus on!... Väike õmbleja... ja tema lootis saada kuulsaks näitlejaks!... Ei, tema saatuseks oli edasi õmmelda, edasi nälgida, Tini-tädi juures elada... Aga milleks? Milleks üldse elada?

Kui hea on emal! Kui hea oleks uinuda ja mitte iialgi enam ärgata!

Kuhu ta dieti tormab? Ta jalad walutawad juba. Luud-liikmed nagu oleksid tina täis. Kui kuskil leiduks tühi pink, siis istuks ta sinna. Aga igalpool mängiwad lapsed, kõijal on uudishimulike nägudega inimesi...

Wäike pärnadega palistatud plats lebab nii rahulikuna päikesepaistel. Siin pole kedagi. Warblasteparw ainult hüpleb ja piiksub kraawi serwal. Apteek nurgal kuulub härra Tobias Lindtile. See on täna awatud — pühapäewane walmekord. Teisest ristänawast algab willade linnaosa ja kui seal pöörduda paremale, pääseb jõe äärde. Loodetawasti pole seal inimesi.

Sufanna möödub aeglaste sammudega wanadest majadest, suundub jõe poole.

Apteegi suurte puhaste aknaruutude taga seisab Toby Lindt ja wahib oma passude prilliklaaside läbi wälja. Tal on igaw. Tema kõrwal askeldab wana magister pudelite ja tiiglitega. Walged portselankausid läigiwad, hõbedaselt läikiva kassa kõrwal kuhjuwad seebid, kreemid ja kompwekitoosid, meelitades oftma. Kõik särab puhtusest, alates klaasist ukseingist ja lõpetades gaasilambi lühtritega.

Keset seda joodilõhnast immutatud puhtuseriiki seisab Toby Lindt ja tunneb igawust. Miksi wõpatab ta. See on... muidugi, see on tema! Kas soowidel on wõluwõim? Kas see on tõesti t e m a, kes seal nüüd langetatud päi mööda sammub? Wõi petawad Tobyt jälle ta lühinägelisest filmast?

Toby Lindt haarab warnast kübara, nurgast elewandiluust käepidemega kapi, noogutab magistrile ja tormab tänavale. Mõne sammuga on ta Sufanna kannul.

Pole kahtlust — see on tema! Ja täna tal pole ilmsesti ruttu. Toby Lindt on õnnelik — ta ei oska endale paremat pühapäewa ennelõuna weetmise aega kujutellagi, kui noore kena tütarlapse järel sammuda. Väike soojendab ta selga ja Pleini wood helgivad sinakashallilt. Naistakas mõte tüdrukul süia jalutama tulla! Siia ei tulnud ju inimesi. Wõi — oli tal wiimaks kohtamine?

Toby Lindt jäi seisma. Kui asi on nõnda, siis juhataas teda Sumal ise süia. Aga nüüd pidi ta wäga ettevaatlikult toimima, et tüdruk teda ei märkaks. Inneks oli maapind pehme, summutades sammude kaja. Ka ei waadanud tüdruk ei taha ega kõrwale, olles süwenenud mõtteisse.

Siin oli tõesti ilus — tüdruk oli jalutamiseks walmunud sobiwa koha. Sht oli waba batsillidest, wäljawaade kaunis. Kaisalt woolas Plein kõrgete kallaste wahel, sinitaewas lendlesid linnud.

Toby Lindt waatas tagasi. Kuskilt ei paistnud ainsatki hinge. Kui tal oli kohtamine, siis hilines kutsutu. Niisugune kaabakas! Kindlasti mõni

leitnant. Need on kõige hullemad! Jah, selline on elu, waewalt tunned millestki rõõmu, kui saatus juba weeretab takistused sinu teele.

Aga wõib-olla tegi ta tüdrukule ülekohut? Wõib-olla polnud tal mingit kohtamist? Kui oodatakse kedagi, siis waadatakse ikka ringi, kas ta juba tuleb? Aga tema läis nagu nunn patukahetsuse retkel, pea norus.

Nüüd tüürib ta palkidewirna poole, mis weetud siia jõe äärde. Toby kahetse, et tal polnud pikksilma kaasas. Ta peitis end pöõsa taha ja piidles sealt nagu mõni teerõõmel. Susanna istus palkidele, järsult, nagu oleks ta äärmiselt wäsinud. Ja siis... siis... Toby ei uskunud oma filmi — — siis kattis ta näo kätega ja hakkas nutma, südantlõhestawalt, waluliselt, kitsaste õlgade wappudes.

Toby kindt liigutas end nii ägedalt, et oksad ragisefid. Tüdruk nuttis! Ta ei tulnud kohtamisele! Konutas seal üksi ja nuuksus. Toby polnud midagi sellist weel iialgi näinud. Seda juhtus ju ainult romaanides ja neid ta ei lugenud. Istub seal rumal tüdruk ja ulub, kuna ümberringi on nii ilus ja soe! Ei, temaga ta abiellub! Tingimata! Ja wõimalikult kiiresti. Ja miks peaks ta ootama? Maja on korras, kõik on olemas, ja ema ootab miniat — hurraa! Kui tore on elu! Toby tahaks heast meelest kas wõi laulma hakata!

Ja waene plika tõinab ikka weel. Ja tal on ka põhjust: nii noorelt nii üksi jääda, wanemate kaitseta, sõpradeta — ja ta oleks tõesti kahetsemiswäärt, kui poleks teda, Toby kindti, kes praegu pöõsas määrab oma pühapäewa-kuube.

Päike kõrwetas. Toby tõmbas taskust suure finiserialise taskuräti, wöttis kübara peast ja pühkis laupa. Susanna istus warjus. Aga kas tohtis ta sinna minna? Miks mitte. Tüdruk hoidis ikka weel käsi näo ees. Kõik oli ju korras. Warsti pole ta enam üksi, sest heategija on ligidal. Oli aeg seda temale teatawaks teha.

Pöõsastest palgiwirnani oli umbes sada samm. Raunid lillekesed ilustasid teerada. Hea märk. Siiski kõhkles Toby kindt kaua, enne kui ta oma läikima wiikitud saapad liikuma pani. Enne puhastas ta kuult weel kõik tolmukübemed, kohendas lipsu ja katsus, kas rinnandel oli õigel kohal. Siis sammus ta, käed ristamisi seljal, kepp sõrmede wahel, kalda poole.

Toby kindt lootis, et tüdruk kuuleb tema lähenemist ja waatab taha-poole. Ta ei eksinud. Tüdruk pööras pea, kuid ta pill ei jäänud temale peatuma.

Toby ei rutanud. Ta silmitses tähelepanelikult lilli, seisatas aeg-ajalt, et seirata pilguga wee kohal liuglewaid pääsukest, ühe sõnaga — awaldas sihitult hulluwa jalutaja muljet. Aga lõpuks jõuab ifegi tigu pärale ja nii seisis siis Tobias kindt wiimaks Susanna ees.

Ta kergitas kübarat ja oli väga üllatatud.

„Oh — preili Obenaus, kui ma ei eks! Wabandust, et ma teid kohe ära ei tunnud...“

Kaks tumedat kohkunud filma waatas talle nutetud näost otsa. Mingit wastust ei tulnud.

„Suurepärane ilm,“ jatkas Toby kindt, toetudes kepile, nii nagu ka-

wasjeks ta süa palgimirna ette igamejeks jääda. „Olete walinud imeilusa koha. Ja nii päris üksinda? Kas teil pole igam?“

„Ei,“ wastas Susanna selgesti.

Loby Lindt naeratas.

„Oh, mõistan jeda väga hästi,“ arwas ta siis. „Ka mina olen kõige meeljamini üksi. Kes alati jookseb karjaga kaasa, see pole suuremat wäärt — minu meelest, muidugi.“

— Kõnelen nagu raamatust, mõtles Loby Lindt rahuldatus. Mida peaksin veel ütleva? Ta kaakutles wiiru ja küüsi siis:

„Kas olete kunagi aurikuga Helsingi sõitnud?“

Tulemustega wõis ta rahule jääda. Noor tüdruk sattus segadusesse ja kogeles:

„Jah.“

Loby Lindt oli endale väga uhke. Ta oskas tütarlastega küll westelda, kui ta waid tahtis. Juba wihje ühisele wäljasõidule pani Susanna pu-nastama!

„Kuid täna pole sellisteks ettemõteteks sobim päew,“ rahustas ta tüd-rukut. „Ihm on kahtlane. Kas näete läänes wäikesti pilwi? Need toowad äikest!“

Susanna järgis tema pilgule ja lausus tahtmatult:

„Oh, äike — jeda oleks tarwis!“

Teda peab üles keerama nagu uuri, mõtles Loby Lindt, nüüd ütles ta juba terve lause. Ja ta wastas innukalt:

„Eks ole? Kas tunnete ka rusuwat raskust õhus? See rammestab, teeb wäsinuks... Te lubate?“

Ta istus palgimirnale, tüdrukust hästi kaugemale.

Susannat üllatas soliidse härra sõbralikkus. Algul oli tema ümmumine teda mihastanud, kuid mehe laisalt ühetooniline kõnewiis rahustas teda imeliselt. Ja lisaks tõstis lugupeetud kaaskodaniku lahkus tema enese-tunnet.

„Kui sa teaks!“ mõtles Susanna ja silmitses teda wargsi. Mehe profiil koosnes roosakaisi ümmarustest. Tema käsi käis maailmas hästi!

Susanna pöödras ohates pea kõrwale ja süwenes jälle raskeisse mõt-teisse. Ja tal polnud aimugi, et mõni samm temast eemal kaaluti küsimust, kas pidada temaga tagasihoidlikke wõi suuri pulmi. Ta ehmus alles tege-likkusesse, kui unine hääl jälle rääkima hakkas.

„Pilm läheneb,“ ütles Loby Lindt, „taemas on juba pärist must. Waadake!“

Susanna tõusis püsti.

„Pean minema!“

„Mina ka,“ wastas härra Lindt ja ajas end jalule.

Külk kühe kõrwal kõndisid nad linna tagasi. Nad sammusid üle siniste ja kollaste lillekeste ja siis künkast üles. Äkki sirutas Loby Lindt käe wälja.

„Kui kõik ei peta, langes praegu minu ninale tilk! Tõepoolest — wihma sajab!“

Samal hetkel tõusis tuul, mis puhangutena sasis puie latwu.

„Näete nüüd, näete nüüd,“ lausus Loby Lindt etteheitwalt, nagu oleks Susanna teda keelanud õigel ajal koju minemast.

Tüdrukü meelest oli naljakas, et kõhulas härra paari wiimapiisa pärast ärritus ja murelikult taewast silmitses. Kuid seekord oli tal õigus. Nad polnud apteegist enam kaugele — Tobias Lindt oli wiimase osa teekonnast jõritanud jooksummul — kui taewast hakkas pladifema rasket kewad-wihma.

Nüüd tuli rutata! Nad unustasid wäärifuse ja lippasid kui lapsed, maandudes hingelbades Tobias Lindti apteegi kiuwadel astmetel.

Kuimetanud magister imestas wäga, kui ta oma peremeest ilusa noore tüdrukuga nägi sisse astuwat.

„Peate tingimata ootama, kuni wihm üle läheb,“ seletas Loby Lindt ja nihutas tugitooli lähemale.

Susanna jäi uffe juurde seisma.

„Sadu lakkab kohe,“ arwas ta.

Siis tuli Loby hülgam idee. See oli nii hea, et ta rõõmu pärast punastas.

„Laenan teile wihmawarju,“ ütles ta.

Susanna protestis, kuid sellest polnud abi. Lahte härra kadus uffe tahta, hüüdes läwelt:

„Silmapilk — olen kohe jälle tagasi!“

Digupoolest olnuks nüüd paras juhuse põgenemiseks, kuid wana magistri umbuslik pilk sundis Susannat kohale jääma.

Tüdruk waatas ringi. Apteek oli ilus ja avar. Tol tüsedal mehel pidi palju raha olema. Kõik apteekrid on rikkad. Sellepärast tahtsid Westreicherid teda iga hinna eest finni püüda. Aga Tobias Lindt ei näkunud. Ja seda ei wõinud talle pahaks panna. Kuid lõpuks ei humitanud see kõik teda raasugi. Ta tahtis üksi olla, puhata. . .

Loby ilmus uuesti nähtawale:

„See on minu ema wihmawari,“ ütles ta, ulatades Susannale wana-aegse hiigelsuure firmi.

Susanna punnis wastu. Wihm minewat kohe üle. . . ja üldse. . . see olewat täiesti asjatu. . .

„See on tingimata wajalik,“ lausus Loby otustawalt. „Ja mis puutub tagasitoomisesse,“ jatkas ta diplomaatlikult — sest see oli see kõige tähtsam — „siis pole sellega ruttu, kuna mu ema harwa käib wäljas. Kui satute homme wõi ülehommene siia poole lanti. . .“

Nõnda juhtus, et Susanna Obenaus mõni minut hiljem rändas kodu poole proua Barbara Lindti soliidsel wihmakatuse all. Ja ta hoidis warju lahti ka siis weel, kui ei sadanud enam piiskagi, sest tal oli täiesti ükskõik, kas kallas wihma wõi paistis päike.

Saatus jarnleb tinakuulile. Kuu lebab ta liikumatult ühel kohal, hakkab ta aga wiimaks weerema, siis pole enam pidamist. Ta weereb pidewalt ja peatumatult wõetud suunas.

Susanna Obenausil suhtes oli Loby Lindt osutunud esmaklassiliseks strateegiks. Ta ifegi imestas oma meelekindluse üle, sest tütarlastest oli ta seni wõimalikult kaugele hoidunud, saqeli nende eest ifegi põgenenud.

Proua Barbara kiitis teda ja nüüdsest peale oli tal waid üks soom: walitult wõimalikult pea tundma õppida! Wanaproua tahtis teda näha,

meenduda, kas ta oli forralik, wooruslik ja terve tütarlaps! See midagi teadis Toby niisuguseist asjust!

Laenatud wihmawarju abil teostus kohtamine. Kui Susanna firmi tagasi tõi, ei wõetud seda apteegis wastu, waid teda paluti teisele korrale minna. Alal awas noor teenija, kes jällegi ei tahtnud wihmawarju, waid ütles, et armuline proua paluwat preilit sisse astuda.

Susannale näis see imelik, kuna talle aga meenus, et asi wõis puutuda Westreichereri moesalongi, järgnes ta tüdrukule läbi awara esiku elutappa.

Proua Barbara Lindt oli üksi kodus. Ta istus oma toolil akna all, kudemistöö süles, ja palus Susannat lähemale astuda ja tema wastas istet wõtta.

„Minu poeg on mulle teist jutustanud, preili,“ ütles ta, „ja rõõmus-tan teid tundma õppida.“

Selline sissejuhatus hämmastas Susannat. Mis — kas küsimuses polnudki Westreicherid: Ja see flegmaatiline härra oli temast kõnelnud?

Ta pomises midagi „tänu“ ja „wihmawarjust“, istudes pakutud toolile. Proua Lindti esinemiswiis tegi Susanna araks ja kohmetuks. Proua Barbaral oli wastandina oma pojale terawalt lõikaw hää ja kui ta naeratas, siis jäid ta silmad ometi kalgiks ja külmaks. Ka oskas ta pärida. Ja Susannal polnud tuju tema küsimustele wastata. Meeleldi oleks ta põgenenud. Mida tahtsid need inimesed temast?

„Kuulen, et olete jumalakartlik, mu laps,“ ütles proua Barbara, „ja et käite tihti kirikus.“

Susanna wõpatas. Hialgi ei lähe ta enam kirikusse, mitte üalgi!

„Dlen ise oma jalgade tõttu seotud kogu külge,“ jatkas proua Barbara, „ja pääsen sellepärast ainult harwa jumalakotta. Kuid loen igapäew palweraamatuid. Aga lugemine mõjub minu filmadele halvasti ja sellest tuleb, et istun enamasti üksi ja tegewusetult oma nelja seinaga wahel. Kui mul oleks keegi noor inimene, teie, näiteks...“

Susanna hakkas pikkamisi taipama. Proua Lindt otsis selfsidaami! Sellepärast oli härra Lindtki teda hiljuti kõnetanud. Noh — asi wääris tähelepanu. Ta ei tarwitseks enam Lini-tädi juures elada... saaks hästi süüa... ta selfskondlik seisukoht paraneks... Wälkkiirelt läbisid need kaalutlused Susanna aju ja ta küsis julgelt:

„Armuline proua soowib selfsidaami palgata?“

Nüüd oli proua Lindt kord hämmeldusse sattuda. Ta kõhatas ja lausus põiklewalt, et see olewat hea mõte, kuid seda polewat nii kerge teostada. Wõõraid inimesi ei teawat kunagi majja wõtta. Ka pidawat ta oma poega Toby arwestama...

Susanna ei saanud tema seletustest õiget ülewaadet. Arwatawasti ei sõandanud ebameeldiv wana naine weel otsest langetada. Kui aga proua Barbara Lindt oleks tunnistanud tõtt, siis oleks Susanna kuulnud, et tal seni iga selfsidaam oli ära põgenenud, s. o. juba paari nädala pärast oma koha üles ütelnud, ja et ta sellepärast oli otjastanud sõlmida lepingut, mida wõimatu oli murda.

Kuid sellest ei maininud proua Barbara sõnakeski, pidades paremaks oma külalist küpsistega kostitada ja kõnelust mujale suunata.

Susannal polnud majapidamisest aimugi. Ema polnud teda keedu-
funsti saladustesse pühendanud, ja mis puutus Lini-tädise, siis ei võinud
teda just eeskujuks pidada. Ka walitses waese-rahwa ja jõuka kodanluse
majapidamise wahel suur wahe, ja sellepärast polnud ime, et proua Lindt
warsti jõudis weendumusele, et Susannast polnud karta wõisflejat.

Too latseke oli igas suhtes null. Seda parem. Ta nägi hea wälja,
tal oli meeldiw hää ja ta polnud ilmsesti liiga rumal. Ja ta oli saanud
korralikku koolihariduse, mis wõimaldas tal seltskonnas liikuda. Ning pea-
asi — ta polnud nõudlik. Ja rikkumata oli ta ka weel — Toby kawat-
sustest ei teadnud ta midagi.

Pole alati halb, kui satuvad kokku inimesed, kes teineteise kawatsustest
pole teadlikud. Kui proua Barbara oleks tunnud Susannat ja Susanna
proua Barbarat, siis poleks Toby Lindt koju tulles leidnud eest kahte wi-
demikus sõbralikult westawat naist.

Nüüd astus ta käsi hõõrudes tuppa, süütas lambi ja palus preili Dbe-
naufi tungiwalt weel natuke nende aega wiita, sest Susanna seletas, et
ta ei tahtwat enam segada. See tunduwat ju nii, nagu tahaks preili tema
eest põgeneda! Ja ta naeris luksudes.

„Mina pilguga olid ema ja poeg teineteist mõistnud.

„Kõik korras!“ teatasid ema kalgid filmad. Ja poeg wastas: „See
rõõmustab mind!“

Ja siis räägiti weel ühest ja teisest. Proua Barbara üleolewa lahku-
sega, Toby teatawa pealetungiwa sõbralikkusega. Susanna istus nagu sütel.

Wiimaks tõusis ta otsustawalt.

Proua Barbara palus teda neid lähemal ajal külastada. Wahest
tuleks ta pühapäewa pärastlõunal kohwile? Wõi oli tal midagi muud
ees?...

Oh ei! Susannal polnud pühapäewade kohta enam mingisuguseid
kawatsusi... Ja ta wõttis kutse wastu ning suudles hüwastijätuks kol-
lakat kortsulist kätt, mis talle armulikult ulatati.

Kohw ja koogid on nauding, millest ei keelduta ka suurima kurwas-
tuse ja maailmapõlguse puhul. Kohw aga, mille keetis Mali, Lindtide
perekonna alati pahur kõõgiülem, ja lauale tõi toaneitsi kisi, oli tõesti
suurepärane. Ja meeldiwalt sõormeid lõditawas kohwiaroomis näitafid
end wõõrustajad parimast küljest.

Susanna oli täiesti weendunud, et teda kawatseti seltsidaamiseks pal-
gata, ja sellepärast ei kõhelnud ta oma oskusi ja wõimeid parimasse wal-
gusesse asetamast, muidugi wajaliku tagasihoidlikkusega.

Ühel pärastlõunal luges ta maheda häälega palweraamatust ette, nii
mõjukalt ja kütkestawalt, et tema lahkudes proua Barbara ütles oma
pojale:

„Mõtlen, Toby, et wõiksid asjad joonde ajada!“

Toby ehmus. Seni olid talle ettewalmistused meeldinud. Tal polnud
midagi Susanna wastu, hoopiski, ta pidas temast lugu, kuna ta ei ifsitanud
ega edwistanud nagu teised plikad. Aga ometi tahafid teda ema sõnad
wäga raskesti. Tal oli waewa, et warjata oma ärritust. Mehelitu kind-

luslega lausus ta, et magamistoa mööblid võiks katta uue riibega, ja et ta olewat valmis ostma ka teise woodi, — mida nõutawat temalt siis veel?

Proua Barbara tähendas selle peale kaunis terawalt, et tema arwates olewat aeg pruudile tema eelolewat abieli teatavaks teha. Sest, tänu taewale, olewat tüdruk nii kriisklikult kasvatatud, et tal seni oma wooruslikkuses ja neitsilikus puhtuses pole veel wähematki aimu teda ootawast elumuutusest.

Toby punastas ja kõhatas. Ta määris parajasti wõid meelitawalt krõbedale jaiakesele, pani selle aga käest, kuna nii tõsine arutus rööwis temalt isu.

„Mine talle täna wastu,“ soowitas proua Barbara, „jaluta temaga weidi aega ja ütle talle kõik, mis sul ütelda! Pärast kutju ta õhtusöögile kaasa. Meil on täna hanepoja praad, see sobib suurepäraselt. Kasen ka weini sooja panna!“

Toby waatas oma emale halebalt otja. Temal oli kerge rääkida!

Toby ohkas, tõusis püsti, waatas kella ja seadis end korda. Kawa kaalutles ta, kas minna kuue wäel, otustas aga siis õhtu jaheduse pärast mantli käsivarrele wõtta.

Kui Susanna tund aega hiljem wäsinult ja tüdinenukt wäljus Westreicherite majast — töö ei huiwitanud teda enam põrmugi, ja ta lõpetas selle nii wara kui wõimalik, — eraldus wastasmaja wärawast Toby Lindti tülse kogu ja astus talle wastu.

„Dotasin teid,“ ütles ta etteheitwalt.

Susanna naeris.

„Wäga kena teist, härra Lindt, aga ma ei wõinud seda ometi teada! Kas teie ema saadab teid mulle midagi ütlemas?“

„Ei... see tähendab... ilm on nii ilus, et wõiks natuke jalutada!“

Digupoolest oli Susanna jälle nähane ja ta läinuks meeleldi koju, et Tini-sädilt midagi õhtusöögiks kaubelda, — kuid sellest ei sõandanud ta soliidsele härra Lindtile sõnagi lausuda.

Waihtides sammusid nad tänawat mööda edasi.

Toby silmitses wargsti oma kaaslast, ja kuigi ta leidis tüdruku olewat wäga kena, ei julgustanud teda põrmugi tema langetatud ja hajameelsed pilgud.

Toby oli kuskilt lugenud, et armastajapaarid sageli külastawad kohwi-kuid, wististi selleks, et teineteisele ütelda kõike seda, mida tänawal oli wõimatu põhjalikumalt arutada. Sellele ideele ehitas ta oma plaani. Peatänawa nurgal seisis säärane asutus, mis oma tahweldatud seinte ja wäikeste marmorlaudadega üpris meelitaw wälja nägi. Sinna seadis ta oma ja Susanna sammud.

„Wean kihla,“ ütles ta, „et sööte meeleldi kooke, preili Obenaus!“

Susanna pööras wälkkiirelt oma särawa näokese tema poole.

„Wõitsite kihlweo, härra Lindt!“

Toby oli waimustatud. Piiblikliku kuninga aumäärse uhkusega ojutas ta kohwiku uksele ja ütles: „Palun!“ niisuguse ilmega, nagu lausuks ta: „Waadake, need on minu riigid!...“

Moodsa soenguga ettekandja, keda Susanna ammu juba näo poolest tundis, ruttas neile vastu ja küsis nende soowe.

„Kooke!“ ütles Toby ja piidles lühinägelikult ringi.

„Kaasawõtmiseks?“

„Ei, tahame siin süüa!“

„Ja tüüris wäikeste lauakeste poole, mis õige kohmakalt oli asetatud keset ruumi, ja komistas tooliljalale.“

„Wabandage!“ ütles ettekandja.

Kaks teist paari, kes siin juba istusid, jälgisid wahetuhtumit pinema humiga.

Susanna istus karmesti. Toby kõhles hetke, järgnes siis aga tema eeskujule. Miks wähtisid inimesed kõrwallauast teha nii uudishimulikult? See segas teda. Ta ajas kaela öieli nagu kilpkonn päikese paistel ja nihutas end piinlikult edasi-tagasi. Siis ilmus ilusa soenguga ettekandja ja tõi koogid.

Susanna kiitis mitmesuguste kreemide ja wahukoorega täidetud koogide maitsekat wälimust ja ajus siis sõmma.

Toby meelest oli üpris kena waadata, kuidas üks koog teise järele kadus wärskete punaste huulte wahele ja kuidas suur waagen airta tühjenes. Ta ise ei sõõnud rammusaid kooke ja tellis sellepärast küpsiseid.

Preili tõi terve suure kausitäie igasuguseid maiustusi ja aetas selle härra Lindti ette. Toby tahtis parajasti tähendada, et talle ühest koogikestest juba piisab, et rikkuda mitmeks päewaks seebimist, kui ta märkas Susanna ihaldawat pilku. Rõõmustades, et leidus ometi midagi, mis manas naeratuse alati nii tõsi tütarlapse näole, lükkas Toby kausi Susanna poole ja palus teda maitsta.

Ah! Susanna polnud juba aastaid selliseid isuäratawaid maiustusi näinud ja pealegi oli ta nähane nagu ikka. Ja nõnda juhtus, et ta Toby suurimaks üllatuseks hakkas südamerahuga wähen dama koogikeste kuhja.

Toby imestas. Tähendab, sellepärast kutsusid kangelid oma daamid kõhwikusse! Ilmselti awaldasid koogid tütarlastele otse lummutawat mõju. Nüüd oluiks paras filmapilk tulewikulüsimuste otsustamiseks ja Toby pingutas terwet oma mõistusenaturkest, et alustada wastawat kõnelust.

Kuid Susanna lobises elawalt ja pealegi oli wäikeses ruumis iga sõna selgesti kuulda. Whieluettepanekult ei sobinud aga fofistada — kui kergesti wõinuks sellest walesti aru saada!

Ngatahes oli Toby wõitnud Susanna argliku tagasihoidlikkuse ja seegi oli juba suur saawutus! Järelikult wõis ta koduteel oma soowid kindla rahuga ette kanda.

Sellepärast leidis ta, et oli aeg tasuda arwet. Ta tegi seda wäga diskreetset, astudes leti ette ja makstes seal ettekandjale Susanna poolt häwitatud maiustuste hulga eest erakordselt suure summa.

Ohu oli leebe ja soe ja Toby wõinuks oma mantli rahulikult koju jätta. Pikkamisi lonkisid nad tänawaid mööda.

„Noh, preili Susanna,“ algas Toby. „Kas see polnud hea idee?“

Susanna jaatas.

„Kas tahaksite minuga sageli kõhwikusse minna?“

Muidugi! Ainult kartis ta, et see nõuaks temalt juuri kulusid.

„Noh,“ vastas Toby Lindt, „eks me seda näe! Kui asi teile rõõmu teeb, võime ju algul paar lorda kuus seal käia!“

„Kuidas?“ imestas Susanna.

„Situd peame muidugi mamma juures weetma. Teie loete ette, mamma laob pasjanssi — kindlasti on see väga mugav.“

„Millest teie öieti kõnelete, härra Lindt?“

„Õi nii! Tüdruk ei taibanud ikka veel — ta pidi selgemini rääkima.“

„Kevadeti waldab inimest igatsus kahekesi olla, — kas teie ei leia, preili Susanna?“

Waikus.

„Digupoolest mitte ainult kevadeks, waid... hm... eluajaks...“

Jälle waikus.

„Dlen igatahes üksindusega harjunud ja minu aastates ei otjustata kergesti nii suurt muudatust... palun? Kas ütlesite midagi?“

Ei. Susanna ei ütelnud midagi. Ta sammus tema kõrwal langetatud päi ja kuulatas oma sisemuse hääli. Ta kõht ei leppinud nimelt kõigi nende uudsete lisanditega, mis nii rikkalikult olid täitnud tühjuse. Ja nüüd algas seal tõsine revolutsioon.

„Minu süda,“ jatkas Toby Lindt, „on langenud teie wooruslikkuse ja jumalakartlikkuse wõrku. Ja mulle tundub, et olen teile ka väga sümpaatne.“

„Muidugi,“ kogeles Susanna. Tal iiveldas hirmsasti.

„Näete nüüd! Seda märkab kohe! Minu ema soovib tungiwalt... ei, seda ei tahtnud ma ütelda... ei, waid, noh, minu ema on wana daam ja peaasi on, et tema oleks rahul — — ja kui nii noor naine tuleb majja...“

Toby waikis. See oli kohutawalt raske. Nüüd rääkis ta juba rumalusi. Ka Susanna seisatas äkki. Ta hingas raskelt. Polnud kahtlust, tema, Toby Lindti, sõnad olid awaldanud talle sügawat muljet. Ta oli kahwatu, ta suu tõmbles waluliseft ja ta otse hingeldas. Toby haaras kärmesti ta lödwalt rippuma kae.

„Eks ole, teie teete mind õnnelikuks?“ küsis ta tungiwalt.

Wastuse asemel wõttis Susanna taskuräti ja surus selle oma suule. Nad seisid pargi serwal, nende taga kerkisid pimeduses tumedad puuderühmad.

„Arge nutke, Susanna,“ palus Toby Lindt, „me läheme nüüd koju ema juurde ja ütleme talle kõik!“

Kui arglit ja kartlit oli see lasteke! Nüüd pööras ta isegi pea, et temale mitte silma waadata! Toby rind paisus uhkuseft, ta oli fiiski mees... .

„Tulge, Susanna,“ ütles ta isalikult, „ema ootab! Tal on weini ja hanepraad...“

See oli liig! Susanna tundis oma sisemuses metsikut mäsku ja waatas ahastades ringi. Kuhu —? Park oli tühi ja pime... Seal oli pääsimine!... Ja taskurätt muljutud suule, sõöstis ta äkki pimedusesse.

Toby oli korraga üffi. Susanna ootamata kadumine hämmastas teda nii, et ta ei suutnud liikuda paigast. Mis see tähendas?

„Susanna!“ hüüdis ta.

Mingit wastust.

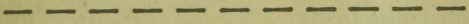
"Kas ta jooksis minema? Niisugune argpüks! Säärane laps! Poge-
neb nuttes, kui talle räägitakse abielust. Oma mehelikkuse eduga võis
Loby Lindt tõepoolest rahul olla. Kui ta tema aga üles leiaks, et koos
ema ette astuda!

"Susanna!" hüüas ta uuesti.

Mitte kui midagi. Täielik vaikus. Rumal lugu! Ja kell löi juba
kahetksa. Ta pidi koju ruttama, sest Lindti majas ei sallitud ebatäpsust.
Lont võtaks, kuhu see plika siis jäi?

Aga Loby Lindti lähinägelised silmad puurisid asjatult pimedusse.
Susanna oli kadunud — jäljetult. Neitsilik häbelikkus oli kihutanud teda
põgenema. Mida inimene küll kõik üle ei ela, kui ta sammub kosjateed!

Loby Lindt pöördus ohates ümber. Talle ei jäänud muud üle, kui
üksi, pruudita, koju kõmpida ema, soendatud weini ja haneprae juurde.

Alles mitu tundi hiljem, kui Susanna kangelaslikult oli võidelnud
läbi südamepöörituse, meenusid talle jälle katkendlikult Tobias Lindti sõ-
nad, ja ta imestas endamisi, kas wahuvoor ja muu sobi ei mõjunud pa-
hasti ka tema ajule — Isand, eluajal ei võta ta enam midagi magusat
suu sisse! — sest tubli apteekri seletused tundusid talle nüüd tagantjärele
wägagi kummalised. Seltsidaamilt ei küsita ometi, kas ta kedagi tahab
õnnelikuks teha? Ega wahita teda üksikfilmi, nagu oleks ta mõni ilmutus?
Ega suruta südamliselt tema kätt — ja seda oli see unine flegmaatik tei-
nud! Milleks, taewa päral?

Susanna tõusis sängis istukile ja mõtles. Tobias Lindt oli küsinud,
kas ta teeb tema õnnelikuks? Ei, selliseid wiirastusi ei tekita loogid! Jah,
kui kõike meelde tuletada, siis näib tõepoolest, et tal juba algusest saadik
olid kindlad kavatsused. . .

Ja äkki puhkes Susanna naerma. Enne tasa ja ettevaatlikult, siis
iffka walgemalt ja lõbusamalt. Ta surus pea padjusse ja madalas pimedas
toas kõlas naer nagu nuuksumine, kuid Lini-tädi ei kuulnud midagi, nor-
fates nagu saeweski.

Isand halasta, kui naljakas see oli! Wanapoolne apteeker mängis
Romeod! Ema ootas hanepraega kodus ja poeg — — taewas hoiat!
Kas tahtis rikas apteeker temaga tõesti abielluda?

Susanna lakkas naermast. Ta nägi wõõra mehe nägu enda ees, tema
nosunina, kaherordset lõuga, prillitatud filmi. . . ja külmad judinad jooksid
tal üle selja. Abielluda — abielluda rikka Lindtiga, kes kõikide emade
filmis oli hülgaw partii? . . . Siis ei tarwitseks kunagi enam nälgida,
pääseks muredest, Lini-tädist, õmblemisest. . . kõigest, mis elu tegi raskeks
ja talumatuks! Rikas proua Lindt, lugupeetud proua Lindt! Kas poleks
tore?

Kuid lõpuks oli kõik ifkagi naeruwäär. Arwatavasti armastas ta
teda pööraselt, see liig laia kraega mees!

Aga mis nüüd teha? Susanna põgenes, jooksis lihtsalt minema. . .
Pidas ta seda wiimaks eitawaks wastuseks? Ei, seda ta ei tohi! Ei.
Susannal on willand waesusest ja näljast! Oh, tema pole õnnetu hüljatud

tütarlaps, kellest keegi ei hooli. Mis tähendab üks Hans Morton? Lühipaljas näitleja!...

Wõi selline oli siis armastus? Sellised olid mehed! Ükski neist polnud väärt, et neile lausuda ainuakki sõna tött. Neile tuli waletada, neid tuli petta! Armastus tallatakse jalge alla, kuid wale wõidutseb!

Jah, kallid härra Lindt, ma abiellun teiega! Wõite arvata, et see pole lõbu... (Tšsand, kas ta suudab seda? Hirmus! Hirmus!) Susanna põsed õhetawad. Mida kauem ta pimedas lebab ärkvel, seda wõimatum tundub talle asi. Ahwardawad mõtted roniwad nurkadest, ta on surmani õnnetu. Alles loidikul saab wäsimus temast wõitu. Kuid poolunes, segi paisatud soojade patjade wahel, tõmbuwad ta känd weel kord rusikas ja ta pomiseb: „Ei, ei! Ei!“

Aga hommikuwalguses on kõik teifiti. Sajab wihma. Hallit, igawalt. Eineks on ainult kuita leiba ja teed, mille Susanna ise keebab ja mis lõhnab tubaka ja pärnaõite järele.

Tini-tädi poriseb halbade aegade üle. Ta tõmbab neli seelikut selga ja soowitab Susannat süüa tooreid hapukapsaid, need aitawat kõhurikete vastu.

Siis kraamib ta „kabinetis“, toob sealt kalsude puntra ja asub lõpuks miltutallatud saabastega, üleskääritud seelikutega ja tiidselt wana wihma-warjuga oma igapäewastele käikudele.

Susanna jääb üksi. Üleks wiimne aeg moesalongi minna. Wihm plabiseb vastu akent, madalate waeste-inimeste majade katuste rennidest woolab wett ojadena. Dse wastas on pood. Seal ripuwad sibulate-pärjad kõrwuti puukingadega, harjad jalamattide wahel ja purunenud reklaamtahwid worstide kõrwal. Nii kurb on kõik. Dstjad tulewad ja lähewad, wiletfalt riietatud naised.

Mida peab ta tegema? Mida ometi?

Täna tuleb kindraliproua Hanninger proowile. See kõrk hani, kes ise ei liiguta sõrmegi, kui talle kleit selga tõmmatakse. Seni oli see Susannale ükskõik, kui seda aga muuta wõib?...

Loby on tema eisse käitumise pärast kindlasti väga wihane!

Mida peab ta tegema?

Ah, emake!

Nõutult istub Susanna sängi serwal ja keerutab käes oma igapäewast kleiti. Peab ta selle selga panema wõi teise, parema? Ringas on ka suur auk. Ta jalad saawad märjaks.

Pikkamisi hakkab ta riuetuma. Wäga aeglaselt. Wõib loetella nõõpe... jah wõi ei?... wõi heita münte... küll wõi kiri?...

Aga see kõik on ju rumalus. Parema walib ta ise oma oraaliki. Kui näiteks keegi järgmise wiie minuti jooksul koputab uñsele, siis abiellub ta Loby Lindtiga.

Kes peaks küll koputama? Noh, naabriina wõiks midagi küsida ja Rosa Wymetal wõiks ilmuda... on ikkagi wõimalik, et keegi tuleb, wõimalik, kuid mitte tõenäolilik.

Susanna jälgib kella osuteid. Wiis minutit on pikem aeg kui oletatakse. Ta istub sängi weerel ja hoiab kingi käes. Siis nagiseb maja wälisuks. Sekund waitust... siis koputatakse!

58

Susanna ehmuib kohutawalt. Ringad kukuvad kolinal pörandale, ta ruttab ufse juurde.

Kirjakandja!

Ta ulatab Susannale lilla ümbriku. . .

Miks just täna? Ja kellest on firi? Hans Mortonilt? Lõepolest? Jah, siis — siis on kõik teisiti! Susanna on walmis otsekohe tema juurde sõitma, ükskõik, kus ta ka ei asuks.

Ta awab ümbriku ja loeb:

„Armas Susanna!

Juba ammu olen tahtnud Teile ütelda, kui kahju mul on, et pidin Teile haiget tegema. Andestage mulle! See oli aga parem meile mõlemale, ja kui mõtlete järele, siis saate aru, et ma ei suutnud teisiti toimida.

Sageli meenutan Beyringis weedetud ilusaid päewi ja olen siis väga kurb. Elus ei lähe kõik nõnda, nagu soowiksid. Minu praegune seisukord pole ka hülgaw. Meie näitetrupp laguneb, pean otstima uut kohta. Aga ma ei karda — üksi saab inimene ikka kuidagi hakkama.

Wahest näeme teineteist weel kunagi? Igatahes tahaksin, et mõtleksite minule sõbralikult.

Soowin Teile tulewikuks kõike head!

Teie tänulik Hans Morton.“

— — — — —

Lund aega hiljem sammub Susanna üles kolmest astmest, mis wiiwad Lindti apteeki.

Puldi taga seisab ainult pahur magister.

„Kas härra Lindti pole siin?“

„Ta on fontoris.“

Magister wihjab wäikesele tapeediuksele.

Susanna koputab ja astub kõheldes sisse.

Loby Lindt istub kirjutuslaua ees, sulepea kõrwa taga, ja tõuseb tema sisse astudes nii järskult püsti, et paberikorn läheb ümber.

„Oh, Susanna!“

„Tulin teilt wabandust paluma, härra Lindt. Olin eile nii wiisaku- seta. . . aga. . . ma. . .“

Ta waikib punastades.

Loby Lindt haarab ta kää ja surub selle oma pehmelt polsterdatud rinna wastu.

„Ma tean,“ rahustab ta, „see tuli teile ootamata, teie wäike argpüks!“

„Jah,“ sosistab Susanna.

„Olen ma siis tõesti nii kohutaw?“

Susanna tõstab pilgu ja waatab talle otta. Tema filmist selgub, et ta seda dieti ei leia. Loby surub wäikest kääkest weel tugemamini.

Ritšas toakeses, milles ruumi waid kirjutuslauale, lehwikwalmile, rohes- lisele konnale klaaspurgis ja qaastahjule, on väga waikne. Wõiks peaaegu kuulda Loby südame tussumist, mis heleda westi all lööb hoopis harju- matus taktis.

Susanna punane suuke helendab kahwatus näos nagu ahwatlen kirsi mari, ja kuigi Tobyl puuwilja-warguses puuduvad kogemused peaaegu täiesti, seekord tunneb ta end selleks mitte ainult digustatud, waid koguni kohustatud. Juba kummardub ta ettepoole — siis pidurdab saatuslik pifi-asi ta ülemeelikust. See on sullepea, mis terawalt ja kardetawalt nagu ahwardaw oda seisab ta parema kõrwa taga.

Amet ja armastus on kaks raskesti seotawat asjandust. Selles tões weendub Toby Lindt nüüd esmakordselt. Silmapilk kõhklust. . . siis pomiseb ta: „Te lubate!“ — ja eemaldab sullepea hoolikalt.

Susanna naeratab haledalt, nagu patsient, kes hambaarsti ootetoas loeb wanu naljalehti.

Siis kõdistab tema suud midagi sooja ja niisket.

„Tule,“ lausub Toby Lindt pühalikult, „läheme ema õnnistust tooma!“

— — — — —

Sest saadik kui Susanna Obenaus kihlatud oli, ei lakanud taewas nutmast. Päewal ja öösel nirisefid peened hõbeloorid maha ja kes oli lootnud oma uusimaid kewadkleite jalutama wiia, see oli kibedasti pettunud.

Westreicheri moesalongis polnud kellelgi wihma wastu midagi, sest halbade ilmadega waihus ka kannatamatute daamide rünnak, ja see oli seda olulisem, et Susanna ootamata ülesütlemine oli annud terwele salongile tugewa moraalse hoobi.

Proua Westreicher wõttis kogu oma kõneosawuse kofku, — ja see ütles wäga palju, — et kuulda, mis Susanna suwatses lahkuda kohalt, kus tal emeti oli nii hea töötada. Ta pakkus temale üegi palka ja ahwatles teda igasuguste lubadustega.

Uga Susanna jäi kindlaks. Ta raputas ainult pead ja näitas oma hoolbaja kirja, milles too teatas, et tal Susanna kawatsused on täiesti wastuwõetawad.

Ning lisaks seletas Susanna weel, et tal olewat wõimatu jääda, kuna ta on seotud juba uute kohustustega.

„Te lähete meie wõistlejate juurde!“ karjus proua Westreicher raewunult ja ta mõlemad tütreid, kolm kutsut ja kanaarialind aitasid teda käre tegemises.

Ei, — wõistlejate juure ta ei minewat, — waid — ta abielluwat. . .

„Abi—ellu—wat?“

Mafendatud selle sõna wägemusest, langesid kõik kolm Westreicheri daami diimanile. Koerad urisefid. „Tasa!“ hüüdis proua Westreicher ja löi lähemat jalaga.

„Kellega?“ sosistas ta siis.

Selle kohta keeldus Susanna teateid andmast, üteldes, et see on üllatus. . .

Nende mõistufõnadega naeratawail huulil wäljus Susanna ta moesalongist, saadetud pererahwa nõelterawaist õnnitlustest. . .

Tõepoolest jäi kihlus kauaks saladuseks ja see oli Weyringi taolises pifilinnas lausa ime. Kuna aga kõigil kolmel asjaosalisel olid oma põhjused sündmusest waikida, ei lobisenud keegi saladust wälja.

Susanna kartis Westreicherite daamide wiha, ka polnud tema südame-
tunnistus „Posti“ hotelli teenijaskonna suhtes puhas.

Proua Barbara jälle teadis, et tema endised teenijad, samuti ka teised
isikud, keslega tal olnud kokkupuuteid, polnud temast just parimal arva-
misel. Ja milleks pidi tulewane minia nüüd juba kõike seda kuulma,
mis temast halba räägiti? Hoiatamata inimene on nagu magavate sõbu-
ritega kindlus. Seda võita pole raske.

Mis aga puutus Zobyhse, tollesse kolmandasse asjaosalisesse, siis pol-
nud tema meelest midagi koleamat kui tähelepanu äratada. Peigmehe-
põlv oli niigi juba wägagi imelik — olnuks päris hull, kui ta oma osa
pidanuks weel etendama kaaskõdanike filmade all.

Kõigil neil põhjusil wälbiti waitiwal kokkuleppel kohtamisi wäljaspool
oma kodu nelja seinä.

Et Zini-tädile oluforrast teatati, oli muidugi loomulik. Weel ualgi
oma elus polnud ta nii uhke olnud!

„Kui õnnis Anton seda ometi oleks näinud!“ ohkas ta ja nuuskas
liigutusest nina.

Oh, tema oli tark, see Zini-tädi ja talle ei tarwitfenud midagi õpetada.
Ka oskas ta alati õieti käituda, sest ta polnud asjatult nelikümmend aastat
käinud linnakese peenemais perekondades, mis sest, et kõõgiukse kaudu!

Nii ütles ta ühel pühapäewa hommikul, et olewat tema kohus Susanna
ainsa sugulasena ja nii-ütelda tema wanemate asendajana — külastada
wanaproua Lindti.

Susanna ehmus. Kuid selleks oli wähem põhjust kui ta kartis.

Zini-tädi tõi „kabinetist“ oma musta südkleidi, pani suure kuldprossii
ette ja toppis isegi glaseekindad kätte. Ja enne rüetumist oli ta end tõesti
korralikult pesnud ning isegi walehambad suhu pistnud. Lõpuks pani ta
weel rikkalikult sulgede ja paeltega kaunistatud kibara hõredaile juukseile,
wõtti suure palweraamatu ühte ja pitsiga äärestatud taskuräti teise kätte
ning asus teele.

Proua Barbara Lindt kohtles oma tulewase minia tädi üleolekuga,
mis teinuks au igale maailmariigi kuningannale. Aga Zini-tädi ei suutnud
miski heidutada. Ta naeratas küll terve suuga — et ilusad hambad oleksid
näha, — ei kaotanud aga sekundikski enesekindlust.

Ta kõneles oma tädilikest kohustustest, rõhutas oma teeneid Susanna
kaswatuses, kriipsutas tema haridust alla, mainis oma wennanaise
Christli head kuulsust ja oma õndsä wenna korralikku elu, — hoides kogu
aja palweraamatut wastu rinda surutud, nagu oleks ta walmis õeldut
wandega kinnitama. Oma pika jutu lõpul aga wihjas ta diplomaatliku
kawaluslega kuristikule, mis haigutas tema ja Lindti perekonna wahel, ja
lõõas siis alandlikult, et temasugune lihtne ja waene, kuigi aus naine ei
mõtlemat ualgi kasutada oma sugulusuhteid ega olla tülikis nii lugupeetud
ja auwäärt perekonnale, nagu seda on Lindtid.

Proua Barbara oli meeldiwalt üllatatud. Ta oli kawatsfenud tollele
naisele rahwa seast selgeks teha, et ta poeg laskus alla, abielludes nii täht-
sufeta perekonna liikmeä, kuid nüüd osutus see asjatuks. Ka ei tarwit-
fenud tal Zobyht kiita, sest Zini-tädi oli nagunii juba teadlik tema headest
omadustest ja suurtest woorustest.

Minus, millest proua Barbara ei jaanud aru, oli see, et Tini-tädi pugud nagu magnetilisel jõul aina kiindusid puhvetisse, kus ometi midagi erilist polnud näha. Ta alahindas siinjuures malaaga weini tõmbejõudu, sest pudel seda head marki paistis klaaside tagant. Weini vastu oli Tini-tädil suur nõrkus ja ta joonuks meeledki klaasikehe. Kuid ta tundis wiisakuse piire ja hoolimata kiusatusest ta tõusis õigel ajal, et sündsalt lõpetada oma esimest ametlikku visiiti. Lahkudes heitis ta veel kiire pilgu mööblitele, hinnates ärimehelikult nende väärtust.

Ei, ta polnud tõesti uneski aimanud, et Susanna talle kunagi nii palju rõõmu teeb!

Ja ühel hommikul peatus Lindti apteegi ees kolm pulmatõlda. Nad läikisid pidulikult, nende kutsarid kandisid kõrgeid silinderkübaraaid ja igale hobusele oli pistetud lillekimp waljaste wahale. Wiimase tõlla pukil aga ilutses lehwide ja mürdiokstega ümberpunutud piits.

Igal linnaosal on oma raudwara tänapoiste ja wananaiste näol. Kuude kaupa ei awalda nad elumärke, et siis mõne tähtsa sündmuse puhul ootamatult kohale ilmuda. Lindtide pulmatõlla ümber trügisid uudishimulikud, sosinal wahetades oma muljeid. Eriti agarad olid selles naised, kes arwatawasti olid unustanud, et nende kodakondsed ka sel päewal süüa tahtsid.

Linna kohal lasus raske hall taewas, walmis iga filmapilk awama oma wihmaluugid.

Läikiwalt puhaste aknaruutude taga seisis kõhetu magister, süngelt silmitsedes oma peremehe kirikusõidu ettevalmistust. Tema ja teiste kannatus pandi proowile, sest on wana laul, et ühedki pulmad ega matused ei alga õigel ajal. Nähtawasti pole nendega kellelgi kiiret.

Wiimaks ometi — inimesed nihkusid weel lähemale, sofin läks weel elawamaks — kergitas esimese tõlla kutsar oma kübarat. Proua Barbara Lindt astus wäga tüsedä härra käewangus trepile. See oli püüwabrikant Matthias Nettelböck, Lindtide kauge sugulane. Käägiti, et ta olewat wäga rikas, ja nii nägi ta ka wälja.

Proua Barbara, kes kandis lilla sametleiti pitsist mantillaga, ruttas kärmesti sõiduki poole, — hoolima oma haigetest jalgadest, — kuid ta saatja naeratas suure härra üleolekuga ja noogutas lahkest pead. Kuid tema kannatused olid alles ees. Tõlla üks osutus tema kehamedõtude jaoks liig kitsaks ja nii pidi proua Barbara teda kõigest jõust tirima, kuna kutsar lükkas tagant. Mõlema üksmeelsel pingutusel sooritati raske ettewõtte siiski ja wabrikant pääses hingeldades istuma.

Siis sõitis teine tõld treppi. Ah, see oliqi peigmees, kes nüüd nähtawale ilmus. Ta nägi wäga tore wälja. Nagu ümmarik ja roosa, nagu hästi säilinud talwedun, blondid wurrud ilusasti kräsus, silmad paksude klaaside taga maaliliselt sinised.

Tema käsivarre küljes rippus proua Martha Nettelböck. Ta meenutas oma wedelas hoiakus riietega laetud hernehirmutist. Minult kurjad inimesed mõisid wäita, et ta umbes neljakümne aasta eest oli tegelnud kerge-meelse teatrikunstiga. Tema praegune wälimus aga ilmutas, et see kõik

oli paljas laim. Isegi tema tõlla hobused kohkusid teda nähes ja tegid katset põgeneda, nii et kutsar oli sunnitud neid energilise hüüde ja ohjade pinguldamisega tagasi hoidma.

Selle tõttu viivitus äraõit. Juba tahtis uudishimulike parv oma jõbralikku kaastunnet waljude märkustega tähistada, kui kõigi pilgud lendasid äkki wajakule. Sest awatud ukse wahela oli ilmunud pruut, frakis härra käefõrwal.

„Ah!“ hüüdsid tänowapoisid. „Ah!“ ohkasid kõik wanad naised. „Ah!“ hingas ifegi taewas ja ajas kiiresti pilwed laiali. Isegi tuul waiibus hetkeks ja hele päikesepaiste sädeles wihmaloitukedes.

Pruut aga seisis saledana ja imeilusana trepil ja waatles armulikult wiletsaid uudishimulikke, nagu kuninganna, kelle jalge ees kummardab rahwas. Ja siis asetas ta aeglaselt siidlingakese teise ette ja sammus ülalt astmeist alla, walge slepi lohijehedes järel.

„Nüüd peaks Hans Morton mulle wastu astuma,“ mõtles Susanna, „tema peaks mulle ulatama käe...“

Uga juba laskus ta tõlla polstrile ja tema frakis kaaslane — ta endine matemaatika õpetaja Stripel — lükkas slepi sõidukisse ja wõttis ka ise istet. Uks suleti, hobused tõmbasid hooga. „Pulmad! Pulmad!“ kõlisesid kellad.

Läbi wihmasti niiskete tänowate läks sõit kirikusse. Ja kuigi abiellumisteated alles pärast laulatust laiali saadeti, oli kirikusse ometi kogunenud rahwas, kelle pärast piduliku toimingu tähtaega just saladuses oli hoitudki. Selkõige oli siia tulnud Zini-tädi oma mustas siidkleidis, suur kuldprofs eelramas rinnal, ja tema ümber trügis terve Wymetali perekond. Uudishimu wõidab tihti solwatud uhkuse. Nad olid muidugi haaranunud, et neid polnud pulma kutsutud.

Uga Susanna ei saanud sinna ju midagi parata. Teda naidi ja ta ei toonud abiellu kaasa muud kui nooruse ja waesuse — ja selline kaasawara ei õigusta suuri nõudmisi esildama.

Wymetali perekond hoidus Zini-tädi ligi ja mõlemad tüdrukud olid nii erutatud, nagu toimuks nende endi laulatus.

Nende seljataga istus proua Westreicher oma tütarde Frieda ja Manoni wahel. Ta kandis wäljakutsuwalt elegantset kübarat ja kõrwarõngaid, mis olnuksid wäga kallid, kui nad olnuksid ehtsad. Tüdrukud olid wihast punased. Kui preester oma mesimagusas kõnes kinnitas, et Jumal ise wiinud kõrgesti lugupeetud peigmehe ja ta kauni pruudi kokku, hakkasid nad täiesti kõrist kõhima. Ka wihje loodetawale lasteõnnistusele äratas nende elawat osawõttu. Neid toetas selles kõhn moesalongi jooksuplika, kes kuski samba taha peidetult walget kogu altari ees otse ahnelt filmadega neelas.

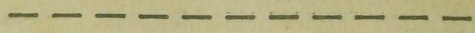
Päris tagaplaanil, kiriku ukse juures, seisis ifegi Wymetali Franzl, ja kuna mehed ses suhtes on suurejoonelised, jälgis ta toiminguid heatahtliku pilguga. Lindte peeti riidekaupluses, kus ta teenis, parimaiks kundedeks. Seda oli ta kawalasti teinud, see ilus Susanna!

Samasugused mõtted keerlesid ka teiste kirikuliste peades ja pühalikul talituse lõppedes suundusid kõik üle põmawa kirwipõranda käärkambrisse noorvaarile õnne soowima.

Digupoolest olid Frieda ja Manon Westreicher kawatsenud seda wõi-

malust dramaatiliseks ssteeniks kasutada. Meeleldi wõnuks nad seks puhks mitriooli tarwitusele. Aga kui nad nüüd seisid saleda walge ilmuse ees ja waatasid ta kahwatusse näkku, siis kogelesid nad waid lühikese õnnefoowi ja panid oma laiad punased sõrmed kitsasse kinnastatud kätte, mis neile wastu sirutus.

Ja noor proua Lindt naeratas igale õnnitlejale sama tumma naeratus, wiisakalt ja pealiskaudselt, nagu automaat, kes ei tea midagi inimhinge eeskumustest ega wõitlustest.

Sama päewa pärastlõunal sõitis noorpaar Wiini. Oli nõudnud pikki seletusi, enne kui Toby Lindt leppis ettewõttega, sest ta kartis reisu kulusid ja ebamugawusi. Aga proua Barbara oli ütelnud, et pulmareisuta asi ei lähe — see olewat wõimatu!

Susanna waikis. Ta ei tahtnud kumbagi poolt wihastada ega seganud end waidlusesse, ning pealegi ei küsitud temalt ta arwamist üldse. Seesmiselt karjatas ta rõõmusest, kui langes sõna „Weneetsia“. Proua Barbara oli nimelt arwamisel, et iga enam-wähem korralik inimene pidi altari eest otsekohe kihutama Weneetsiasse ja istuma gondlisse. Toby ei saanud sellest aru, sest ta wihkas wett, ja tema pärast wõis ainult waiadele ehitatud linn maailmasti rahulikult kaduda, — aga kuna ta lõpuks tegi ikka seda, mida ta ema tahtis, arenes nüüdki kõik proua Barbara kawade kohaselt. Algul sõidetakse Wiini ja sealt „päikeseküllasesse lõunasse“!

See lause oli proua Barbarale süüwinud mällu laenuraamatukogust toodud romaaniist ja ta tahtis seda teostada, kuigi oli maituu ja soojemat kliimat ei wajanud keegi.

Nõnda astusid siis härra ja proua Tobias Lindt pärastlõunal teise klassi kupeesse, kus ajus juba mitu reisijat, ja rong wäljus nii kiiresti kui ta suutis (wähemalt ütles seda Susanna) Weyringi jaamast. Tobyl puudus arusaamine naljast ja pealegi oli ta pulmaningitustest weel wäsinud. Ta filmitseis reisukaaslasti ebalewa pilguga, soris närwiliselt oma taskutes, otsis wõtmeid, otsis pileteid, otsis pakke ja näris wahapeal desinfektsioonibatfille, et wõidelda waguni ebapuhta õhustiku wastu. Ta kandis kaugele ette ulatuwa firmiga shoti reisumütsi ja halle niitkandaid.

Susanna istus tema wastas. Ta tundis end nii hästi kui kala, kes kuimalt maalt wiisatud wette. Talle meeldis kõik. Rongi waikne murin, walguse helk, mis wahelduwas woolus langes akendest sisse, möödalibisew maastik oma rahulike mäeseljandilega, juhtnaha ja kõlmiwee lõhn, mis hoowas elegantsete kaasreisijate pakkidest, ja kõik see diskreetne, rataste meloodiaft summutatud kiirrongi esimese ja teise klassi tulek ja minek.

Pealegi leidus siin rikkalikult waatlusainet. . . Seal oli noor inglanna, mitte ilus, aga peen, seal oli kaks pakku härrat Saksamaalt, kes mängisid kaarte, ja seal — koridoris klaasruudu taga — seisis sihwasas noormees, kes teda wahetpidamata filmitseis. Ja see oli kõige lõbusam. See moodustas nii-ütelda garnituuri, kaunistuse, nagu sulg kübaral wõi roos pöösäl.

Mitte sellepärast, et Susannale too sale noormees erilistelt oleks meeldinud, — ei, selles ei peitunud asja tuum. Waid tore oli tunda end waatlusalusena. Iga liigutus muutus maitfeküsimuseks, iga naeratus

tähtfaks. Kui ollakse noor, ilus ja täis igatsusi, siis wajatakse publikut. Wõib-olla mitte igäks. Aga Susanna küll.

Pikkamisi kahwatus möödalendawate mägede kohal taewa sära, unistaw häämarus lastus maale.

Kui hea, et Toby, — too mõõras, igaw härra, kelle nime ta täna hommi-kust peale kandis, — kui hea, et ta magas! Ta oleks hääwitanud wõlu, kui ta olnuks ärkweel. Nii aga kihutas ta üksi, päris üksinda, wabana ja õnnelikuna tundmatusse unelmate-maailma! Tunni aja pärast on ta Wiinis! Wahest oli Hans Morton weel seal... wahest kohtas ta teda... Kumalus! Jäägu minewik sinnapaika!... Nüüd oli kõik uudne. Uudne maailm, uudsed inimesed! Ja siiski... olnuks nii ilus, kui tukkuwa Toby asemel seal istuks Hans Morton... .

Susanna süda põksus. Ta taipas, et igatsus kauguste järgi pole muud kui igatsus armastuse järgi. Ta pill libises nõrgalt walgustatud wahetäiku tundmatule, kelle sigarett seal hõõgus kui wäike süda. Maailm oli täis selliseid südamepunktikesi! Need sädelesid tuhandeis warjundeis ühe naise teel ja oli hea neist rõõmu tunda, nagu tuntakse rõõmu muusika, kaotamata iseennast... Selle kogemuse mõrra oli ta rikkam.

Rong peatus. Jaam!

Rahutus, mürin, kära, hüüded, tuled.

Toby ärkas. Abitult, tobedalt waatas ta ringi, haigutas warjatult, märkas oma noort naist ja loetles pilkudega käsipakke.

Susanna põõras diskreetfelt filmad ära ja teeskles, nagu waewaks ta teda uni.

Rong hakkas jälle liikuma, waguneis lewis wäikus. Kuid mitte kauaks. Warsti algas koridorides liikumine, walmistuti Wiini jõudmiseks. Noor sihwakas noormees kadus, peen inglanna ja mõlemad sakslased hoolitsetesid oma wälimuse ilustamise eest, kõik olid tegemuses.

„Sea end korda, Susanna,“ ütles Toby õline hää.

Ja siis, kui seisti oodates wahetäigus, süttis wäljas ilka rohkem ja rohkem tulukefi. Walguseread, walguseketid, täht tähekeste kõrwal sametises pimeduses. Seal oli suurlinn! See tume ookean oma walge säde-mete-wahuga oli suurlinn. Tuhande wõimalusega laetud murinasjutu-kummitus, hüglane, kellele ta tahtis sülle langeda!

„Kui me ainult leiaksime pakikandja,“ ütles Toby ja pani käsi kohwri Susanna jalgadele.

Ta polnud tujus, hoopiski mitte. Reisimine tegi ta närwiliseks. Ra palju muud, mis teda ootas eel, sisendas talle muret. Muidugi, Susanna oli kena ja oli seni osutunud üpris järeleandlikuks ja kergesti koheldata-waks, — aga nüüd oldi mees ja naine, ja see kohustas paljukski, mis... .

Rong sõitis pikkamisi halli.

Wiin! Wiin!

Susanna hüppas astmelaualt maha, rahwahulga sekka.

„Pakikandjad, siia!“ hüüdis Toby.

Siniwalge kitliga mees wallutas kohwrid ja traawis kiiresti mööda perrooni wärawate poole. Toby ja Susanna järgisid temale pikkade sammudega, nagu kriminaalametnikud põgenewale wargale. Nii palju inimesi! Nii kohutawalt palju ruttawaid, kiirustawaid inimesi!

„Tahan woormeest!“ karjus Toby.

Kitlis mees oli väga ebasõbralik.

Ta tüüris wastust andmata, — Susanna pidi mõtlema Lindtide wanale Malile, — keset suurimat autode ja hobuste tungi. Tahes-tahmata olid sunnitud temale järgima ja härra ja proua Lindt tegid seda hüpeldes nagu jäneseid, kes sügawast metsast sattunud lagedale. Aga lõpuks istuti ometi lahtises kalessis ja wiimaks oli kadunud ka kitliga mees, kes liig wäikese taju pärast oli tõstnud kisa.

„Waata, Toby, waata ometi!“ sosistas Susanna ja otutas kõrgetele majadele ja pikkadele, pikkadele tänavate-ribadele.

Aga Toby loetles käsipakke. Jumal tänatud, kõik oli alles! Kui toa tellimine oli saabunud hotelli ka õigel ajal, siis wõis wäikekese hinge tagasi tõmmata.

Smestades wahtis Susanna ümberringi. Kell oli üheksa, ärid suletud, liiklus möödulas. Diwaline tähistaewas sädeles tänavate kohal. Elegantsed autod wurasid mööda, tuututamised ja bensinilehk täitsid õhku. Kõik see oli teisiti kui Weyringis.

Wiimaks peatus woormeest hotelli ees. Siin oli Toby kunagi noor-mehena elanud, siin tahtis ta jälle elada. Tema jaoks oli Wiinis waid see üks hotell.

Üksheoidja kinnitas, et tuba olemat warutud, ja saatis paari kelneri saatel teisele korrale.

See oli kaine, ehamugaw hotellituba, mis awanes nende ees, kuid Toby waatas hinda, mis oli naelutatud ukse külge, ja ütles, et ta on nõus. Pakid toodi sisse, kelner ulatas registreerimislehe. Toby istus laua äärde, tõmbas taskust täitesulepea ja kirjutas:

„Härra ja proua Tobias Lindt Weyringist.“

Susanna käis wahpeal ümber kahe kitsa hotellimoodi, mis olid paigutatud keset tuba, ja mõlgutas mõtteid. Ning wiimased polnud just kõige meeldiwamad.

„Kas läheme nüüd sööma?“ küsis Toby, kui kelner oli wäljunud.

Muidugi, Susanna oli nõus.

All söögisaalis — suits, palawus, lärm. Aga söök oli hea ja õlu wärske. Neil aga puudus isu. Mõlemal samal põhjusel.

„Saadame emale piltpostkaardi,“ ütles Toby ja lükkas taldriku emale. Kuid kelneril oli muudki tegemist — ta ei toonud soowitut. Nõnda tuligi neil restoranist lahkuda, ilma et nad proua Barbarale oleksid saanud kirjutada, ja trepist üles minnes tähendas Toby, et ta seda teeb kohe homme hommikul.

Nad astusid tuppa.

Woodid olid juba korda seatud, aknaeesrüüed alla lastud.

Toby kõhatas. Ta waatas Susannale otsa ja pani kärmesti käe ta piha ümber.

„Noh, Susi, kuidas see sulle meeldib?“

Kuna Susanna ei wastanud, lähendas ta oma huuled tema näole ja hakkas seda tormiliselt suudlema. Tormiline olek kuulub selle seisukorra juurde — ilmtingimata!

„Ei! Ei!“ kogeles Susanna.

65
Aga Toby oli parajasti jõudnud tema lõuani ja sealt libistus ta veel tüfikese allapoole, sinna, kus pluuus jättis wabaks õrna walge naha laigu. Polnud paha end siia sisse muljuda... Aga... ta kübar kukkus põrandale. Suure kolinaga. See oli kõwa must kübar, mis kārarakkalt weeres woodi alla...

Toby sõstis kübarale järele, uuris wõimalikku kahju ja riputas peatate siis warnasse. Siis puhus ta sügawalt hingates põsed punni ja waatas ringi.

„Peame ju kohwrid lahti pakkima!“ lausus ta segaselt.

Susanna sirutas teenistuswalmilt kae wälja:

„Anna mulle wõtmed!“

Nad awasid kumbki ühe kohwri — need olid wanad aumäärased esemed õndsa wanahärra Lindti pärandusest, — ja askeldasid waikides, waatamata teineteisele otja.

Polnud kuulda midagi peale uste awamise, laegaste kriuksumise ja asjade klirsemise, mis asetati pefulaua marmorplaadile. Aga mõlemad mitte wäga suured kohwrid said wiimaks siiski tühjaks ja parima tahtmise juures ei leidunud enam midagi teha.

Susanna istus tualettlaua äärde ja wallandas oma juuksed. Ta kuulis Tobyt pefulaua juures solistamas ja weendus kiire kõrwalpilguga, et mees oli wõtnud pealisriided seljast.

„Kui ilusad juuksed sul on!“ ütles õline hääl.

Lai walge mees seisis särgi wael tema kõrwal. Susanna waatas talle otja. Esmakordselt ei kannud ta prille.

Susanna kargas püsti ja pomises, et tahab nüüd ennast pesta.

Toby nägi teda põgenewat ja silitas kohmetult oma wurrukesi. Kui meeldiw oli muidu sel ajal woodis lebada! Ja just täna, kui ta oli wõitnud pulmawintjutustest ja reisust, just täna...

Ta lähenes wooditele, proowis madratsit, katsus waipa ja tähendas lõpuks, et kodus ollakse siiski paremaga harjunud.

„Kas tohin kustutada tule?“ küsis Susanna, suurte ehmunud silmadega, sõrmitsedes oma pluusi kallal.

Toby wahtis tema poole. Ilma prillideta nägi ta oma noort naist ainult kitsa heleda koguna.

„Siis on ju pime!“ arwas ta kõheldes.

„Jah,“ wastas Susanna, „aga tahaksin end pesta.“

Toby sügas kõrwatagust.

„Hea küll,“ lausus ta lõpuks, „kustuta tuli, heidan wahapeal magama.“

Ta kergitas waipa ja ronis asemele. Samal sekundil läks tuba pimedaks. Kuuldus riiete sahinat, wee sulinat ja klaaspudelite klirinat.

„Ara lõhu suuwee pudelit,“ hoiatas Toby, „see on parim mark!“

Ta mõtles oma wanale magistrile, härra Olgastile... apteegile... emale... haigutas. Woodi polnud nii halb kui ta arwas. Lebada ja wõitnud liikmeid sirutada oli üsna mugaw. Ka tungis afnaeesriiete wahelt mahedat walauskuma, mis suurendas hubafuse tunnet. Toby haigutas veel kord täiesti südamest. Kui see wälke olend seal pefulaua juures hästi kaua aega wiidaks, siis jõuaks ta wahemalt wälja puhata. Ah — kui hea oli! Naudteesõit wõitab. See alaline rappumine... monotoonne müra...

66
libifemine... näib, nagu... wiibib
tasa... tasa...

Susanna oli wahpeal end magamiseks walmis seadnud ja istus nüüd kõheldes tooli serwal. Meeleldi oleks ta siin konutanud terve öö. Toas walitses meeldiw hämarus, mis tänawalt tungis tuppä, ja ta nägi Lobyt liikumatult lebamas. Tema jooni ei suutnud ta küll eraldada, aga talle näis, nagu hingaks ta rahulikult ja forrapärafelt kui magaja. Susanna kuulatas. Tõepoolest — ta magas! Kui nüüd hiiliks woodissee?

Parfettpörand kriukfus ta sammude all... midagi nagises... Aga Loby ei liigastanud. Ta oli unetiimul naasnud oma apteeki ja keeras seal neid pulbrikessi, milliseid inimesed wõtawad sisse, kui nad kannatawad seedimisrikete all. Ja sellepärast jäi talle saladuseks, et tema noor abi-kaasa kummardas ööriietuses tema kohale, olles ilus kui jumalanna, kes kewade ajal kütkestab surelike meeli... Ja nii raskesti magas Loby, et ta ei kuulnudki, kuidas Susanna ettevaatlikult ronis kõrwalsängi ja tõmbas waiba oma saledate liikmete üle... Sügaw waikus hõlmas ruumi. Kosutawa une waikus.

Susanna aga lebas lahtiste filmega ärkweel ja wahtis lakke, kus mängles Wiini tänawalaterna walgus. Aeg-ajalt kuulis ta summutatud autowurinat, hobuste kappjade plaginat asfaldil ja tumedat tuutumamist.

Raugel, kaugel mühisef suurlinn. Seal wäljas kihas elu... elu, mille pöörased seiklusi ta ihkas, mille palawaid kaisutusüsi ta oma üksildase pulmasöö pimeduses ihaldas.

Järgnewail päewil oli Susannal wõimalus weenduda, et Wiin oli fuurepärane, üle kõigi mõistete kaunis linn. Tema waimustus wälhendus nii kaasakiskuwalt, et see isegi Lobyt liigutas. Küll hädaldas ta alaliste trammi sõitude pärast ja oli masendatud daamide riietuse uhkusest, kuid Austria pealinna wõidukas kewadsära kütkestas lõpuks ka teda. Jah, — Loby laskis end isegi teatrisse wiia ja kuulas imestades keiserlikus ooperis „Aidat“, olles segane ümbritsewast toredusest. Mõgul keeldus ta kokkuhoiu pärast minemast teistele etendustele, kuid Susanna palus nii kaua, et nad lõpuks igal õhtul käisid teatris.

Wiini jäid nad rohkem kui nädalaks, ja meeleldi oleksid jäänud sinna kauemaks, kui ema Barbara poleks annud kindlat käsku Weneetsiasse sõita.

Nii sõitsid nad leigel wihmasel ilmal lõunasse edasi.

Ka laguunide linn mähkis end wastuwõtuks hallidesse looridesse, ja kui nad gondlis sõitsid hotelli poole, tähendas Loby, et temale jatkawat weest enda all, — ta ei wõjawat seda ka taewast. Üldse oli gondlisõit tema meelest kole.

„Me pörkame kindlasti kokku,“ ütles ta, kui nad läbisid kitsaid kanaleid, mis ummistusid sõidukiteft. „Küll sa näed, Susanna, et midagi juhtub!“

Aga ei juhtunud midagi, peale selle, et gondlimees nõudis temalt kolme-kordse hinna, mille Loby wastuwaidlematult tasus, olles õnnelik, et pääses õudseft sõidukist weel eluga.

Nad asusid suurde wanasse hotelli. Walge tuba alumisel korral, ilusa

waatega Canal Grande'ile, tuba, milles kahtlemata oli õõbinud juba armutu hulk armastajapaare, wõttis nad wastu.

Loby, kes rongil weedetud õõst oli wäga wäsinud, heitis kohe sängi.

„Nagunii sajab ju,“ ütles ta rõõmustades.

Susanna, kes seisis akna all, wastas, et päike olewat waid udus peidus, ilmudes warsti nähtawale, — et kirikukuplid hiilgawat kui wedel hõbe, — et ta weel kunagi pole näinud merd — ja kas ta mitte, — lõpuks — arwestades asjaolusid... ei wõiks üksi jalutama minna?...

„Ei!“ wastas Loby ja kohendas oma patja.

„Aga ma lähaksin hotellist ainult paari sammu kaugusele — —“

„Jäta see! Heida pikali! Linn ei jookse ära. Pärast lõunat on ta ka weel alles.“

Tal oli õigus. Weneetsia oli õhtupoolikul weel samal kohal. Ja päike paistis läbi udulooride, kullates kõrgeid kupleid.

Loby oli lugenud reisujuhist, milliseid nägemiswäärtsusi iga haritud turist peab külastama, ja ifegi tänawal uuris ta raamatut nii suure in-nuga, et paar temperamentset itaallast pidid ta peaaegu ümber jooksuma. Kuid Susannat ei hirmitanud freskod ja pildid. Ta tähendas rahulikult, et kumbki neist ei taipawat sellest midagi ja kodus Weyringis wõiwat ilu-fasti jutustada seda, mille kohta „Baedekeris“ on antud nii korralik ja selge ülevaade.

Loby kõhatas. Niisuguseid asju wõis teha, kuid sellest ei sobinud rääkida.

„Mida peame siin siis tegema?“ küsis ta wihaselt.

„Hulkuma!“ naeris Susanna ja wõttis mehe käe alt kinni.

Teda weetles kõik. Ahwatlewalt kutsusid kitsad salapärased tänavad, kaugelt kostew itaalia kirikukellade muusika, firew elu sildadel, täistuubitud kohwikud, waade lidole, merele ja sinetawale kallasteta awarusele!

Loby, kellele lähemalseiswad asjad näisid olulisemad, seisatas waate-akna ees ja silmitses wäljapandud meeste-kübaraid. Ta tahtis endale üht osta.

„Eks Susanna? Mida mõtled?“

Itaalia kauplustel on imelik omadus: sa oled äkki sees, ostad, maksad ja seisad siis üllatunult jälle wäljas. Muide, käesolewal korral oli ost odaw ja õnnestunud. Halbused ilmnesid alles hiljem. Härrade kübarate äril oli nimelt weel teine uks ja see wiis daamide kübarate äri. Kogemata tõmmati see uks lahti ja korraga seisti kõige weetlemamate peakatete ees ja säraw Susanna küsis:

„Kas tohin proowida?“

Mida pidi Loby tegema? Ei saanud salata, ta noor abikaasa nägi kõiges ütlemata kena wälja, nii kena, et äri omanik — põlewate filmadega häbemata wurl — sattus waimustusesse ja shestide ning arusaamatute hüüetega soowitas noorele prouale osta ülmoosda mütsikese sobiwa falliga. Loby-le tundusid mõlemad üpris ebasoliidsed — ta waewalt weel tundis Weyringi Susannat! — aga tema protesti ei wõetud kuulda.

Warsti pärast seda rändasid mõlemad uute peakatetega Weneetsia õh-tusse. Susanna säras. Kõige meelsamini ta oleks wallatult jooksnud

läbi võõra salapärase hämaruse, tähtede juunas, mis siin-seal ootamatult löid sirama...

Aga Toby jalad walutasid ja ta tegi ettepaneku mõnes kohvikus puhata.

„Tont seda teab,“ lausus ta pahaselt, „seekord ei aidanud konnafilmade-plaaster põrmugi. Basal väike warwas, waata, Susanna, näe, see siin, walutab kolebasti!“

Konnafilmade jaoks aga puudus Susannal arusaamine. Tal endal neid polnud. Palju huvitavam oli väike kohvik, kuhu nad nüüd astusid. Tibatillukeste laudade ääres istusid külalised tihedalt üksteise kõrval ja nad olid sunnitud aset võtma laua ääres, kus keegi noor härra rüüpas kohvi.

Uus moodne mütsike ja uljalt kaela wisatud fall hakkasid awaldama mõju. Kõikjal terwitasid tumedad pilgud Susanna ilu. Ja kui Toby oleks kahe klaasi limonaadi asemel tellinud kümme pudelit sektit, siis waevalt ta noor abikaasa oleks sellest rohkem joobunud kui nüüd neist imetlewaist pilkudest.

Ka roomlase peaga noor mees, kes istus nendega ühe laua ääres, ruttas oma süsimustade filmade rakettide tulega Susannale austust awaldama. Ja kui Toby kelneriga sattus keelelistesse raskustesse, tuli ta otsekõhe appi, kusjuures selgus, et ta peaaegu mealt rääkis salka keelt.

Selline juhus oli enam kui rõõmustav ja Toby sattus õhe heasse tujju. Sest asjaolu, et sellel koledal maal räägiti ainult itaalia keelt, hakkas tal lõppeks närwilele käima.

Warsti oldi elawamas westluses. Noormehe nimi oli Ermete Scotti ja — milline ime! — ta oli apteeker Bolognast. Ja milline rõõm! Kas Weyring wõi Bologna — igalpool tarwitati samu arstimeid. Maailm oli tõesti ümmarik! Itaalias kannatati samuti kõhurikete all nagu Austrias. Ütle mata kena! Ja Toby seletas innukalt, kuna wäljas laskus laguunile mahu unistaw õhtu ja Ermete Scotti pilgud langesid ikka sügawamale noore proua Lindti filmisse.

Susanna waikis. Ta kuulis kõneldawat rabarberist, haigekasjadest ja walearwestustest ja nägi laiade aknaruutude taga imelist hämarust hõljumas. Ent kuigi noore bolognalase sõnad tegelesid farmatseutiliste tarkustega, ei teinud seda ta filmad, mis kõnelesid hoopis teisist asjust ja nimelt selliseist, mis ütlesid Susannale palju rohkem.

Kui lõppeks lahuti, määrati järgmiseks hommikuks kohtamine, sest Ermete Scotti tundis Weneetsiat nagu oma taskuid ja ta oli end abielupaarile pakkunud saatjaks.

Säravad päewad päikesekullas ja tõuswas soojuses saabusid Weneetsiale ja abielupaar Lindtidele. Härra Scotti Bolognast osutus suurepäraseks turistidejuhiks. Käidi Markuse kirikus ja dooshide palees, mille allmaawanglad huvitasid Tobyt kõige enam. Ta ütles, et olemat kole mõelda, et siin wanasti puudus ifegi elektrivalgustus. Ja ta kolis mööda õnnetu Silvio Pellico wangikongi, kuna wäljas kitsas käigus seisis Susanna ja härra Scotti väga lähesikku, — wististi sellepärast, et neil oli hirm.

Siis tahtis Toby ka Casanova tinakambreid näha, kuid need olid kahjuks lukustatud. Wähem waimustas teda rännak läbi dooshide palee

faalide. Ta tähendas härra Scottile, et ta kujutlenud kõike palju toredamana ja sissepääjumaks polewat ka sugugi väike. Eks ole?

Bologna apteeker aga naeratas ainult. —

Järgmisel päeval oli nii soe, et sõideti lidole suplema. Digupoolest oli Toby põhimõtteliselt selle vastu, kuna tema arvates ei sobinud põrmugi, et kasiinalt riietatud mehed ja naised läbisegi logelesid rannal, aga kui senjoor Scotti tumedas supeltrikoos uljalt hüppas woogudesse, ei suutnud ka tema mere rõõlule vastu panna ja ta lubas isegi Susannat laenata endale ujumisülkonna.

Seda järeleandlikkust kahtses ta hiljem kibealt. Sest too, kes nüüd saledana ja nõrkena liubumas trikoos tema poole hõljus, polnud tõesti enam aumäärse apteekri wooruslik abikaasa, waid pigemini mõni balletitüdruk või weel midagi koleamat. Ehmatusest kukkusid Toby prillid ninalt liiwale.

„Sa ei tohi... ja ei või...“ logeles ta.

Aga enne kui ta leidis oma prillid, oli Susanna juba naerdes jooksnud üle walge ranna rohelistesse lainetesse, kus senjoor Scotti ta juubeldades vastu wõttis.

Adria meri rullis Susanna Lindtile oma kauneimad, kergeimad ja elegantsemad laineharjad vastu. Neid tuli igast küljest, suuremaid ja väiksemaid, uljaid ja ülemeelikuid, rohelisti, walges wahus, pööraseid ja ometi meelisklawaid kui paitawad käed. Ja lõunane päike läkitas oma kuume-mais suudlusi, — suudlusi, mis pruunistasid, suudlusi, mis joobnustasid, ja mis seda natukeseki kehakatet nagu ära kõrwetada tahtsid. Kaugelt tuli ka soolast tuult — Istria punastelt kaljudelt või Romagna rannikult, — mis silitas õrnalt Susanna saledaid liikmeid ja sasis ta blonde käharaid, mis ujumismütsikese alt olid wälja walgunud. Wahest oli ta sugulane tollele tuulele, mis üllatades oli teda terwitanud päeval, kui ta sõitis laulatusele — tol korral Weyringis, pärnade alleel, — aga tänane tuul, ah — see oli hoopis uljamat liiki! See kandis endas kõiki Adria mürtide lõhnu ja koogu elu jõudu! Temale heitusid vastu, temale ja rulluwaile lainetele, et siis langeda wahusesse sängi, mis hõljutades tõstis ja langes tas keha.

Rannal aga, seal, kus kirjud lipud rõõmsalt lehwisid tuules, seisis üks abikaasa, seisis üks Toby, seisis üks härra Weyringist, nahalt walge, hästi tüse ja väga lühinägelik, ning wahtis ahastawalt helendamasse awarusse. Ta tundis end lahti kistud kõigest, mis tegi ta olemasolu wäärtuslikuks ja wajaslikuks. Poolalasti, paljastatud wöörastele pilkudele, tuulesti ja päikeselisi armutult sasiwad ja kõrwetatud, ahwardatud metsikute murdlainete poost. . .

„Susanna!“ hüüdis ta waljusti.

Kuid tuul wiis nime kõrgele sinitaewasse ja keegi ei kuulnud ta häda-hüüet. Ja nii ei jäänud Tobyl üle muud, kui oma käe peal tutwuda mae-nuliku merega. Toby tegi seda ettewaatlikult, silmitsedes umbusklikult iga lainet ja hoidudes temast eemale.

Atki kerkis tema ette rõõduka merinäkina Susanna, tema seljataga fliedaks raseeritud roomlase nägu — senjoor Scotti. Ja enne kui Toby

suutis takistada, haarati tal mõlemast käest ja ta kisti sügawaise woogudesse. . .

Lained matfid ta, sool tungis suhu, wesi ninna, förwadesse. . .

„Laske lahti!“ möirgas ta ja kargles meelegeites libedal pinnal.

Susanna ja Scotti kuulafid filmapilk käsku ja nüüd seisis Toby üksi, tuikudes ja taarudes wees, mis ulatus fiiski ainult rinnuni. Uppumisohtu polnud järelikult karta. . . Mõni samm eemal tantfifid mõlemad paha-retid päiksepaistel.

„Noh? Kas pole tore?“ küsis Susanna ja sulistas, nii et weepriksmed jädelesid kui briljantide ilutulestik.

„Kole on siin!“ tahtis Toby ütelda, kuid neelas selle ühes soolamee annusega alla. Ta ei näinud enda ees midagi, peale walgete seinte, sest ta prillid olid märjad, ja millega, küsin ma, millega pidi ta neid pühkima?

„See oli sinust väga ettevaatamatu,“ noomis Susanna heatahtlikult, kiitkudes lainetel, „prille ei tohi wette minnes ette jätta!“

Ta ütles seda tõsiselt ja ka Ermete Scotti tõestas seda truusüdamlikult. Sellepärast otsustas Toby oma kabiini tagasi minna, käskides mahajääjaid mõimalikult kiiresti temale järgida.

Uga ajamõisted on sageli erinewad. Susanna solistas oma rüütliga ikka weel wees, kui Toby ammu juba riietatult higistas rannal. Ta oli hingepõhjani solwatud.

Shtul kirjutas ta emale:

„Siin on kohutawalt kuum ja ebameeldiv. Suplemine mõjub mulle halvasti. Walmistu ette: me saabume nädala lõpul koju!“

Kuumus suurenes. Iga päewaga muutus taewas sinisemaks, — ta oli juba ähwardawalt tume, — ja iga päewaga förwetas päike palawamalt. Kui abielupaar kindt ületas kanalite wäikesi silbu, taotses Toby ütelda, et siin haifeb kohutawal kombel.

Susannat pahandasid niisugused seletused ja ta palus nendega Weyringini kannatada.

„Uga seal ei haife ju,“ kiinnitas Toby ja hoidis nina kinni.

Läbikäimist senjoor Scottiga oli äärmuseni piiratud. Toby leidis, et ta on hull nagu kõik itaallased. Ta soovitas asju, mis normaalsele inimesele olid otse mõimatud, nagu tundide pikkust päewitamist lido rannal, gondlifõite kottpimedal õöl ja halwa kuulsusega rahwalike joogikohtade külastamist, nimetades neid kahtlasi asutusi „huwitawateks“.

Ra see, et ta Susannale tahtis õpetada itaalia keelt, äratas Toby pahameelt.

„Wõid ju kodus, Weyringis, tunde wõtta,“ ütles ta, „ülemõpetaja Gschwandtneri juures! See on, kui emal pole midagi selle wastu,“ lühas ta kärmesti.

Susanna waatas talle üllatunult otja. Kas oli Weyringit üldse olemas? Amma ja halli äripäewa? Ta ei tahtnud sinna iialgi enam tagasi pöörduda, ei iialgi! Uga Toby mõtles teistiti.

„Me sõidame homme!“ otsustas ta särades. „Ja kõige lühemat teed!“

Olen õnnelik, kui leian jälle oma rahu!"

Ja nõnda saabus nende walguse ja wabaduse muinasjutu wiimne päew. Wiimne hõõgum jumalik päew!

Weel kord sõideti lidole, lõunastati kalli restorani suurte azaleapuude all, sõideti tuwisiid ja kuulati rahwaaias muusikat. Siis helisesid õhtukellad, punane päikeseketas wajus hüiglaslikus wärwideldõõsas merre, gondlid libisesid mustade luikedena hääletult kanaleid mööda ja kõrgel tumedal taewawõlwil löid sirama esimesed tähed.

Oli ikka weel lämmatawalt kuum. Kõik eluwaimud näisid waritsewat nagu kistjad. Tsegi kontsert Markuse platsil kõlas liiga firewalt selles haudumas luurawas õõs.

Lindtid istusid kohwiku wäikese laua ääres ja rüüpasid oma limonaadi. Umberringi külaliste tulek ja minek, jalutawad wõõrad, härrad smokingites ja õlgübarates, daamid heledates kleitides. Pikkamisi kerkis murelt waewalt märgatawat jahedust.

Nüüd saab wast hingata!

Aga Toby hüüdis kelneri.

"On aeg magama heita," ütles ta Susannale.

Wiimane wahtis talle hämmastunult otsa.

"Magama? Praegu? Aga nüüd algab ju elu alles!!!"

Toby tasus arme ega wastanud midagi. Siis tõusis ta üles, sundides sellega Susannat oma eeskujule järgnema.

"Toas on hirmus palaw..." kogeles Susanna abitult.

"Tule! Tule!" kiirustas Toby kannatamatult. "Enne reisu tuleb ikka warakult süngi minna!"

Pikkamisi sammusid nad kitsaste tänowate pimedusele wastu, kauge- male muusikahelidest.

Susanna järgis oma isandale ja kästijale langetatud päi, tõrkuwalt, nagu wafikas oheliku otsas. Aeg-ajalt lausus ta jonnakalt, et ükski inimene ei minewat nüüd juba magama, aga Toby oli kurt. Kui ta polnuks weendunud wastupidisest, Susanna wõinuks arvata, et armastus ja kirg, kuuma päewa kogunenud energia ajas abikaasa wäikesesse magamistuppa, — kuid sellisteks oletusteks polnud Toby seni annud põhjust. Ja tänagi heitis ta kohe süngi, soowis haigutades head ööd ja kustutas tule.

Wihast ja mäsfumeelest keedes lebas Susanna moskiitowõrgu all. Nagu tuhande niidiga kiskus teda wälja õhe, tollesse kutsuwasse, ahwatlewasse pimedusesse, mis oli tulwil elu. Ta kuulis mõõdujate samme, naeru, gondlimeeste wenitatud hoiatushüüde, laululatkendeid, kaugeid kellalööke. Nüüd wast hakkas linn end kosutawas jaheduses liigutama! Magada oli täiesti wõimatu!

Susanna tegi naaberfüngi suunas grimasse, kuna Toby hakkas tasa norškama. Nüüdfest peale oleks alati nii... terve elu... terve pika elu... Jäta ainult selle mehe kõrwal...

Susanna tõusis süngis istukile. Alles nüüd taipas ta oma naeruwäärse abielu traagikat! Miks tegin ma seda? Kuidas ma suutsin?... Aga siis karjusid kohe kaskümmend häält tema sisemuses: ja kui sa seda poleks teinud, — kus sa siis istuksid?... Tini-tädi juures, waesuses, näljas, kauge- gel kõigist maailma kaunidustest, mille wärawad sulle nüüd hetkeks awa-

nesid! Seep see oligi: nii oli õige ja polnud ometi õige... Kõik oli läinud teistiti...

Kaastunne enda vastu ajas Susannale pisarad silma. Ah-jah, ta tahtis nutta, see oli hea, see lewendas pineruvust... Aga ta kõristi tungis waid kuiwa nuuksumist. Lahendamatu närwilisus, mida aina suurendas toas walitsew umbne palawus, pani ta hingeldama. Kellad nii lähedal kui kaugel lõid üksteist. Kõrgeid, heledaid ja sügawad toonid segunesid harmooniliseks helinaks.

Susanna libistas end sängist ja puudutas mõlema jalaga põrandat. Wälja kuumast piinawoodist! Akna alla! Et hingata! Wahtida pimedusesse!

Oh waikuse linn, unelmate linn! Waewalt sind näinud, peab juba lahkuma... Ja siis tulewad hallid wäsitawad päewad, inetud ja külmad, kus ta igatsus rändab tagasi siia... Unelmate linn, — täna weel lebas ta tema jalge ees... Minus tuledest sätendam muinasjutu õõ!...

Ta ei tahtnud hommikuni sulgeda silmi. Ta pidi nägema tõuswat päikest Weneetsia kuplite kohal!

Kummardudes aknalauale, kuulatas ta õist hääletesuminat. Kas peale Toby leidus terwes linnas weel kedagi, kes praegu juba magas? Miks konutas ta siin? Et walwata tema und?

Toas hõljus hämarus. Ta nägi selgesti Toby laia kätt, mis meeliskledes hoidis patja. Ka reisikohwrit nägi ta, ja oma kingi ja sukki, mis wedelesid põrandal. Üle tooli toe oli wisatud ta moodne fall, samas oli kübar... Kui ta üsna tasa proowiks... Toby magas nii raskesti... ta ei kuule midagi...

Susanna tõmbas sukad jalga, lipsas kingadesse... peatus siis... Mida selga panna? Kapiuksed kriuksuwad... Aga seal rippus ta mantel... mis? Mantel õösärgi peale?... Hurraa, see läks ju suurepäraselt! Ja nii pööraselt kiiresti!... Nüüd weel fall, müts käharatele... siis silmapilk pinewat kuulatamist — — — siis kuus kassissammu ukse poole — — — tasa, tasa suruda lingile — — — koridor on tühi — — — waimustus, juubeldus, õndsus — — — hüpe trepini — ja siis tuulehoona alla — — — läbi halli, uksehoidjast mööda — — — wabadusesse!

Walguis, käre, kisa. Mustad kitsad tänawad, kiikuw kuma weel, mandoliinide kliberdust.

Kuhu suunduda? Milline tee walida? Ah, on nii lõpmata tore sibi-tult ja wabal ringi hulkuda! Awastada uusi maailmu, tungida seikluste ja üllatuste labürintidesse...

Hallis mantlis lehmivate falli otstega ja firewa mütsifefega sale fogu lipsab müüride warjus. Sageli, kui laterna kuma langeb ta näole, kuuleb ta imetlewaid hüüdeid, mõni mehehäääl kõneleb tasa ahwatlewaid sõnu, tume fogu süleb ta tee. Aga Susanna tõmbub müürile weel lähemale ja lippab edasi.

Nõnda libises wist mõnegi looritatud daami jalg dooshide ajal õöpimesuses üle samade kiwide, millel nüüd klõbisewad Susanna kontsad. Seal paleede orwade wioletses pimeduses ootas daami wõib-olla ta armsama teener, kuna wõlwitud sillal juba hüüsid kutsad piilusjad... Romeo ja Julia linn, Desdemonna linn!... Armastusest, uimast ja werest kujutud

73
7
wõlu... Igawesed tähed ja kuu sinikuldsed sametlinikud tornide ja rõ-
dude kohal...

Susanna tasandab sammu. Ta tõstab pea ja laotab hajameelselt käsi. Läbi õhukese mantli tungib dööhu meelisklewat silitust, mis äratab tead-
muse alasti olekust. Meeleldi heidaks ta endast kõik hilbud ja tantšiks...
wõi wehkleks... Siinsamas, kuupaistel... Tema wastajeks oleks noor-
mees punases sametwammuses... Ja wahedab terad kõliskesid, kuna üle
mee kostaks kitarril wõluwaid helisid...

Seal lebab Canal Grande tema ees, — lai helkiv pael, millel liigu-
wad üfifikud walguselaigud.

Susanna jääb seisma.

Usna ligidal, Baporetto paadisilla ääres westlewad kaks härrat, kelle
nägušid ta ei näe. Minult nende sigaretid hõõgumad pimeduses. Äkki eral-
dub üks wari teistest ja läheneb Susannale. Juba tahab ta põgeneda, kuid
mehe hääl hoiab teda tagasi.

"Nii üksi, ilus laps?" ütleb wõõras kerge ja lõbusa tooniga, millega
tawalikelt kõnetatakse dõši üksi kõndiwaid daame. Susanna pöördub ümber
ja nüüd langeb hele walgus ta näole.

"Madonna mia!"

Wõõras kisub kübara peašt... see on Ermete Scotti.

"Kuidas sattusite šia, signora?"

"Jooksin ära," wastab Susanna lihtsalt.

"Kuidas — —?" ei taipu noormees.

"Kipsašin salaja minema! Minu mees magab hotellis... Seal oli wõi-
matu... Kammataw kuumus... tahtsin hingata!"

Ermete Scotti naerab. Sige lõunamaalaseks saab ta olukorrast aru.
Kõik romaanelik ja seikluslik on talle omane. Ta kummardab ja pakub
Susannale oma käsiwart.

"Olen teie teener! Käästige, kuhu peame minema!"

Ka Susanna naerab. Kuhu? See on talle täiesti ükskõik. Šõ meelitab
igast küljest...

"Kuu heidab täna oma õrnemad loorid alla," ütleb Ermete Scotti.

Nad sukelduwad pimedusesse.

"Kas teate, et šoidame homme ära?" Susanna küšib seda tasa ja kurwalt.

"Homme juba? Miks?"

"Minu mees tahab koju. Talle ei meeldi šiin."

Paus.

"Ja teie, signor Scotti, kui kauaks jääte teie weel?"

"Ma ei tea. Selliseis asjus ei tohi midagi kawatseda. Kas minna wõi
jääda, seda otsustab filmapilgu tuju."

Sellised wastused on Susanna maitse järgi. Ta waatab noore room-
lase näkku ja teda wangistab tema põletaw pill. Ermete Scotti surub ta
käte oma rinna wastu. Aga see ei mõju kohmakalt ega pealetükkiwalt. Tal
on rüütellikku takti. Ka seda mõistab ta, et sel imelisel õöl ei tohi kõnelda
harilikest asjust. Ja ta hääl kõlab tasa ja õrnalt.

Juba jääb tänawail waiksemaks. Minult üfifikud gondlid libisewad weel
mööda liikumatut weepinda. Calle Mandrettill lewitawad äkki wäikese baari
tuled heledat walgust. Awatud uksest kostab muusikat.

18
jaoks, waid ta kutjus jeepe ta külalised ja wõima. Sugulased ja tuttawad tulid heameelega, sest nad teadsid, et neid wõdrustati suurepärase kohwiga. Pühapäewal ilmus isegi auwäärsus härra preester Wippesberger ise ja pat-
futas Susannale isalikult põsele. Ka tema armastas kohwi ja maitsewaid kooke ja teda ei seganud põrmugi, kui noor proua selle juures jutustas Weneetsiaft. Siis tulid ka professor Stripek oma emaga, maitsudewalitsuse direktori proua Stülpnagel ja härra ja proua Nettelböckid.

Stripek, Susanna endine matemaatikaõpetaja ja laulatuse tunnistaja, oli wanapoiss. Hea armestajana oli ta otsusele jõudnud, et abielu pole ferge ülesanne ja ta oli jäänud oma ema juure.

Mõlemad sammusid kõhnas blondsuses läbi elu, olles rahul oma saatusfega.

Proua Stülpnagel — Tini-tädi suur tuttam, kuigi waid kõõgiukse kaudu — kuulus hoopis teist sorti inimeste hulka. Tema suhkrumagus sõbralik-
kus sarnles roosikõrwile, mille põhjas ringlewad rästikud. . . Sest — proua Stülpnagel, ta oli wäga mürgine! Ja ta pistis walusalt kõige lahkema näoga! Tol korral, kui taud wiis ema Christi mulla alla, oli ta proua Stülpnagelilt rööwinud pojakese, ja sest saadik oli direktoriproua teistele weel kadedam kui enne.

Lindtide sugulased Matthias ja Martha Nettelböck olid lasteta ja nende äri tulud wõimaldasid muretu elu. Nettelböck ei toodelnud ainult piipe, waid ka mitmesuguseid portselani maalinaid ja tema nimekaardile oli trükitud: „Spetsialiteet: portselanile maalikud portreed, kasutatawad hau-
dadele, kohwi- ja teetasfidele, piipudele ja kõigile muile tarbeasfule.“

Kuna Nettelböckidel, nagu öeldud, polnud muresid, hankisid nad neid ise. Härra Matthiasel olid need weel kahesugused. Esimesed puutusid tema liig-
set lihawust, millega ta alati seisis ägedas wõitluses, ja teised õrna nais-
fugu. Matthias Nettelböck armastas wäikesi tüdrukuid. Ta armastas ka suuremaid. Ta armastas üldse. . .

Rahjusk ei kuulunud tema auwäärt abikaasa naiste hulka, kes naeratades andestawad oma meestele nende wäikesed nõrkused. Wastupidi. Kuigi ta aastate festel pidanuks ammu juba harjuma härra Matthiasel fergemeelsufega, juhtus igapäew pisaraterikkaid arusaamatusi, mis ei aida-
nud abielulist kooskõla süwendada. Kannatlikkus pole igauhe asi, kuigi see igapäewases elus on suurimaid woorusi. Sest mis kasu on pisarast ja ähwardusist? — Mitte wähematki. Minus, mida proua Martha saawutas, oli see, et härra Nettelböck wihaga wiskas ufse kinni ja põgenes kodust. Kuhu? Muidugi wastu uutele ohudele! Wõib-olla ta oleks käitunud teisiti, kui neil olnuks lapsi, ohkas proua Martha. Aga kahjuks oli see õnn neile feeldud. Nad ewisid waid üle kõige armastatud koera, musta, äärmiselt lahja „Samsoni“, kes oma nimele küll au ei teinud.

Kui seltskond, Stripekid, Stülpnagelid ja Nettelböckid, istus Lindtide kohwilauas, kasutas proua Barbara juhust, et neid tutwustada oma palju-
reissinud minia mälestuste kirjeldufega. Ta talitas ses suhtes täiesti oma maitse kohaselt, öeldes näiteks: „Noh, Susanna, — jutusta meille sellest, kuidas te Wiinis teatris käisite!“ — wõi: „Käägi nüüd Weneetsia tuwidest! Aga lühidalt, — me tahame ka wanqlatest kuulda!“

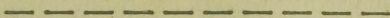
Susanna laskis end kannatlikult üles tõmmata ja ära keerata. Ta tea-

dis oma lugusid peast, nagu osade sõnu. Häälekõla, toon, shestid — kõik olid täpselt kooskõlastatud. Aga jooksul aga, kui tema repertuaarist ämmale enam ei jatkunud, laiendas ta seda oma meeleolu kohaselt. Väikesed seiklused hüülsid ta lugudesse, naljakad reisukaaslased, ja isegi bandiidid kerkisid päevakorrale. Proua Barbara ja tema sõbrad kuulasid seda huvitatult ja piinlikuks läks asi ainult kord, kui Toby juhtus lähedal viibima.

„Aga, Susanna,“ tähendas ta segaselt, „ma ei mäleta niisugust juhtumit. Millal see oli?“

Susanna tahtis talle jala peale astuda, tabas aga kogemata Samsoni, kes ulgudes otsis kaitset oma perenaise seelikute all. Keegi ei mõistnud, mis waese loomakesega äkki oli juhtunud, ja proua Stülpnagel tähendas etteheitvalt, et Toby wiist löi teda jalaga, — millega kõnelus siirdus teisele alale.

Alles õhtul, kui nad üksi olid magamistoas, püüdis Susanna oma abikaasat kaasüüdlaseks teha, seletades talle vajalikku diplomaatiaga oma luuleliste kõrwalepõigete tähtsust. Toby ei leidnud waletamist küll millegagi põhjendatud olewat, aga Susanna meelitas teda nii, et ta wiimaks lubas mitte kunagi enam esitada ebadiskreetseid küsimusi, kui Susanna jutustas Itaaliast.

Nii saabus august ja proua Barbara otsustas kõige kuumemaks ajaks Helsingi kolida. Sealnes wõõrastemajas üüriti suured jahedad toad ja ühel hommikul sõitsid wana ja noor proua Lindt aurik „Helenel“ jõe pidi üles. Toby jäi linna, nautides ainult pühapäewiti oma daamide seltskonda ja Helsingi wärsket aasalõhna.

Ra Nettelböckid olid asunud wõõrastemajja, ja kui jalutati kitsast põllurada mööda metsa poole, moodustas lai ja lihaw härra Matthias eelwäe, siis sammus ta abikaasa, kes maal kandis enamasti teatraalseid hommikufleite, tema järel proua Barbara, tugewasti nõjatudes Susannale, ja kõige wiimastena sõrkis Samson, meenutades rohelistel nurmel neljajalgset tindiplekki.

Kord, kui seltskond oli koduselt maabunud pingil, palus Susanna luba natuke metsas ringi hulkuda.

„Aga ära mine kaugele,“ ütles proua Barbara rangelt, „hüüame, kui wajame sind.“

Mets oli pime ja auras niiskusest. Kulblaigud helendasid teel, mändide sametised tüved helkisid. Ja Susannale näis, nagu hüüaks rõõmus noor mehe hääl: „Läheme sinna üles!“

Jah — siin oli see juhtunud... Ta tundis kohta. Siin oli Hans Morton osutanud kõrgendikule, kus üksilduse warjud moodustasid waikeuse templi. „Kes jõuab esimesena üles!“... oli ta hüüdnud...

Susanna wõttis kübara peast — nagu tol korral — ja sammus aeglaselt künklast üles. Kõik oli tuntud, mustikawarred, raiutud puud, mis langetatud hiiglastena lebasid ladwaga allapoole, ja wäike platworm kõrgendikul. Siin olid nad suu suul langenud pehmele samblale. Wäsin wäpustas Susannat. Ja talle tundus, nagu oleks kõik hiljem elatu waid uni, ja ärgates waataks ta jälle Hans Mortonile filma. Ta painutas

Barbarale tundus paari waasi ja portselantruusi lõhkumine füiski äärmise räpakusena ja ta wallandas toaneitsi lüsi.

Kui tema asemele astus Anna, kes dieti milleski ei erinenud oma eelkäijast, pesti veel kiiresti kõik suure maja aknad puhtaks, asetati söögilauale ümmarist lilled ja lõpetati parajasti viimased ettevalmistused, kui ukse ees peatus noorpaari sõiduk. See polnud tõld metsikult uhkete täkkudega, vaid lihtne ja kulunud pruun woorimehetroska lahja Weyringi kumliga, kes oli sama igaw ja temperamendita kui kogu linn ise.

Loby istus laialt Susanna paremal käel, sõitjate jalge ees aga kuhjusid pakid.

Härra Olgast tuli apteegist ja maja sisetruust ruttasid kohale wana Mali ja uus toaneitsi Anna.

Alal teisel korral awas proua Barbara akna ja pistis pea wälja.

„Tere tulemast, Loby!“ hüüdis ta.

Loby waatas õndsalt üles, ronis sõidukist wälja ja jooksis trepist üles, hoolimata põrmugi järgnewast Susannast. Alles siis, kui ta oli terwitatud ema, meenus talle, et ta polnud pulmaretu sooritanud üksi ja ta waatas otsides ringi.

„Kuidas oled ja temaga rahul?“ küsis proua Barbara karmelt. „Oli ta sõnakuulelik ja tagasihoidlik?“

Loby wiivitas hetke wastusega. Talle meenusid suplemine koolis ja moodne kirew mütsike.

„Jah,“ tähendas ta lõpuks, „ta ei seganud mind eriliselt.“

Siis astus Susanna sisse. Ta kummardas ema ees ja suudles ta kätt.

„Mis sul peas on?“ küsis proua Barbara ja taandus samm.

„See on kõige uuem mood?“ seletas Susanna särades, „me ostime mütsi Weneetsias.“

Proua Barbara heitis pojale pilgu, mis koosnes põlgusest ja kaastundest.

„Weyringis ei kanta niisuguseid asju,“ ütles ta, „ja näed wõimatu wälja!“

Sellega lõppes terwitus.

Siis mindi magamistuppa. Siin seisid Loby wana kõrwal uus woodi, muidu oli kõik muutmata. Oma riided pidawat ta koridoris kappi riputama, ütles proua Barbara Susannale, magamistoas polewat nende jaoks ruumi.“

„Ja pesu?“ küsis noor proua.

„See jah. Loby tarwitab ju mõlemaid kappe.“

Toaneitsi Anna palkus oma abi. Ta oli noor ja ilus.

„Minus sõbralik nägu siin majas.“ mõtles Susanna.

Siis asuti lauda. Shtuföögiks oli wafelapraad kapsaste ja riisiga. Magusroaks tõi Anna wärisewat kuldkollast pudingit, mille ümber woolas tüme šokolaadi ojake.

„Suurepärane!“ ütles Loby, ja Susanna — esmakordselt olles samal arwamisel — kordas naerdes: „Suurepärane!“

„Jah, — kui pikemat aega on pidanud wõõrastemaja södi sööma,“ tähendas proua Barbara põlastawalt, „siis oskab koduseid toite alles dieti hinnata.“

Susanna mõtted riivasid möödamaines Lini-tädi ja tema kõõgisaaladusi, kuna teised pühalikult, serwietid ette seotud, kummardufid taldrifute kohale.

„Pärast jutustate mulle,“ ütles proua Barbara matsutades.

Kui laud oli kraamitud ja Loby oli süüdanud sigari, hakkas ta kõnelema. Ta oli fogu reisu teinud ainult ema meeleheaks ja kõigi elamuste juures juba walmis mõtelnud sõnad, milledega sündmuft kirjeldada. Et ta maailma waatles ainult oma mina prilliklaaside läbi, kujunes tema jutustus igawaks ja üpris äripäewaseks. Proua Barbara ei kuulnud õieti midagi Wiini elu, Wiini teatrite ja Wiini kaunite ehituste kohta, küll sai ta aga täpse ülewaate tubade hindadest, pakikandjate häbematuselst ja kõige rohkem rääkis Loby weel oma konnafilmaadest, mis terwe aja olid piinanud teda. Neg-ajalt heitis Susanna mõne lause wahel ja siis tundus igakord, nagu keegi oleks puistanud tuppa kamalutäie kirjufid konfettifid.

Proua Barbara kindt oli innukas romaaniide lugeja ja sellest wist tuli, et talle Susanna elawad tähelepanekud meeldifid kaugeft rohkem kui Loby liig asjalikud seletused.

„Kas Susanna jutustab,“ ütles ta, pöördudes oma poja poole, „toma ostab seda paremini.“

Loby waikis solwunult. Kui aga Susanna nüüd weeretas lahti oma wärwika filmi, kuulas ta ometi huwitatult ja imestas endamisi, et ta nii palju ilusat oli näinud. Naifakas — ja tema polnud seda üldse märganud! Eriti tore oli mugawas tugitoolis kuulata Weneetsia toreduste kirjeldust. Palju meeldiwam igatahes kui seda kõike oma filmaga waadelda!

„Ta on ilus ja tark,“ mõtles Loby, „ma ei teinud rumalust...“

Seal haigutas ta. Sealhomas, ainult kahe toa kaugeft ootas teda ta oma hea woodi! Kui hea on jälle olla kodus!

Susanna aga kirjeldas mootorisõitu awamerel... päikese loojenedes... ta põsed õhetasid...

„Ta on ilus ja huwita,“ mõtles proua Barbara, „meie ei teinud rumalust!“

Siis haigutas ka tema, sest magamise aeg oli käes.

„Homme wõid edasi jutustada,“ ütles ta püsti tõustes, „nüüd olen wäsinud.“

Ka Loby tõusis.

„Lead, Susanna, mida unustasid?“ ütles ta, „ja ei rääkinud ju sõnagi signor Scottist! Mõtle, ema, me tutvufime selle härraga Weneetsias. Ta on ka apteeker, aga Bolognaft! Lundis Weneetsiat nagu oma taskuid ja wähen das minu waewa suuresti. Kena mees oli ta, eks ju, Susanna?“

„Jah,“ arwas noor proua, „ka minu meeleft oli ta päris kena...“

Järgnewail nädalail seifis Susanna peategewus jutustamises. Tema ämm leidis, et Susanna kirjeldust oli weel huwita wam kuulata kui romaani lugeda ja ta kohtles teda täpselt samuti kui oma laenuraamatukogu kõiteid. Oli tal isu kuulata, kutsus ta Susanna, tüdis ta aga sellest, käskis ta teda lihtsalt waikida.

Kuid proua Barbara ei kasutanud seda ajawüidet mitte ainult enda

Ermete Scotti seisatab ja waatab talle palumalt otša.

„Kas astume sisse?“

Sufanna kõhleb. Seal sees on jäälimonaadi, jäätist, külma šampust. Ja tal on nii kohutaw janu.

Juba eesruumi läbimisel on tal tunne, nagu hõljuks ta rooside pilvedes. Baari sisemus on täis sügawat punast walgust, milles wäikesed looshid oma purpursete kardinatega helgivad kui hügelööd. Magusalt walus laul fajab wiulist.

Ermete Scotti tellib šampust.

„Palun wõtke mantel seljast,“ ütleb ta Sufannale.

„Ei, tänan.“

„Miks mitte? Siin on soe.“

Sufanna asetub mugavamini istuma ja fulges filmad.

„Ma jätan mantli selga,“ lausus ta kindlalt.

Kelner walas šampust klaasidesse.

Wiul laulab ja nutab.

Sufanna kaaslane waikib. Ta wahib enda ette punasele lauaplaadile, ja äkki taipab Sufanna, et see on elamus... Selmisil päewil naerdi ja naljatati koos, wahetati kuumi pilke, kuid see kõik oli waid mäng... Nüüd aga kustub naeratus Ermeti Scotti huultelt ja ta suunurkadesse tekib karmi energia joon...

Sufanna joob aeglaselt jahedat šampust. Ta süda põksub. Siis tõstab mees tema wastas pilgu ja waatab talle tõsiselt otša.

„Kas see pole rumalus, et peame homme igaweseks lahkuma?“

Sufanna ei wasta. Küsimuses sisalduw tunnistus teeb ta segaseks.

„Kas tohin teile wähemalt kirjutada?“ jatkab Ermete Scotti.

Kirjutada? Taewas hoia — kuis saaks ta kirju kontrollimatult wastu wõtta... Aga selle üle peaks mõtlema.

„Jgaks juhiks andke mulle oma aadress,“ ütleb Sufanna, „sellega on wähemalt loodud sild...“

Ermete Scotti naeratab kohmetult.

„Pean teile tunnistama tõtt, signora,“ algab ta kõheldes, „nimelt — ma pole apteeker. Ütlefin seda ainult selleks, et meeldida teie abikaasale...“

„Teie pole apteeker? — Jah, mis te siis öieti olete?“

„Antiikasjade — ja jumeelide kaupmees... Oma äriala tõttu reisin palju ja käin sageli ka Sakamaal.“

Sufanna filmad särasid.

„Ja kust hankisite oma farmatseutilised teadmised?“ küsis ta karmilt.

Ermete Scotti wõtab rahamapi wahelt nimekaardi.

„Dma teadmised,“ kordab ta segaselt. „See on juhus. Minu tädipojal, Fernando Scottil, — on ka üks igaw sell, — wabandage!... on tõepoolest Bolognas apteek. Tema juures õppisin mõndagi, mida nüüd nii häbematast kasutasin... Olete mulle kuri?“

Oh ei! Sufanna pole kuri. Ta naerab. Mängida wõõrast osa on tema meelest alati tore.

„Kahjuks ei saa ma teile midagi taolist jutustada,“ tähendab ta siis nukralt, „olen tõesti tema naine...“

Sealjuures naegutab ta peaga paremale, nagu lebacks seal magaw Toby.

„Kurb!“ julgeb Ermete wastata.

Nende pilgud kohtuvad ja süvenevad teineteisesse.

„Kui ilus te olete?“ lausub ta taja.

Muusika algab uuesti, kõrvallaudades lauldakse kaasa. Aga siin on kohutavalt kuum, — Susanna leiab, et peaks lahkuma — —

„Miks istute mantlis?“

„Sellepärašt“ ... naeratab ta lõbusalt, sellepärašt, et ...“

„Noh?“

„Sellepärašt, et ma ei taha!“

Ta tõuseb järsku. Ta filmad sädelevad, huuled on veripunased.

Ermete Scotti tajub kiiresti arve, — nad astuvad välja.

Kirikukellad kuulutavad kesköö tundi.

„Pean nüüd minema koju, hotelli!“

„Viin teid sinna!“

Hetke sammuvad nad vaikides teineteise kõrval. Tänavad on pimedad ja tühjad. Merelt puhub tarket tuult.

Ermete Scotti on keskmist kasvu ja sale. Tal on laiad õlad... Käsiwars, mille ta ulatab Susannale, on nagu terasest... Ka hoowab temast erilist mehe lõhna, mis pimeduses uimastab... Susanna ei puikle vastu... Ta põimib käed mehe kaela ümber ja suudleb teda kuumalt ja meeleheitlikult. See ei kuulu ainult temale, vaid ka lahkumisele Weneetsias! Homme langeb ta wangla wäraw kinni... Ta on ühe Weyringi kodaniku naine... ta peab tubli olema, tubli ja korralik... aga täna naeratab talle wiimast korda õnn!...

Tuikudes lähewad nad müüri äärt mööda. Märgade graniitastmete all kiigub gondel. Selle juht on parajasti saatnud sõitja maale ja tahab nüüd tagasi sõuda. Ermete hüüab teda. Gondlimees — ta on alles noor pois — kinnitab, et ta on waba.

„Hotellini on palju maad,“ ütleb Ermete Susannale, „sellepärašt on parem sinna sõita.“

Tah — kanalil on kindlasti jaha! Nad istuvad paati.

Ermete Scotti seletab gondlimehele, ta sõitku sinna, kus on kõige pimedam... Too saab aru...

Kuid Susanna ei taipa itaaliakeelsest kõnelusest ainustki sõna.

Neglaselt wajub aer musta wette, sõiduk libiseb edasi.

Õsgei Ermete Scotti, kes õieti tunneb Weneetsiat nagu oma taskuid, ei aimanud kunagi, et siin võib olla nii pime... Oma kätt ei näe filmade ees. Kui hea, et nad on kahekesi ega tarwitse selletõttu karta. Wõi on wäikesel proual wiimaks hirm? — Ei, selleks pole põhjust. Ermete põimib käsiwarre Susanna piha ümber. Nüüd ei karda ta enam midagi, eks ole?

Kindtide elamus Weyringis wõeti wahapeal suurpuhastus ette, et wäärifalt noorpaari wastu wõtta.

Iga ese, seisiku ta kui lauges ja pimedas nurgas tahes, kisti välja, pesti ja hariati, iga pilt wõeti seinalt, iga kapp ja kast nihutati paigast. Et sealjuures ka õrnemaid asju purunes, oli wägagi loomulik, kuid proua

pea tagasi ja sulges pikkamisi laud, et oodata suudlusi. . . Aga ainult see niiske metsaõhk puudutas ta huuli. Ühtki häält. Ta oli üksi — päris üksi. — — —

Nuukfudes heitis ta pikali. Ta käed surusid sooja, pehmesse okaswaipa, ta nuttis ohjeldamatult, andudes täielikult walule, mis teda oli piinanud kõik need siin weedetud päewad . . . Ja lebedes siin tumedate kuuskede all, meenus talle ema ja ta nuttis weel ägedamalt. Polnud kedagi maailmas, kes teda oleks armastanud. Isegi Toby ei hoolinud temast — tema weel kõige wähem! Miks abiellus ta üldse? Et saada selfsidaami oma emale?

Ah, kui leiduks inimene, kellele ja oleksid kõik! Mitte ainult asi, mida wajataffe! Wähest soowisid Lindtid temalt poega? . . . Ei, ei! Ta ei tahtnud last, kelle isa oleks Toby. Wiha tugewdas teda. Ta ajas end istukile ja kuulis metsast oma ämma häält lajawat:

„Su—saa—naa!“

Siis waldas teda raewuhoog, ta haaras maast käbi ja wirutas selle täie jõuga hüüdwa hääle suunas. Ja siis teise ja kolmanda — ja ikka edasi — tundes rahuldust nende kiirest lennust.

Näost punane, wälkuwad silmad pisarast märjad, pidas Susanna nähtamatu waenlasega mõitlust. Kõik ta energia tuli tagasi. See käbi Toby! Ja too ämmale! Prauhti! Põrkas ta wastu puutüme! Ja see Nettelböckile, tollele wanale jäärale! Ja see Stülpnagelile, igawesele maole! Käbid nagisesid, ragisesid, lõhkesid prantsatades. Ma teile weel näitan! Teie südametud! Wabaduse tahate mult rööwida! Mind lämmatada? Ei, ei, ja weel kord ei! Prauhti! See tabas märki. Jah, karju aga peale, ja wana nõid! Tulen kohe! Siis wõid mind jälle käsutada, pinnata, häbistada ja pilgata! Hurraa! Wiimane! . . .

Susanna peatus. Ta käed olid waigused, põsed õhetasid.

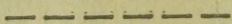
Raugelt kostis ikka weel wihast hüüdu: „Susanna! Suu—saa—naa!“

Kui tore oli sügawas waikses metsas. Susanna oleks meeleldi jäänud siia põliste puie alla, et sepihedad luuletusi, nagu lapsepõlwes . . . Ta tundus endale nii wanana ja kogenuna. . . walu puhastustulest läbikäinuna . . .

Aga proua Barbara Lindti häält muutus üha terawamaks. Polnud soomitaw teda wihale ärritada. Pahane oli ta juba nagunii . . .

Ja Susanna otustas koju minna. Ta ei wiivitanud enam, ei waadanud ringi, rutates nõlwakust alla.

Metsas aga kukkus kägu.

See polnud ainult sügis, mis oma warajaste külmadega sundis mõlemaid Lindtide daame lahkuma Helsingist, waid otseseks tõukejõuks oli Toby kaart, mis teatas, et ta oli haigestunud angiinasse ja lebas sängis. See oli üldise kolimise signaaliks. Ka Nettelböckid pakkisid oma kohwrid. Härra Matthias oli kaks kilo juure ja proua Martha sama palju maha wõtnud.

Koju sõideti jälle wanal logisewal aurikul „Helenel“. Laewal oleks Samson oma uudishimu tagajärjel peaaegu wette ja proua Nettelböck peaa-

aegu minestusesse langenud. Weyringi jõuti wihmasel õhtul puru-
wäsinuna.

Toby haigus pidas terwet maja nädalate wiisi ärewil. Algul oli ta
felfukord tdesti wäga halb ja tema noor naine ei lahkunud ta juurest ei
päewal ega öösel. Haigewoodis awalduw inimese õige loomus ja kange-
lasmeelt näitab see, kes seda ewib. Rahjuks ei kuulunud Toby kangelaste
hulka. . . Ta hädaldas ja pirises, laites iga asja: kord olid kompressid
liig tulised, kuristamise wesi jälle liig kül'm, siis sup' soolane ja tee liig
magus. — — —

Proua Barbara ringutas käsi, Mali ja Anna jooksid kui peata kanad
ringi, ainult Susanna säilitas oma energilise lahkuse. Ta näis endale
samariitlasena. Osa oli uus ja pakkus talle ülewat jõulifuse tunnet, —
ja ta armastas igasuguseid uusi osi elus.

„Noor proua on ingel,“ ütles toatüdruk Anna magister Dgastile, kes
walmistas üha uusi pulbreid, mis õnneks olid vähemalt odawad.

Digupoolest oli Toby juba ammu terwe, aga ta pikendas oma haigust
kunstifult, lastes end hellitada ja rawitfeda, ja wiibides ise alalises hir-
mus, et haigus wõiks raskemal kujul tagasi tulla.

Majaarst dr. Niedermaier armastas sääraseid patsiente. Neid wõis
lõpmatuseni külastada, teenides seega kolm korda rohkem kui harilikelt hai-
geilt, ja lõpuks jäi rawitfetawale veel niisugune tunne, nagu oleks ta
ainult tänu arsti äärmisele osamusele oma rängast tõwest wõitu saanud. . .

Nende wäsiwate ja pingutawate nädalate festel oli piklamissi saabunud
talw. Pärnade allee ilufes lumekuues ja apteegis õitses äri. Warsti istus
Toby jälle oma pisikeses kuumaks kõetud kontoris, kus ei leidunud midagi
peale kirjutuslaua, rohelise konna purgis ja lehwikpalmi, pidas sulepead
kõrwa taga ja silmitfesse awatud ukse läbi härra Dgastit ja härra Kwiesi, kel
mõlemad käed olid tõõd täis.

Härra Kwiesi oli uus ametnik. Ta wõistfles inetufes edukalt magister
Dgastiga. Mõlemad olid wanapoifid, wihkafid naisi ja armastafid oma
elukutset.

Kui Nettelböck kord astus apteeki, küsis ta Tobylt, kust see need koletised
oli leidnud? Küsitu wastas määrifalt, et pillide walmistamiseks polewat
waja ilus olla. Wastupidi. Tnetud tegewat oma tõõ korralikumalt ega
ekfinat kunagi, sest neil polewat iialgi rumalusi peas. Matthias Nettelböck
naeris ja ütles, mis puutuwat temasse, siis minewat ta nüüd teisele kor-
rale, et terwitada Susannat. Silmi pilgutades lähenes ta uksele, et oma
hiiglasikku kõhtu kanda kindri erakorterisse, kust hoowas meeldiwat koh-
wiõhna.

Trepil kohtas ta laias mantlis naisterahwast, kes hoidis käes korwi
ja kiiresti temast möõda ruttas. See oli Tini-tädi. Tal oli kombeks aeg-
ajalt külastada Susannat, enamasti ettekäände all, et ta tee wiinud aptee-
gist möõda ja sellistel juhtudel ei jätnud Susanna kunagi koogi tükki wõi
muud söõdawat ta mantlitaskutesse panemata, tehes seda salaja ja märka-
matult.

Tini-tädile olid sellised tähelepanuawaldused mitte ainult ihu, waid ka
hingae kosutufeks. Tal oli heameel, et ilus, rikas ja õnnelik wennatütar
ei pööranud talle selga.

Oh, — ka seda oleks wõinud juhtuda! Tini-tädi tundis inimesi ega arwanud neist palju. Nii mõnigi, kes oli jõudnud haljale oksale, ei tere-
tanud teda enam. Susanna aga naeratas alati sõbralikult, küsis tema ter-
wise järele ja seletas, et tema enda käsi käiwat hästi. Jah, kord Tini-tädi
sünnipäewal juhtus isegi, et tema punkrisse ilmus toatüdruk Anna ja tõi
juure kaetud korni, mis sisaldas igasuguseid maiuspalu.

„Palju terwisi noorelt armuliselt proualt!“ ütles ta lahkest.

See oli õnnelikem päew Tini-tädi elus ja ta seletas ka Annale, et
tema wennatütrel olewat kuldne süda. Tini-tädi kiitis harwa kedagi, nüüd
aga sattus ta ka õigele aadressile, sest blond toatüdruk Anna otse jumaldas
oma noort perenaist. Ta rääkis igapähele, et ta ainult tema pärast teenib
nii narri wana nõia juures, nagu seda on proua Barbara, ja et ta omalt
poolt üalgi poleks abiellunud Toby Lindtiga. Siis oli tema Ludwig juba
hoopis teistfugune mees. . . Tema Ludwig oli tislis ja nad tundsid teineteist
alles paar nädalat. Aga seda põhjalikumalt . . .

Niisugused jutud ei meeldinud Tini-tädile. Susanna pidi õnnelik
olema ja härra Lindt näis temale, Tini-tädile, wäga targana ja ilusana,
sest tema oli ju toonud au ja rikkust nende lihtsasse perekonda. Sellepärast
küsis ta pahaselt, mis olewat apteekril siis wiga?

Anna naeris. Ta olewat endale meest alati teistfugusena kujutlenud.
Härra Toby olewat wana naine ja igawene wiriseja. Kui kirjutuslaua tool
kogemata wiltu seiswat wõi noor proua õhtul oma riideid ei panewat
korralikult warnasse rippuma, olewat kohe põrgu lahti. „Ja—jah,“ lõpetas
Anna oma aruande, „maesl proual on kibedad päewad!“

Mis puutus sellesse, siis ei waletanud Anna. Toby oli äärmine pedant,
keda tema piinlikus korrallikkuses ei suutnud wapustada ei naiselikud wõlu-
kunstid ega halb eeskuj.

Susanna lähiolu segas teda. Ta oli nii kaua elanud üksi oma maga-
mistoas, et wõõra juuresolek teda wõimatuseni häiris. Peaaegu igal
hommikul juhtus arusaamatusi. Toby wäitis, et Susanna olewat seganud
tema und, et ta tülitawat teda igal sammul ja wõtawat kogu ruumi endale,
heites tema, Toby, asjad kõrwale, nii et ta neid kunagi ei leia.

Tõepoolest polnud Susanna korra suhtes wäga täpne. Oli ju ometi
ükskõik, kuhu kukkusid kingad, kui ta wõttis nad jalast! Ka weega üle
prititud pesulaua peegel ei ärritanud teda. Kui kole, et tal polnud paigakest,
kus ta wabalt wõiks askeldada! Ja ta ei tarwitanud ju palju. Alknaud
juuste kammimiseks — nagu wanasti kodus — ja wähe ruumi oma
asjadele. Ning neid oli ju wähe.

Ühel hommikul tuli mõlemalt suurepärane idee. Susanna esildas selle
esimesena:

„Kuidas oleks, Toby,“ ütles ta, „kui koliksin kolmandale korrale? Seal
seisawad toad tühjad ja mööbleid on teil laialt.“

Toby oli waimustatud.

„Tahaksin sulle selle ettepaneku ammu juba teha,“ tunnistas ta.
„Anna elab ju ka ülal ja sa poleks seal üksi! Ning mina wõiksin jälle
rahus magada!“

Ühkest rääkisid nad oma plaanist emale, kohe hommikusöögi ajal.

Aga proua Barbara kohkus.

„Mis teil mõttesse tuleb! Mida ütlesid inimesed! Noorproua, kes neli kuud pärast pulmi läheb lahku — ei, võimatu!“

Toby ja Susanna wahetasid pilke.

„Ma ei saa aga magada,“ lausus Toby jonnakalt.

„Siis peab Susanna vaiksem olema!“

„Ma ei sõanda end nüüdki enam liigutada!“

„Sa ei püsi ju minutitki paigal!“

„Pole tõsi!“ protestis Susanna.

„Mis mu poeg ütleb, on alati tõsi! Pea seda meeles!“

„Ta magab ju nagu kott!“ hüüdis Susanna ärritatult. „Ta ei kuule mind kunagi! See on kõik ainult rumal ettekujutus!“

Wälk, mis ootamatult tol külmal talwepäewal oleks lõõnud kindtide elutuppa, poleks seal tekitanud suuremat üllatust kui Susanna sõnad. Ema ja poeg kohkusid tummaks. „Rumal ettekujutus“ oli ta õelnud. . . Säärast wäljendust ei tohtinud kindtide majas tarwitada, — ka poodu majas ei kõnelda kõiest. . .

Toby tõusis ja lahkus toast, tehes seda nii ägedalt, et saiakukkel weeres põrandale.

Toas wõttis õudne kurjaennustaw waikus maad.

Proua Barbara ajas kaela õieli ja põrnitšes oma miniale wihaselt otša. Siis hakkas ta kõnelema, aeglaselt, nõelteraswa häälega, julma naudinguga. Ja ta kalgid silmad wälkusid, nagu tahaksid nad öelda: „Sina, kõõme, nüüd annad sa mulle wiimaks ometi wõimaluse seletada, mida ma sinust dieti mõtlen!“ Proua Barbara walis kõige õelamad, kõige torkawamad sõnad, ja igauks neist oli kui mürgistatud otsaga nõel, immutatud tigiduse fapiga.

Susanna kuulas segaselt, põksuwa südamega. Ta oli walmis nooruslikus ägeduses üles kargama ja õelale wanaeidele kõik tema pahed ette lugema. Kuid proua Barbara aeglane kõnewiis jahutas ta kuuma werd. Ta taipas, et oli wang, kes seotud kätest ja jalust. Waewõimuga ei saanud siin midagi wõita, küll aga kaotada. Tema aga tahtis wõita! Kätemakku sãde wilksatas ta südamesse. . . Ja äkki meenus talle Ermete Scotti ilus roomlase pea. . .

„Ma kirjutan temale. . .“ mõtles ta wabanenult ja tõusis toolilt, et astuda akna alla.

Seal lebas pärnade plats heledas lumewalguses ja rõõmus hommikpäike sãdeles kui lunastus. Drnsinisel taewal ujusid roosakad pilwed. . .

Pimedas toas aga heitis proua Barbara oma mürgiseid sõnade nooli. Igast ta lausest hõõgus palawat soowi alandada, põrustada, tallata. . . Aga ta ei aimanud, et kõik ta süüdistused ja ahwardused lendasid mürkiga mööda. Sest Susanna ei kuulanud teda ammu juba. . . Ta oli katkestanud ühenduse, lülitanud wälja kontakti ja ta südames oli puhkenud rewolusioon! Kõik tunded lehwitasid märsulippu! Ta oli tahtnud korralik ja kuulekas olla, ta oli seda olnud, kannatades nii ema kui poja kummalisti tujusid, taludes naeratades kiisamist ja alandust, — oh ta wääris kogu maailma aumärke oma eeskujuliku käitumise eest! Aga tema häid soowe ei arwestatud, tema püüdeid ei tunnustatud — ei, teda ainult arwustati ja pilgati! — Milleks siis end waewata? Polnud mõtet olla tänulik ja

hea! Seda ei hinnatud nagunii... Parema juba kõigist kohustustest lahti velda, et seestmiselt vabaks saada, kõigest üle olla... Ma ei võlgne teile midagi, teie viletsad narrid! Naeruväärt, üks oma hellitatud nõrkuses, põlastusväärne, tein oma egoistlikus julmuses...

Kui heledalt päike täna säätendas! Selline pill pani vere kiiremini voolama. Nii heas tujus polnud Susanna juba ammu olnud. Korralikkus tuli kontidest välja raputada... Aga kuidas?...

„Küll kõik tuleb omal ajal!“ vastas uljas päikesekiir, tantsijaleedes afnalaul. „Mina olen ju wangis!“ kaebas Susanna ja haaras kinni afna- raamist — nagu Simson templi sammastest...

Samal hetkel kostsid väljast sõjaväeorkestri helid. Põiki üle plattsi tulid nad maršides, kõige ees trummimees oma taktikepiga, siis pikk rodu ohvitseri ja sõdureid. Lagastulek hommikustelt õppustelt.

Saatusel ülemeelil tujul! Västus tummadele küsimustele, vahutava temperamendi võit, kõigi kuldsete sooride teostumise lubadus! Üksnad klirisesid, põrand nõbbises. Elurõõmust kirkus sõjaväemarsis kõlas läbi large talveõhu.

Proua Barbara oli vaikunud. Midagi poleks võinud teda praegusel hetkel rohkem häirida kui see kergemeelne muusika. Kuigi tal puudus taktitunne, keelas ta ometi loomulik instinkt sel minutil jatkama oma manitsust. Ta kõhatas ainult.

Muusika pöördus ümber nurga, helid nõrgenesid, kostsid vaevalt ja vaikisid siis hoopis.

„Ja nüüd votan ma sinult,“ jatkas ämma kall hääl, „ootan ma sinult, et paluksid andeks!“

Susanna ärkas unelmaist. Seal warjus istus wana türann, naeruväärne oma kõrgis üleolekus... Ja korraga tundus Susannale, nagu oleks see tuba lüüa, kus etendatajate näidendid. Jah, see oli teater! Ja Susanna armastas teatrit, armastas mängida. Lõõksõna oli lausutud, nüüd oli kord tema, noore naispeaosalise kões. Ta peab andeks paluma, oli wana-eit olnud... Muidugi, see polnud ju raste... kui olla andekas näitleja, siis läheb kõik libedasti...

Raugelt kõlawad wiimased muusikahelid... jüda põksub, tõmbub kramplikult... aga näitleja peab ainult etendama oma osa... Tähelepanu! Nüüd algab!...

Ja Susanna lindt astub aeglaselt ja wäärikalt üle suure põrandawaiba oma ämma poole, kummardub sügawalt ja alandlikult, ning lausub südamliselt ja tasa:

„Andesta mulle, mamma!“

Taewas saatis lühikesi halle talvepäevi. Kogu elu pugus fuumaks fõetud tubadesse warjule. Udu kattis tänarwaid ja külmunud aedadesi loosis warestete inetut kraaksumist.

Kas tõesti kunagi oli olnud survi? Kas ta tõesti oli hingunud muinasjutulinna päikeseküllast õhku? Ah — kõik see näis Susannale kauge unenäona. Ta oli Ermete Scottile kirjutanud, — weel samal päewal, kui

ämm teda oli noominud, — ja talle andnud Lini-tädi aadressi. Aga vastust ei tulnud.

Jõulud möödusid, söödi ja joodi rikkalikult ja püraasilõunati tulid Stülpnagelid, Stripekid ja Nettelböckid külla. Daamid heegeldasid ja kodusid, härrad rääkisid ärtasjust.

Ainult Anton Stripekil, gümnaasiumi õpetaja, olid ideaalsemad kalduvused. Ta mängis natuke klaverit ja wallutas Lindtide wana häälest läinud instrumendi, et „saksalauluwarast“ — nagu ta ütles, — mõnd pärlit ette kanda. Tema ema warjas sealjuures waewu lambipalamikku. Warsti kajas lahja tenorihäääl, mis julges isegi raskematid aariaid kuulda-wale tuua. Pole just alati ilus, kui matemaatikud laulawad. . .

Susanna mälus aga elustusid ammu ununenud helid: Wymetalide laulud. Kõike seda oli laulnud isa Wymetal tema kuldseil lapsepõlwe päewil. Susanna tundis sõnu ja wiisi. Nõnda klaveri saatel oli aga laulud rõhlem mõtet ja ta ümises kaasa.

„Waljemini!“ hüüdis härra Stripek, ja härra Nettelböck, kes parasjasti oli tulkuma jäämas, wirgus onest ja karjus: „Wraawo!“

Nii selgus, et Susannal oli ilus häääl. Wähemalt wäitis seda Stripek ja teised kiitsid kaasa. Kuna aga härra Stripek oli haritud mees, soowitas ta Susannale tunde wõtta, ettepanek, mis meeldis isegi proua Barbarale. Ta wajas peent miniat ja wõis endale seda lubada. Ja siis lepitati kokku, et Susanna saadetakse preili Ulbrichi juure Lettenbachi.

Preili Franziska Ulbrichiga oli aga lugu järgmine. Noores põlwes ta oli olnud näitleja, kuid siis warakult tõmbunud lawalt tagasi, ajudes elama Lettenbachi alewikku. Ühed ütlesid, et sellepärast, et ta kaotanud hääle, teised, et ta polewat oma haiget ema tahtnud üksi jätta. Igatahes oli tal lauluõpetajana hea kuulsus, mis ulatus isegi Weyringisti kaugeemale.

Lettenbach asus Weyringisti mõne kilomeetri kaugusel. Sinna oli kõige parem sõita päewase rongiga, kui ei eelistatud laewa, mis tegi aga waja-likuks pikema rännaku üle künasmaastiku. Ulbrichti juures tundide wõtmist peeti heaks tooniks ja see oli ka põhjuseks, miks Toby mainis just tema nime. Ta ise otsustas Susannat preili Ulbrichile esitleda, ning wõimalikult kiiresti.

Pilwisel jaanuari pärastlõunal teostus see ettevõte. Kuna rong wäljus juba kell üks, oli Toby ohwerdanud oma lõunauinakku, mis muidugi ei tõstnud ta tuju.

Lettenbachis istusid nad enne weidi aega ülekõetud piskeses kohwikus ja läksid siis preili Ulbrichi juure.

Too daam elas wäga nooblikt. Willa oli igati härrandlik, sest ta kuulus wene parunite, kelle läes oli suurem osa ruumidest. Kurjad keeled wäitsid, et Ulbrich ja parun, — kuid see ei tarwitsetud muidugi tõsi olla.

Tüdruk awas ukse ja juhatas nad saali, mille seinu kaunistasid kunstnike fetod ja pargade paelad. Keset ruumi seisis klaver.

Franziska Ulbricht astus sisse. Ta oli suur ja tüse, mehelikult intelligentse näo ja näpitsprillidega. Kõnelemisel elustusid ta jooned meeldiwalt, kuna ta häääl wäljendas temperamenti ja enesekindlust. Susanna kiindus temasse otsekohe. Ka Toby tundis teatawat auartust ja ta sõandas ainult arglikult puudutada õppetundide hinda.

„See on efsialgu kõrvaline küsimus,“ ütles preili Ulbrich ja naeratas fergelt, „kõigepealt proovime daami häält, fefi siis alles wõin ma öelda, kas ma teda üldse oma õpilafeks wõtan.“

Loby kohmetus. Franziska Ulbrich tõusis, astus tiibflaweri juure, füütas warjutatud lambi ja lõi paar afordi.

„Laulge mulle midagi ette,“ ütles ta ja mõõtis naeratahes Susanna fihwakat kaju, „mida te oskate?“

„Mozarti „Kannikeft“.“

„Noh, palun!“

See, kuidas Susanna astus flaweri juure, kuidas ta hoidis pead ja käfi, näis preili Ulbrichi väga huwitawat. Ta waatles üle prillide ilusat uut õpilast ja alustas kaasmängu.

Susanna laulis tafa, wärifewa häälega ja täieliku nootide walesti tõlgitsemifega. Kui ta aga jõudis lohani, kus karjatüdruk tallab kannikefe, tundus aga, nagu näeks ta seda fifeeni oma filmadega ja kurwameelne refrään „oli kaunis kannike“... waibus walulife keeldumufe nutrates helides.

Preili Ulbrich jättis käed flahwidetele ja waatas uuesti üle näpitsprillide ferna.

„Pole halb,“ lausus ta lõpuks. „Hääl on küll wäike, aga wõibolla faab felleft midagi teha. Igatahes on tugew dramaatiline talent ilmne.“

Loby tõusis rõõmustades.

„Tõesti?“ küfis ta õliselt, taipamata fõnade mõtet.

Preili Ulbrich heitis talle lühikefe pilgu ja pöördus siis noore proua poole.

„Rõõmustan, kui tulate minu juure!“

Susanna tundis tugewat käepigistust ja punastas heameeleft.

Siis kõneldi weel asjalikku juttu, kusjuures preili Ulbrich rõhutas, et noor proua loomulikult weedab pärastlõuna tema pool, kuna rong läks Weyringi tagasi alles kell kuus.

„Seft mida teeksite fiin igawas paigas muidu?“ lifas ta tuttawlikult. Ja siis küfis ta, kas härrased ei jookfs temaga tasfi teed, fefi fõiduni oli weel rohke tund aega.

Loby ja Susanna tänasid kohmetult.

Nad astusid wäikesesse fõõgituppa, kus keegi härra luges lehte. Nende tulekul langetas ta lehe ja tõusis wiisakalt. Preili Ulbrich efitles:

„Härra ja proua Lindt — parun Wasfifjew!“

Siis iftuti wäikesse ümmariku laua ümber ja preili Ulbrich waldas teed.

Parun Wasfifjew oli umbes kuuekümnneaastane, keefimift kaswu mees, hoolifetund wälimumefga, elegantfett riides. Tema südamlilikud finifed silmad tunnustasid otsekohe Susanna ilu.

Tänu preili Ulbrichi ofawale juhtimifele muutus kõnelus kohe elawaks. Temal oli õnnelik and küfitleda inimeft just selle üle, mis teda kõige rohkem huwitas. Ja seepärast jutustas Loby ka pikalt ja laialt oma ärist ja Weyringi oludeft, kuna Susanna kõneles Wiinis nähtud teatrietendus- teft. Tund mõõdus nii kürelt, et Loby äkki ehmunult teatas:

„Kui me nüüd ei rutta, siis jääme rongift maha!“

Erutatult ja ülewas meeelolus faabusid nad koju.

Loby oli preili Ulbrichist waimustatud.

„See on naine, kellelt wõid palju õppida, Susanna,“ ütles ta. „Tema teab, mida ta tahab!“

Selles oli tal õigus, kuid ta ei mõelnud, et kogunud preili Ulbrichi wäärikus poleks kuidagi sobinud alles plikalikule Susannale.

Proua Barbara kuulis oma suurimaks üllatuseks, et nad olid ehtsa elusa paruniga joonud teed! Wene tee ja wene parun... Ta tahtis teada, mida parun oli rääkinud. Ent kahjuks ta oli wainne härra, kes esimesel kohtamisel oli lausunud ainult paar sõna... Proua Barbara lootis siiski, et Susannal awaneb wõimalus temaga pikemat juttu westa ja ta leidis, et niisuguse tutwuse pärast pole laulutundide hind sugugi kallis.

Mõni päew hiljem sõitis Susanna esmakordselt tundi. Terwe see ettewõte oli tema meelest tore. Kui pärast lõunasööki Lindtide maja uks tema järel kinni langes, algas hoopis uudne elu. Ta jalutas jaama, ostis sõidupileti, astus wagunisse ja sõitis ääretult aeglaselt lumisesse maailma. Enamasti istus ta üksi kupees. Ja see oli nii ütlemata mugaw. Wõis unistada, millest iganes tahes. Reisust Pariisi wõi retkest kafrite juure. Keegi ei waielnud neile wõimalustele wastu.

Kahetkümmne minuti pärast saabus ta pärale. Wäike uinur jaam, siis raagus allee lumiste wäljade wahel. Lõpuks pisikesed majad, wanaaegselt lõbus turuplats, mõningad moodsad ja maitsetud linnalikud ehitused, ja siis paremal Wasiljewi willasse wiim tee.

Waubaga laetud asmed wiisid teisele korrale, kus preili Ulbrichi teenija awas ukse, et siis külalist saata pildirikaste seintega saali.

Isakord, kui läwale ilmus õpetaja soliidne kogu, läbis Susanna südant rõõmu judin. Preili Ulbrich harjutas ja õpetas meeleolu kohaselt. Tema laitus oli lühike ja asjalik, kiitus aga haruldane, kuid seda tormilisem.

„See on kummaline olend, see wäike proua,“ lausus ta kord mõtlikult Wasiljewile, „kui ta poleks proua Lindt, soowitaksin talle wõibolla teatrisse minna...“

Susanna tõstis pea ja waatas oma õpetajale otsa. Ainisa filmapilgu, ainisa hingetõmbe kestel elas ta kõik igatsuse, waimustuse ja tunnetuse järgud läbi.

„Kuidas... teie mõtlete...“

Segane pomini, ja siis mõlemad käed preili Ulbrichi kaela ümber!

„Tahaksin ju nii meeleldi... nii meeleldi!...“

Preili Ulbrich oli päris hämmastunud.

„Aga, aga...“ ta püüdis oma õlale toetuwat blondpead tõsta, „mis teil arus on, wäike proua? See oli ju waid nali...“

Wasiljew naeris tasa ja südamliselt.

„Mis te jälle tegite, Franziska? Mis mõtteid teie talle pähe ajate?“

Eiis toibus Susanna.

„See pole ju uudis, — seda olen alati... alati tahtnud!“

„Kumalus, laps — teatrisse ei minda! Olete noor, teie ei saa sellest weel aru!“

Preili Ulbrich pomises midagi arusaamatut. Ta oli punastanud ja

hoidis end tagasi. Tal otse kipitas keelel ütelda: „Ei abielluta ometi kellegi Toby Lindtiga! On see ka mõni mees? See on ju ainult mees leotatud mõssai!“

Wassiljew, kes teda ka sõnadeta mõistis, ahwardas sõrmega.

„Franziska, oleite halb pedagoog!“

Preili Ulbrich naeris. Ka Susanna naeratas, kuigi ta silmis läikisid pisarad. Ta teadis väga hästi, mida mõtleksid mõlemad ja ta oleks peagu langenud Wassiljewile laela, tundes, et tema teda mõistis. Ta oli õnnestult õnnelik...

Kodus uppusid päevad hallusesse ja külmusesse, — siin aga oli sära, soojust ja valgust! Kuus päeva nädalas tundis ta eelolewasti seitsmendast rõõmu! Ja Lettenbachi sõites oli ta nii ülewas meeleolus, nagu läheks ta kallimaga kohtama. Veel enam — preili Ulbrich ja kunst olid talle tühad korda rohkem väärt kui mõni kallim! Preili Ulbrichi eest oli ta walmis kas wõi wette hüppama. Aga õnneks ei nõudnud too nii suurt ohwrit. Ta muutus iga korraga ikka südamlikumaks ja sõbralikumaks.

Taewas, kui lõbus siin oli! Paulma õppimine oli jäänud nagu kõrwaliseks asjaks. Wäsitawate lauluharjutuste asemel hakkas preili Ulbrich teda kõnelema õpetama.

„Nüüd ma alles taipan,“ sõnas ta kord erutatult, „et su hääle pole laulmiseks!“

Arrituses sinatas teda preili Ulbrich alati.

„See aga ei tähenda midagi,“ jatkas ta innustunult, „olen su häälest ikkagi väga huvitatud! Näägi rahulikult kodus, et sinust saab tulewikus kuulus lauljanna — perekondlikuks tarwituseks loolitan su juba wälja! Muide: puhas ja selge hääldamine on ju lauluõpetuse eelduseks,“ lisas ta wabandades. „Kuulake, Alexander, kuidas wäike proua luuletusi ette kannab — lihtsalt suurepäraselt!“

Wassiljew raputas naeratades pead.

„Olete parandamatu teatrichull, armas Franziska,“ tähendas ta etteheitwalt.

Aga preili Ulbrich naeris oma muretut nooruslikku naeru.

„Noh, ja kui juba! Üks harrastus peab inimesel ometi olema, eks, Susanna?“

Siis kogus Susanna julgust ja küsis arglikult, kas ei wõiks juba mõne osa õppimisega algust teha...

„Ei!“ wastas preili Ulbrich rangelt. „Milleks? Et läheksite veel päris tobedaks?... Ja üldse ei tea ma sellest asjandusest midagi... Mina pole näitleja!... Jätke mind ilusti rahule!“

„Aga teie õppisite ju Wiini näitekunsti akadeemias...“ sõandas Susanna meelde tuletada.

„Kes teile seda rääkis, teie ninatark?“

„Varun Wassiljew!“

Siis pidi preili Ulbrich alla wanduma.

„Sellest on ju nii kaua tagasi...“ maidles ta weel wastu, — aga viis minutit hiljem kummardus ta õhetawate põskedega osade wihkude üle.

Nõnda juhtus, et Susanna hakkas „Messiina pruudi“ osa harjutama.

Need olid ta kahelümneaastase elu õndsaimad tunnid. Tema nooruslik taltsutamatus pääses mõimule, kiskudes ka õpetaja kaasa.

„Oled pöörane, Susanna! Sa paneksid ju terve lama wabisema! Müürid langeksid kokku! Ei, weel kord, algusest peale!“

Ja kahelümmendat korda tormas Beatrice-Susanna läbi saali, ringutas ahastades käsi ja algas Messina pruudi kuulust monoloogi.

Ja kahelümmendat korda hüüdis preili Ulbrich waele:

„Ei! Pea! — Mahedamalt! Lütarlapselikumalt! Sa pole ju Medea, waid Messina pruut! . . . Tont teab, kust see plika tolle sumatraagika soone on pärinud! . . . Weel kord! Algusest peale! Korralikult hingata! . . .“

Mõnikord koputas Wassiljew, kes istus kõrwaltoas, arglikult uksele.

„Kas tänaseks ei jatkuks juba?“

Uga see oli kui tšajane tuulepuhang äikejetormis. Preili Ulbrich proowis innuga, mis wäärinuks esietendusi kuninglikus teatris.

„Imelik,“ lausus ta pärast kergendatult hingates, „ma pole oma wanaid kireid ikka weel wõitu saanud. . . Ja selles oled sina süüdi, — ja wäike apteektriproua!“

Kord juhtus, et Susanna jäi Wassiljewiga üksi, sest preili Ulbrichile tuli teine õpilane. Nad istusid wäikeses sõõgitoas ja Wassiljew, kes tahis noore proua aega wiita, jutustas temale oma elust. Need olid uudsed asjad, millest ta kõneles, ja Susanna kuulas pinewa huwiga.

Alexander Wassiljew oli oma lapsepõlwe ja nooruspäewad weetnud Wenemaal. Hiljem elas ta aastaid Pariisis, olles nii rikas, et tal ei tarwitfenud raha teenida. Kuid ta oli omaks lõbuks katsetanud mitmejugustel aladel: oli kirjutanud näidendeid, õppinud akrobaatikat, maalinud pilte, pidanud poliitilisi wõitlusi, mänginud, — sõnaga teinud tuhat rumalust.

„Ja naised?“ küsis Susanna edewalt.

Wassiljew wiipas tõrjuwalt.

„Ah, laps, see on peatükk omaette! Uga mina olen selle õnneks juba läbi lugenud!“

Susanna waatles teda suuril imestunud silmil. Oh, — kui uudishimulik ta oli! Kirjeldamatult! Ta ohkas ja Wassiljew naeratas.

„Kui tuleb kewad,“ ütles ta, „siis fotograafin teid terrasil, Susanna. Uga siis peate riietuma nõnda nagu mina tahan. Franziskal on oivalisi wanu rätte, neisse mähime teid!“

Saalist kostis preili Ulbrichi õpilase harjutamist: „Do-re-mi-fa-sol . . .“

„Kui tuleb kewad . . .“ kordas Susanna unistawalt. Ja hüüdis siis ootamatult: „Ah, elu on nii rumal, nii rumal!“

„Ja seda ütlete kahelümneaastaselt? Teie ei tea ju weel, mis teid kõik ootab!“

Susanna filmad wälkusid kurjalt.

„Siiski!“ ütles ta. „Suweks sõidame Helsingi ja talwe weedame Weyringis. Ja Stripekid, Stülrnaqelid ja Nettelböckid läüwad meil kohwi joomas . . . ja minu mees käitub naeruwäärsest ja minu ämm on wõimatu. See on kõik!“

See oli esimene kord, kus ta oli nii awameelne. Wassiljew waitis ja waatas talle ainult otsa. Ja see pilk sisendas sooja rahu.

Susanna sirutas talle käe.

„Dlete nii hea minu vastu!“

Wassiljew raputas pead.

„Hea? Ei. Teie latseke! Mul on wäga kahju, et me ei saa teid aidata.“

See oli ainus kord, kus puudutati Susanna abielu. Muidu unustati Lindtide perekond hoopis.

Weebruari keskel sõitis Wassiljew mõneks päewaks Wiini. Lagasi tules tõi ta Susannale moodsa piisikese käekoti kaasa. Proua Barbara tundis end sügawasti austatud. Parun — tõeline parun! Ja ta jutustas seda kõigile tuttawale.

Proua Stülpnagel imetles kingitust ja küsis warraste klöbistades, mis ta siis preili Ulbrichile kaasa toonud, kes on ju tema wana suhe...

Susanna silmad pildusid sädemeid. Ta wiha kees üle nagu piim ägedal tuel.

„Parun Wassiljew,“ ütles ta, „austab preili Ulbrichi samuti nagu mina teda austan, sest ta on tõeline kunstnik! Ja preili Ulbrichile tõi ta kindlasti midagi imeilusat kaasa, on ta ju peen suurmaailma härra! See pärast ei käi ta ka kellegagi Weyringist läbi!“

Proua Stülpnagel punastas wihasi, proua Nettelböck naeris sapiselt ja ainult proua Barbara oli rahul. Kuid mitte selletõttu, et ta oma minisaga olnuks ühel arwamisel, waid talle tegi headmeelt, et ta Susanna suursuguste tuttawatega wõis oma sõbrataride ees uhkustada.

Ja proua Barbara jumaldas aadlit. Ning see olenes arwatawasti sellest, et ta oli sündinud suurte sakste kutsari tütreana, asjaolu, mis teistel oli teadmata. Lähemad tuttawad pilkasid teda tema nõrkuse pärast kroonide ja wappide vastu. Nii juhtub sageli, et minewiku mittetundmine teeb inimesed ülekohtuseks.

Nüüdsest peale kandis Susanna maailm „Franziska Ulbrichi“ nime, ja ta oli sellest nii täielikult wallutatud, et ta päris segadusesse sattus, kui Zini-tädi tõi talle kirja, mis Paduas oli posti pandud. See akord ei sobinud õigupoolest tema praegusesse ellu.

Ermete Scotti kirjutas:

„Mõne päewa eest naasides wälismaareisult, leidsin Teie kirja eest. Milline rõõm! Lasksite mind liig kaua oodata. Kuid mõistan teie waitmise põhjust ja olen Teile tänulik, et pidasite mind meeles.“

Õidan lähemal ajal Austeriasse. Lulewal nädalal olen Wiinis ja tulen sealt Weyringi Teid külastama. Palun Teid teatada, millisel kujul see peab toimuma.

Sügawas lugupidamises

Ermete Scotti.“

Kirja toon ei jätnud Susannale mõju awaldamata. Ta tundis kauge mehe energiat ja kõik, mis tal wiimaste nädalate festel oli läinud meelest, ilmus nüüd awatledes jälle nähtawale. Samal ajal aga waldas teda rahutu nõutus. Ermete Scotti Weyringis? Mida pidi ta temaga siin peale hakkama? Kuidas temaga kõnelda? Ruhu teda kutsuda?

Ta polnud veel langetanud mingit otjust, kui saabus teine kiri. See teatas lühidalt, et Ermete Scotti saabus eeloleval esmaspäeval ja asub Posti hotelli korterisse, kuhu ootab wastust.

Susanna oli meeleheitel. Ta pidi teda nägema ja temaga kõnelema, — Ermete wõis muidu rumalusi teha. Esmaspäewiti käis ta Lettenbachis. Järelikult jääb see lord wahela. . . ta kirjutab preili Ulbrichile. . . aga siis? Mis edasi? . .

Ermete Scotti kujuktes kõike palju lihtsamalt kui see tõelikult oli. Tal polnud aimugi, et ta oli wang, ja et Weyringi taolises pefakeses oli wõimatu midagi ette wõtta. Susanna tahtis talle seda põhjalikult selgitada! Temast wõimalikult kiiresti lahti saada!

Saabus esmaspäew: külm, pime ja tuisune ilm. Susannal oli tuhat seikluslikku plaani walmis, kuid ta heitis need kõik wiimsel filmapilgul kõrwale. Ta oli kirjutanud preili Ulbrichile, et ta esmaspäewal arwatavasti tundi ei tule, ja Ermete Scotti leidis hotellist kirja eest, mis kutsus teda kella üheks jaama. See näis Susannale kõige kindlama kohana. Siin polnud ta sel ajal veel kunagi kohanud tuttawaid. On wististi kõige parem, kui ta Ermete Scottiga sõidab Lettenbachi, et seal ootesaalis wõi mõnes wäikeses wõdrastemajas temaga kõnelda, ja siis veel hetkeks lippab preili Ulbrichi juure, et talle kõik seletada. . .

Pikkamisi lähenes lõunaaeg. Proua Barbara huuled puistastid nõeltestawaid torkeid, Toby oli halwas tujus, sest ta hammas walutas, ja kõiges, mis wiltu läks, oli muidugi Susanna süüdi. Sellepärast olid Lindtid temaga abiellunudki. Aga noor proua oli kannatlik kui taewaingel. Ta naeratas wastuseks ämma karmidele sõnadele ja pintseldas andumusega oma abikaasa igemeid joodiga. Et ta lahkamatult mõtles Ermete Scottile, ja et antud olukorras see mõte oli ta ainaks täheks pilkases pimeduses, oli muidugi eraasi, mis kellesegi ei puutunud.

Kohe pärast lõunat riietus ta. Pakane oli soodustawaks teguriks, mis wõimaldas proua Barbaralt laenatud karusnahkset kraed nii kõrgele tõsta, et nähtawale jäi waid ninaots. Krae oli wana ja kulunud — muidu poleks wanaproua Lindt seda ka nii lahkesti kasutada andnud —, aga täna poleks Susanna seda kõige uhkema mantli wastu wahetanud!

Külm tuul puhus talle wastu, kui ta majast astus wälja. Waewaga läbi tormi wõideldes, ruttas ta tänawaid mööda edasi. Umbrus oli nii troostitu, nii waene ja inimtühi, et näis otse uskumatu, et teda ootas noor ja elegantne mees.

Ei, Ermete Scottile polnud Weyring Pleini ääres õigeks paigaks. . . Ta pidi siit wõimalikult kiiresti lahuma!

Hingeldades saabus Susanna jaama. Wäikesel kõledal perroonil seisis üksik härra, pöörates talle selja. Ta oli keskmiist kaswu, laiaõlgne, rietatud nooblistse kasukmantlisse.

Susanna süda hakkas põksuma.

Wõdras waatas taqasi — ja ta nägi Ermete Scotti roomlase pead!

Samal filmapilgul wapustas teda waimustus. Ta oli imestusest ja imetlusest nagu tummaks löödud. Et maailmas leidus sääraseid mehi, — Susanna oli wiimaseil kuil selle hoopis unustanud! . . Müüd seisis üks tema ees ja kõnetas teda wõdrapäraseks saksa keeles, ja temast hoomas

92 parfüümi ja sigarettide lõhna ja tal oi tume jume ja ta lõug oli nii siledaks raseeritud ja ta. . . Susanna süda aina tussus ja värises. . .

Noobastelt puhus jäisi tuult, perrooni katuse alla tuiskas lund. Ermete Scotti küsis, miks ta tema just siia tuuletõmbusesse oli kutsunud?

Susanna seletas fogeldes. Lettenbachi rong saabub kümne minuti pärast ja. . .

Ermete Scotti raputas pead.

„Sellise külmaga?“ küsis ta mõõsisedes. „Wabandust, — aga see pole hea mõte! Ja siis veel istuda kuskil maavõdrastemajas talupoegadega koos suitsufuses ruumis. . . kole!“

„Jah, aga mida me siis teeme?“ küsis Susanna arglikult.

„Jaama ees seisab minu voorimees, sõidame hotelli ja istume soojas mugavas toas!“

„Õdimatu!“

„Miks?“ imestas Ermete.

„Kui mind keegi näeb. . .“

„Olete nii riitetsesse mähitud, et isegi teie filmad ei paista! Ja pealegi ei liigu siin õudses linnas selle õudse ilmaga ükski hing!“

Susanna kõhles.

Ermete Scotti kummardus talle üsna ligidale.

„Annan oma sõna, et ma ei kasuta oluforda. . . Aga tulge! Kärmeesti — siin on jube!“

Raetud sõiduk ootas jaama ees. Üks awati, — nad astusid sisse. Ah, — siin oli otsekohe soojem. Ja kitsas, nii kitsas, et läbi mantli oli tunda mehe tugewaid õlgu ja ta hingus riivas nägu. . . Wanker weeres linna poole ja noor itaallane hoidis Susanna kätt oma pakfudes scepitud nahksetes labakinnastes, kõneldes elawalt ja lõbuvalt.

„Posti“ hotelli ees polnud tðepoolest hingegi. Susanna tõmbas inetu krae nii kõrgele, et see ähwardas teda lämmatada, wäljus siis sõidukist ja ruttas maffa. Oh — seda treppi ta tundis. . . Ka koridori ja tube. . . Jah, nii mõnigi asi lordub elus. . .

„Noh, — kas ei läinud hästi?“ küsis Ermete naerdes, sulgedes enda järkl üfse. „Aga nüüd heitke see hirmus kasukas seljast! Ma pole teid ju veel näinudki!“

Tðepoolest — Ermete Scotti pole tulnud Weyringi proua Barbara Lindti inetut karusnahkset kaelusi waatama, ja ta asub wäledate sõrmedega eemaldama kõike, mis teda segab. Naerataw, ilus noor wärisew Susanna tuleb nähtawale. Ermete suudleb galantselt tema käsi. Enne paremat, siis wajakut.

Kui kauaks Susanna mõiwat jääda, — küsib ta.

„Kella seitsmeni!“

Sumalik! Dermelt kuus tundi! Kuus tundi elu, meeolelu, naeru! Kuus kuldfet tundi! Hall jäine talwepäew — kao! Ja Weyring, sa wiletsuse pesa, roisku oma armetuses! Wiibe, nõiasõna: Weneetsia ilmugu! „Kas mäletad veel? . . . Kuum õhtu. . . wäike baar. . . gondel. . . Tule, istu siia, siin on nii soe ja wäikne, — unistame weidi!“

Susanna kenutab sohwanurka. Ta filmad järawad. Seiklus waldab teda täiesti. Ahjus prahjub ja loidab tuli, heites tuppä jalapärast kuma.

See pole sama tuba, kus omal ajal elas Hans Morton, kuid väga sarnane tollele. Samasugused wanamoodsed mööblid, jamasugused lillelised tekid ja kardinad. Ja sigaretisuitsuga segunenud lõhn on samasugune kui siis... Ermete Scotti on ilusam, elegantsem... selles pole kahtlust! Aga e si m e n e mees naise elus on alati tähtsam kui kõik järgmised... Misugune ta ka ei olnud, aga tema oli esimene... Tema suudluses oli müsteerium — ta ei unune üalgi. Ja kui ta p r a e g u astuks tupp — kes teab...

Susanna mõpatab. Ermete on istunud tema kõrvale. Ta vestleb hoogsalt ja tema sigarett hõõgub kui pisike süda. Ja siis hakkab ka Susanna kõnelema. Ta kirjeldab Lindtide maja, oma kuldsed puuri, kus ta minutilise pole waba, kus ta lahkamatult peab teenima oma ämma, täites ta narrimaid soorve.

„Aga kuidas pääsesite täna tulema?“ katkestas teda Ermete Scotti.

Täna on ju esmaspäev! Igal esmaspäeval sõidab ta Lettenbachi laulutundi! See on ainus walgusekiir tema taewas ja üksluses elus! Ja siis jutustab ta Franziska Ulbrichist ja oma tööst, ning satub ikka suuremasse waimustuse hoogu.

Ermete Scotti kuulab teda tähelepanelikult ja waatleb tema nägu. Aga lõpuks ei lausu ta muud kui:

„Kolme nädala pärast, tagasisõidul Münchenist, peatun jälle siin!“

Susanna ehmuib. Ei, ei! Tagasi ei tohi ta tulla! Ei, mõimatu...

Ermete mõtab ta kae ja suudleb seda õrnalt randmest ülespoole. Tema soojad ja pehmed huuled wärisewad kergelt.

Susanna tõrjub teda tagasi. Kõneleb. Püüab olla mõistlik ja jabe. Tema sõnade kõla jääb üksi piinlikult õhku rippuma ja ta tasandab tahtmatult häält. Aga Ermete Scotti ilus nägu naeratab ikka lähemalt ja kuigi Susanna pöörab pea, tunneb ta ometi, et warsti saabub filmapilt, kus mehe kuumad huuled sulewad ta suu... Ta põikleb wastu, kuid tõrjes on rohkem soowi kui wastupanu.

Ja siis jääb toas waikeks. Päril waikeks... Ja wäljas langewad aeglaselt tihedad walged loorid maapinnale, kattes ja warjates kõik.

Kui Susanna järgmisel esmaspäewal sõidab Lettenbachi, on tal kindel tahe tött awalbada. Ta tahab Franziska Ulbrichile kõik üles tunnistada! See on karistus ja lunastus! Ta otse igatses kuulda selle targa naise manitsuse sõnu. Mida ta ka ei ütleks, kõik oleks õige. Ta on wabameelne ja mõistlik inimene. Sellepärast jutustab Susanna talle oma hallide päewade wiletsusest, oma igatsusest õnne järele ja Ermete Scottist!

Aga kui ta saabub, on kõik teisiti kui ta oletas. Preili Ulbrichil on küllalised. Tema detütred, kaks lõbusat wiinlannat, kes terve waike maja ajawad segi. Preili Ulbrich unustab Susannalt küsimata, mis ta eelmisel esmaspäewal puudus, ja kui talle see lõpuks meenub, istutakse parajasti teelaus, kus Susanna on mõimatu rääkida õigust. Pealegi ei ole preili Ulbrich asjast eriti huwitatud, kuna tema tähelepanu on koondatud noortele neidudele.

Susannat waldab pettumus, tal on tunne, nagu oleks ta kõrvale tõu-

gatud, unustatud. Ja just täna, kus ta waja's sõprust, ei leia ta muud kui seltskondlikku wiisakust. Kas ta siis kõikjal on wõõras? Kas siis keegi teda ta hingehädades ei mõista?

Peaaegu armukadedalt kuuleb ta, et mõlemad wiinlannad kawatsewad mitmeks nädalaks külla jääda. Need on rasfilised tüdrukud, mitte just ilusad, aga elegant'sed. Nad naerawad wõidu, laulawad lööklaule, jutustawad nalju ja Wassiljew kohlleb neid kui weetlewaid nukke. Üldine lõbusus nakatab ja Susanna pole mängurikkujä. Mida kauem ta wiibib nende seltsis, seda tähtsusetumaks muutub kawatus, mille pärast ta tuli. Ja warsti tundub talle, nagu ei wääriks see üldse teostamist. Maailm pole nii karm kui arwataks Weyringis. Milleks kõike tõsiselt wõtta? Milleks oma erasju traagiliselt suureks puhuda? Kes teab, mida Franziska Ulbrich oma nooruses läbi elanud... Ja — Susanna ei taha kellelegi ülekohtu teha — aga noored wiinlannad ei näe ka wälja, nagu palmetak'sid ja paastuk'sid nad ainult... Keegi ei nõua Susannalt patukahet'sust ja wististi oleks ta end oma süütunnistusega waid naeruwääristanud...

Ja sõpradega elawalt lobisedes tärkab temas salarõõm: kolme nädala pärast näeb ta Ermete Scotti jälle!...

Nende kolme nädala jook'sul juhtus midagi, mis algas wiha ja pahandusega, lõppes aga Susannale kõige soodsamalt.

Uhel hommikul seletas Toby, et ta lihtsalt ei suutwat Susannat oma magamistoas enam taluda. Sel ööl olewat ta end kaksteist korda pööranud! Kaksteist korda! Toby teadwat seda täpselt, sest wiha pärast polewat ta saanud silma kinni! Ja pealegi häiriwat teda kohutawalt alatine korralagedus. Isegi tema tubm'id, mis alati seiswat paremal pool woodit, olewat lükatud wajakule ja pefulauad olewat sama saatus tabanud seebinõu. Nõnda ei minewat see enam! Tema närwid ei kannatawat niisuguseid ärritusi!

Asjatult kinnitas Susanna alandlikult oma süütust — Scotti külastusest saadik oli ta ääretult maha ja alandlik, — kuid Toby ei lakanud jonnimast. Amm oli wihast lõhkemas — kahjuks ainult piltlikus mõttes — ja pahaselt tõusti hommikulauast.

Järgmisel päewal oli asi weel hullem. Susanna sai nohu. Seda juhtub weebruaris sageli. Aga Toby oli kole tige. Nohu olewat wäga nakkaw, seletas ta, ja tal ei jääwat muud üle kui kolida hotelli... Muidugi tähendas Susanna kobe, et see polewat wajalik, kuna tema ise wõiwat mõne öö magada Tini-tädi juures!

Preua Barbara naeris delalt.

„Miks siis mitte waestemajja?“ pilkas ta furjalt.

Toby, kes batsillide pärast istus Susannast kaugel, pöördus nüüd ema poole ja küsis, kas ta ometi wiimaks ei taipawat, et ühine magamistuba on täiesti wõimatu? Wõi tahab ema, et ta wõõraste inimeste arwamise pärast rikub oma terwise?

„Kuid seda ei tarwita ju keegi teada,“ ütles Susanna.

„Jah, magamistuppa wõib jätta mõlemad woodid,“ arwas ka Toby.

„Ja mina magan külalistesängis, mis seisab pööningul,“ lausus Susanna.

„Milleks on meil kolmandal korral toad, kui me neid ei kasuta?“ ütles Toby. „Ja pööningul on wanu mööbleid küllalt!“

„Ja Anna abiga sijustan oma toa paari tunniga!“ hüüdis Susanna elawalt.

Proua Barbara hoidis kõrwu finni. Nii üksmeelne oli noorpaar esimest korda ja jälle tõestus wana asi, et ühendus teeb tugewaks. Juba samal pärastlõunal kolis aewastaw Susanna kolmandale korrale.

Toatüdruk Anna aitas suure innuga Susannat, hoolimata sellest, et tal endal filmad olid nutust punased. Susanna küsimusele seletas ta, et „ta Ludwig“ oli murdnud talle truudust.

„Wäga kurb,“ wastas noor proua ja peatus töös, „aga mehed on juba kord niisugused . . . õigupoolest ei tohiks neid üldse tõsiselt wõtta, — kui seda ainult saaks . . .“

Siis wiskas ta uusi halge ahju, sest siin ülal oli kõledalt külm.

Wana maja kolmas kord oli kummaliselt sopiline ja nigerik, sarneldes muinasjutu-losfile, kuhu hästi olid mõeldawad halbjad ja päkapikumehikesed. Seal oli kitsaid käike, pisikesi kambreid ja suuri wõlwitut eesruume. Ühes toas magas Anna, kuna teised ukсед olid lukustatud. Aga Susanna seiklusihale mõjus summutawalt teade, et suletud tubades ei leidunud midagi peale apteegi kastide.

Susanna tundis end oma uues riigis wabana ja rikkana. Kõik, mis asus wäljaspool tema ust, moodustas waenulise maailma. Tema tuba aga kujutas endast wallutamatu kindlust, üksilduse kantsi.

Susanna wõimuhaaramine wäljendus tormilistes pursetes. Lappa tulles keeras ta wõtit kaks korda lukus, et see krigises ja ragises.

See oli esimene protest. Siis sirutas ta oma liikmeid, ringutas, waatas otsides ümber, et leida midagi wisatawat. Ja kui ta küllaldaselt oli kulanud oma energiat, siis laskus ta õnnelikult-wäsinult diivanile puhkama.

Kurjadel päewadel aga juhtus sageli, et ta endamisi waljusti rääkis, austades oma kodafondseid mitte just meelitawate nimedega. Ja kui ta end tühjaks oli sõimanud, siis hakkas ta niisama häädama üksikuid wõõrapäraseid sõnu, mis kõlalisel talle walmistasid lõbu. Leidus näiteks linnade nimed, mis otse wõlusid. Nagu „Trouville“ . . .

Susannat waimustas ta oma hääl. Tundide kaupa wõis ta endaga kõnelda, andudes unistustele. Kord oli ta Ophelia, siis Jeanne d'Arc. Siis nägi ta endale lähenevat Romeod, kes sarnles Ermete Scottile, ja ta soositas palawaid armastuse sõnu. Ja kui siis eesriie wõimaks langes, puhkes nähtamatu publiku seas waimustustorm ja Susanna pidi kümme korda tänama. Ta põsed õhetasid, filmis läikisid pisarad.

Mõnikord lebas ta hilisööni kitsal diivanil ja waatles oma pilti peeglis. Rahwatut nägu, kõrget rinda, saledaid jalgu. Mõitliku põhjalikkusega uuris ta oma wälimust. Franziska Ulbrich oli ta profiili „klasfiksiks“ nimetanud ja jutustanud talle kuulsast Charlotte Wolterist, kes alates oma kirjääri kooritüdrukuna, saawutas suure kuulsuse.

Kas tema, Susanna Lindt, ei wõinud jõuda sama kaugele?

Ah, armas Jumal, millest ta kõigest ei unistanud? Ja mis oli sellest

kasu? Ta oli needitud wabalt walitud wanglasse, ta polnud ei tüdruk ega naine, — ta polnud midagi.

Nukralt langetas ta pea. Ja ohkas.

See oli märtsi algul, kui Ermete Scotti saabus uuesti Weyringi.

Aga seekord olid kõik Lindtide maja kurjad kaitseraimud ühinenud Susanna kewadseikluse nurjaajamiseks. Proua Barbara wajas äärmist hoolitust, sest ta lebas külmetusest haigena sängis, sõidule Lettenbachi polnud mõeldagi, ja ainult tänu pöörasele hulljulgusele ja suurimale diplomaadikunstile õnnestus Susannal õhtul haigetoast lipata „Posti“ hotellil.

Ermete Scotti ootas teda puuri pistetud kiffsa kannatamatusega. Ta polnud terve päewa jooksul sõandanud lahkuda oma toast ja kui oodatu lõpuks sisse astus, haaras itaallane ta tormiliselt oma kaisutusesse. Wõõrkeelsete meelitusõnade raketituli pörikes Susanna kõrwus. „Coccola mia, — tesoro, — angelo, — cara piccina!“

Abitult, hingetult palus Susanna armu.

Aga Ermete Scotti Bolognast oli eriti tema pärast Münchenist siia sõitnud ja selles wastikus linnas rongist maha astunud, — polnud sellepärast ime, et ta lõunamaine temperament nüüd üle woolas. Rindlasti polnud mana wõõrastemaja oma peaaegu saja-aastase kestwuse jooksul näinud nii tormakat ja kirglikku wastuwõttu. Weyringi ümbruskonna inimesed olid rahulikumat leadi. Ja ka proua Barbara Lindti ilus siidmantel, mille Susanna oma garderoobi puudulikluse tõttu oli salaja selga tõmmanud, inestas kahtlemata kõigi oma rikkalike woltidega. Nüüd lebas ta fortsunult toolileenil, kuhu ta hooletult oli wisatud, ja lõhnas moshuse järele, nii et Ermete Scotti kord tõstis pea, et küsida: „Mis siin nii kolelasti haiseb?“ Sest Ermete Scotti Bolognast oli harjunud parimate firmade esmaklassiliste lõhnaõlidega ja ta polnud Barbara Lindti taoliste naistega — auõna! — kunagi tegemist teinud!

Kui siis esimesed termituswood olid waibunud, jutustas Susanna oma ämma haigestumisest ja ütles, et tal olewat wõimatu jääda kauemaks kui pooleks tunniks. Tuba see lühike puuduminegi tekitawat talle mitmesuguseid üpris ebameeldivaid sekeldusi.

Ermete Scotti taotles rüütlikult oma pahameelt warjata. Aga see õnnestus temal waid poolikult ja ta soomis põrgu põhja saata kõik abielumehed ja nende ämmad ning sepiptes hulljulgeid plaane, kuidas sõjel saaks tähelepanematult hiilida majast välja. . . Kuid lõpuks rauges ka tema ettemõttlikkus kõigi nende kawatsuste teostamatusel.

Nad istusid lillisel sohwal, hoidsid teineteist kätest ja kõnelesid sosinal. Ermete jutustas oma reisudest. Hotellituba awardus, ilmusid kirjud pildid, kõlasid ahwatlewad nimed, igatsus ärkas.

„Mõllal tuled ja jälle, Ermete?“

Itaallane ohkas. See polewat nii pea wõimalik. Wahest alles sügisel. Nüüd pidawat ta koju, Bolognasse, sõitma ja sealt minewat ta nagu eelmiselgi aastal mõneks nädalaks Weneetsiasse.

Seda on liig palju. . .

„Wõta mind kaasa!“ hüüdis Susanna. „Palun sind, wõta mind kaasa!“

Ermete filitas ta juufseid.

„Baene süda,“ ütles ta kahetsedes, „see ei lähe.“

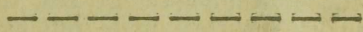
„Miks mitte? Kõik on võimalik, kui ainult tahetakse.“

Ermete naeratas. Susanna „võta mind kaasa!“ pidas ta ainult igatsusels weel kord Beneetsiat näha. Ta ei tahtnud mõista, et Susanna nõudis temalt wabastamist. Muudugi, Susanna oli ilus, — eriti kui temalt oli wõetud ta maitsewaene rietus, — aga Ermete Scotti ei rõõwinud prowintsi apteekrite naisi, — wähemalt mitte awalikult ega eluajaks.

Seda mõtet ta ei wäljendanud, kuid Susanna sai temast ka sõnabeta aru.

Solwatud uhtus ajas Susannal puna põskedesse. Ta tõusis karmesti ja ütles, et tal tulewat nüüd minna. Ermete püüdis teda tagasi hoida. Aga limakiriku kell lõi tungiwalt seitse korda ja noor naine ruttas ukse poole. See oli lühike poolik hüwastijätt.

Surmani õnnetult jõudis Susanna koju. Masendatus, tülpimus, wiha ja igatsus wõitlesid temas. „Kas ma armastan teda?“ küsis ta endalt. „Jah!“ karjusid ta meeled. „Jah!“ Aga tema mõistus sofistatas waele, et mäs tema südames ei kuulu Ermete Scottile, waid selle on tekitanud wabadusihha, soow pääseda laia maailma.

Ratustelt, wiilubelt ja rennidest nirisefid esimesed lumefulamise ajakesed. Kummaltseft leebe ja niiske oli õhk ning lindtide maja kõrgemal korral seifid kõik aknad pärani.

Kui Susanna ühel õhtul, wabanedes ämma pälwimiseft, sammus treppidest üles, kuulis ta kuskilt wiiluheliseid. See oli nukralt tunneteküllane wiis, mis heljus kuuwalgete katuste kohal. Susanna nõjatus koridori aknalauale ja kuulas. Wiiludaja pidi asuma üsna ligidal, arwatawasti naaber-maja walgustatud õuepooles toas. Ta nägi walgeid kardinaid, lillepotte ja laua nurka. Wiilui toon oli nõrk ja wilets, kuid poognat juhtis lindel käsi. Susanna ei oodanud laulu lõppu. Ta sulges akna ja läks oma tupp, et õppida „Julia“ osa.

Järgmisel päewal kordus sama lugu. Seekord aga mängis wiiludaja itaalia laulu, mille waluline magusus äratas Susannas mälestusi. . . Kust ta oli seda kuulnud? . . . Ah, see oli. . . nüüd teadis ta seda hästi, see oli too laul, mida oli mängitud wäikeses baaris, Beneetsias. „Kui tuleb kewad, ma tahaks furra . . .“

Susanna peitis näo kätesses. Surra kewadel. . . Liikumatusft seifis ta aknaorwa warjus kuni waiibus wiimne heli ja tuli kustus.

Susannal olnuks kerge teada saada, kes oli nähtamatu wiiludaja, aga ta ei tahtnud seda teada. Terwe nädala tulid õõ salapäraseft pimeduseft heledid kui unistawa hinge terwitused.

Wiimaks, heledal pärawtõunal, kui ta juhuslikult waatas koridori aknast wälja, nägi ta naaber-maja aknal lillepottide taga noormeest. Tema aken ajus weidi madalamal kui Susanna oma ja sinna ulatas parajasti sisse waatama. Noormees istus päikesepaistel ja hoidis süles wäikeft armetat lapsewiilut, mille keelte kallal ta sõrmitses. Tema kitsas blond pea oli langetatud sügawale. Juba tahtis Susanna tagasi tõmbuda, kui noormees, wist aknalaua nagisemise tõttu tähelepanelikuks saanud, tõstis pea. Su-

fanna poole pöördus ritjas ääretult rahulik nagu tumedast rõngastatud fuletud filmadega. Tahtmatult ettepoole kummardudes, tegi Susanna ehmunud käelgiutuse, — noormees aga ei näinud teda. Sest wiulbaja oli pime.

Beel samal päeval kuulis Susanna lõunasöögi ajal tema kohta lähe- maid teateid. Tema nimi oli Johannes Niemayer ja ta elas koos oma wa- nema õega, kes tema eest hoolitses. Harva lahkus ta majast. Aga kepi abil oskas ta nii osawalt liikuda, et wõõrad ei märganudki, et ta oli pime.

„Tah,“ tähendas proua Barbara, „see on noormees, kes alati piinab oma wiulit. Siia alla pole seda, jumal tänatud, kuulda — ja mina juba ei laseks oma rahu segada —, aga naabrinna kõneles mulle.“

Susanna oli jäänud wait.

„Olla pime . . .“ lausus ta wiimaks tõsiselt, „harilikult ei mõtle sellele. . . kuidas saab elada, nägemata päikest?“

Aga Toby kõhatas wihaselt. Ta ei kannatanud niisuguseid teemasid! Ja eriti weel söögi ajal!

„Sulle walmistab otse lõbu teisi kiusata,“ ütles proua Barbara, pistes lusika aedwilja kausi. „Muretse parem oma asjade pärast! Kuidas ja täna jälle wälja näed? Nagu tsirkuse ratsutaja! Mõtlen, et minu majas peaks teisiti käituma! Wiisakamalt! Kas keegi minu tuttawatest kannab nii lii- derlikku soengut? See on see moodne noorus! Minu kadunud isa taotses alati ütelda: hommikul peate teie, tüdrukud, end korralikult kammima, et juuksed õhtuni oleksid siledad! Päewa ajal pole teil midagi peeglist waadata: edewus on kõigi pahede algus!“

Wõis ju olla wõimalik, et õnnis härrastekutsar wiiekümne aasta eest oli umbes midagi sellist õelnud, kuid oli waewalt usutaw, et ta elu põhimõtted olid nii karmid kui seletas proua Barbara, sest ta oli end wahwalt joonud mulla alla.

Kuna aga keegi ei teadnud wastu waielda, kuulis Susanna hommikust õhtuni tema tarku ütlushi ja manitsushi, sest proua Barbara oli otsustanud oma miniaast kaswatada täiuslikult woorusliku naise. Et sellisega ei sobinud sätendawalt blondid kiharad, oli iseendaastmõistetaw. Milleks leibus maail- mas märgi harju? Juukseid ja inimesi — neid wõis harjata ja sugeda — tarwis oli waid osawat kätt. . .

On asjatu lisada, et selles suhtes arwamised läksid lahku. Päewi juba kestis mõtlus ja sekka oli juhtunud tõsiseid kokkupõrkeid. Tsegi Toby oli saanud kannatada ja seda ennekuulmatul wiisil. Ta polnud seni tulnud mõt- tele, et Susanna soengus oli midagi moraaliwastast, kui aga ema seda ütles, siis oli see kahlemata tõsi. Ja sellepärast noomis ta teda ühel hom- mikul tõsiselt. Susanna mõttis teda häwitawa pilguga, filmitsedes teda ülewalt alla ja siis jälle alt üles, ning lausus igasuguse ettewalmistuse- ta waid ühe sõna: „Idioot!“ Siis wäljus ta ükskõikiselt toast.

Keegi ei kuulnud seda sõimu, sest abielupaari waheline ssteen oli nelja filma all aset leidnud, aga toon, millega „idioot“ oli öeldud, sisaldas midagi nii weenwat, et Toby oli tunne, nagu awaneks tema ees kuristik. Aga ta wihkas kuristikke ja lähemat tutwumist nendega. Sellepärast käitus ta nii, nagu poleks ta midagi kuulnud.

Mis puutus soengu küsimusesse, siis lahendus see ootamatul wiisil.

Proua Barbara oli nimelt nõudnud, et Susanna kannaks siledat lauku ja kitsast sametpaela ümber pea nagu tema ise, proua Stülpnagel ja veel rida teisi korralikke ja soliidseid daame. Ühel hommikul proovis Susanna seda soengut. Ta ilmus naeratawail filmil söögituppa ja emal ja pojäl jäi hing kinni. Sest kui Susanna blond käharpea oli mõjunud plikalikult kenalt, siis oli ta nüüd erakordselt ilus ja apartne. Seda polnud kindtid küll soowinud, aga nüüd pidid nad waitides kannatama, sest Susanna oli täitnud käsku.

Lettenbachis tekitas uus soeng üldist imetlust. Preili Ulbrich sattus Susanna profiili üle waimustusesse ja Wasiljew fotograafis teda igasuguses walgustuses, kusjuures ta weendus, et Susannal oli wiisteist erilmet.

Miaterrassilt, kus toimus fotograafimine, awanes waade warakewadiselt paljale maale ja sinetawaile laugusile. Franziska Ulbrich nõjatus rõdurinnatsile ja ütles, et warsti tulewad pääsukesed ja siis minewat ka tema reisile.

"Teie sõidate ära?" hüüdis Susanna ehmudes.

"Jah," wastas preili Ulbrich, pööramata pead, "sul tuleb meile puhkust anda, lasteke! Me pole ammu kufagil käinud ja Wasiljew wajab õhumuutust. Sügisel oleme jälle tagasi. On see nii halb?"

Jah, — see oli wäga halb. See oli peaaegu talumatu. Nii oli Edith Rebländer kord sumitama sõitnud, nii läks Ermete Scotti Weneetsiasse, nii lahkusid temast kõik, — kõik!

"Jääme weel neljaks nädalaks siia," lohutas teda Wasiljew.

Aga Susanna katkestas teda.

"Teil ei tarwitse ju wabandust paluda," ütles ta. "Rõõmustan koos teiega, kui näete ilusaid kohti ja kogute kauneid mälestusi. Muide, jatkas ta wahwalt, "minu ämm tähendas alles hiljuti, et käin siin liig tihti. Kord kuus olewat küllalt, sest ta ei wajawat miniaks primadonnat, waid selfidaami... Jah, parun Wasiljew, niisuguseid inimesi on olemas... Näete nüüd, et oleksime oma ilusaid tunde nagunii pidanud püürama..."

Ei, Susanna ei tahtnud näidata kui raskesti teda tabas sõnum. See olnuks preili Ulbrichile tema südamliku lahkuse eest inetuks tasuks, kui ta nüüd oma halisemiselega oleks rikkunud tema rännurõõmu! Ah — keegi ei mõistnud ju paremini kui Susanna, et igauks igatšes pääseda Weyringist.

Sellest päewast alates tundus talle pimedada wiulbaja mäng weel oma semana. Igal pärasildunul, kui proua Barbara magas, seisis ta koridoris ja kuulas ning kord laulis ta tasa kaasa.

Noormees mängis laulu lõpuni, pöördus siis toa sisemusse ja ütles:

"Elise, keegi laulis kaasa! Kes see oli?"

Susanna oleks meeeldi põgenenud, kuid ta ei tahtnud oma argust näidata ja jäi seepärast paigale.

Naabermaja akna taha ilmus saledda keskealise tüdrukuga kuuju. Ta tere-tas sõbralikult ja lausus pimedada poole pöördudes:

"Noor preili laulis kaasa, Johannes, — ta waatab kõrwalmaja aknast wälja!"

Noormehe näo üle libises naeratus wine.

"Palun, laulge weel kord!" sõnas ta häbelikult.

Susanna wõitles kohmetusega.

„Teie mängite wäga ilusti,“ wastas ta.

Noormees punastas. Ta kitsas nägu säras õnneft.

„Tõesti? Kas see meeldis teile? Siis mängin laulu weel kord!“

Ja ta wõttis uuesti oma armetu lapsewiuli ja tõstis oma lahwtu käega poogna. Aga nüüd ei suutnud Susanna enam laulda.

„Miks te ei laula? Kas laul teile ei meeldi?“ küsis noormees, langedades poogna.

„Oh, ei, wägagi meeldib, aga ma ei oska seda weel hästi,“ wastas Susanna kärmesti.

„See on Schuberti laul,“ seletas pime, „seda wõib ümiseda kaasa, kuigi sõnu ei tea. See laul ei waja sõnu — eks ole?“

Reskealine tüdruk astus jälle afna alla ja naeratas Susannale.

„See on ta ainus rööm...“ lausus ta wabandades. „Kas preili on ka musikaalne?“

„Natuke,“ wastas Susanna.

Siis waikisid mõlemad ja peale tuwide kudrutamise katusel polnud midagi kuulda.

„Kui ilusad lilled teil on!“ ütles Susanna wiimaks ja osutas õitswaile geraaniatele.

„Mina hoolitsen nende eest,“ wastas pime innukalt. „Kas teie afnal on ka lilli?“

„Ei... Siin pole ülbse minu tuba... seisab koridoris. Minu afnad awanewad tänawale.“

„Ah nii! Siis on teil wähe päikest, eks ole?“

Igatahes, — päikest, seda oli Susannal tõesti wähe. Ta ohkas.

„Pean nüüd minema,“ ütles ta.

„Nägemiseni!“ hüüdis õde ja wend.

Pärast tutwumist westlesid nad sageli. Keegi ei seganud siin pärasilõuna rahu. Pimedada wiul laulis oma õrnemaid laule ja iga päewaga kattusid lilled ifka rikkalikumate õiekobaratega.

„Erafordfält warane kewad,“ ütles Johannes Niemayr.

„Jah,“ wastas Susanna, „warsti tulewad pääsukesed.“

Ja ta mõtles preili Ulbrichile.

„Teil on haruldafelt selge hääl,“ kostis üle õue. „Palun kõnelge weel natuke, see kõlab nii kaunilt!“

Kõnelda? Seda tegi Susanna meeleldi.

„Kas tunnete klasfikuid?“ küsis ta kõheldes.

Muidugi — kuis wõis pime neid mitte tunda! Tema ise oli olnud ju keffkooli õpetaja, ja sama ametit pidas ka tema hea õde... ja wahest oleks ta ifegi, kui... aga nüüd ei saanud ta teha muud kui laiselda.

Susanna küsis, kas ta ei peaks talle deklameerima mõne Goethe luuletuse?

Ta paluwat wäga.

Ja Susanna toetas küünarnukid afnalauale ning kandis Goethe luuletuse igatsuseft ette.

Pime kuulas peaaegu kirgliku hardusega.

„Ma pole üalgi veel kuulnud midagi nii kaunist,“ lausus ta wiiru pärast. Ja ta palus lisa.

Nõnda leidis Susanna oma esimese publiku.

Siitpeale oli tal kombeks igal pärastlõunal, proua Barbara uinaku ajal, awatud akna ees seista ja deklameerida. Päike jalutas põiki üle pruunpunaste katuste ja heitis heledaid laike pimedada kahwatuile kättele, kes istus oma lillelauakese taga. Juba lõunast saadik ootas ta seal, kuulatades terawalt, kas trepil ja kõmisedel kiviõrandal ei kosta juba Susanna samme. Ja ta teadis täpselt, ilma et Susannal tarwitenuks hüüda, millal ta istus aknalauale, toetades selja wastu päikesest soojendatud seinaga waadates temale alla.

Kunagi ei kõnelnud nad oma äripäewast ja noormees ei kõnetanud teda „prouana“, kuigi ta ammu teadis, kes ta oli. Pimedada elus oli wähe tõelisuft, ta elas unelmais.

Susanna teadis hulga wäikesi laulukesi, mis olid talle tundmatud. Susanna laulis neid taha ette, noormees mängis neid sama taha ja dieti järele.

„Suuremal wiisil kõlaks see paremini,“ lausus ta kord elawalt, „aga...“ ta punastas, „mul pole seda kahjuks...“

„See kõlab nüüdki ilusti,“ lohutas teda Susanna.

Pikkamisi harjusid nad teineteisega sosisstama nagu lapsed, kes üksteisele jutustawad muinaslugusid. Noormees palus, et Susanna nimetaks teda Johanneseks. Ja polnud mingi härra... ega tahtnud selleks saadagi.

„Ja mina?“ küsis Susanna naeratades. „Kuidas on minu nimi?“

„Teie olete minu õõbil,“ lausus ta rõõmsalt. „Nimetan teid mõttes alati nii.“

Ja ta mängis talle wäikesi laulukesi, mille ise oli komponeerinud ja Susannale pühendanud.

„See on kewadlaul,“ ütles Susanna, „see jutustab õitswaist aedadest, päikesest ja õnnest...“

„Jah,“ wastas pime lihtsalt, „nii see on, kui mõtlen teile...“

Ühel hommikul tuli Anna, blond toatüdruk, kitsitades Susanna tuppaga ja jutustas, et ta praegu oli saanud magister Elgasti kulul nalja, läkitades talle nimetu armastuskirja. Kas proua ei teadwat ka mõnd eeslit, keda wõiks ninapibi wedada, sest täna olewat ju esimene aprill.

Susanna ajas end fängis istukile ja naeris.

Jah, mida siis teeks õige?... arutles ta.

Anna soovitas osta lillekimbu ja — aga Susanna katkestas teda: „Dsta —? Mis te arus on? Nalja peab rahata saama!“

Asjalugu oli nimelt selline, et noorel proual polnud kunagi raha. Ema Christli wäike pärandus oli kulunud lihtsa kaasawara soetamiseks, sest isegi Lini-tädi oli olnud armamisel, et Lindtide maffa ei tohi astuda kerjusena, kel pole ei õigeid riideid ega korralikku pesu, ja sellest tuli, et Susanna

nüüd sageli tundis kibedat rahapuudust. Toby leidis taskuraha olevat asjatu. Kas Susannal polnud kõik, mida ta wajas? Kortter, kost, walgustus, pesu, kütte? Oh! hingamiseks ei maksnud midagi ja see oli ainus, mida ta kontrollimatult tohtis teha.

Seepärast oli wäga loomulik, et Susanna kohe lükkas ettepaneku tagasi, mis nõudis raha.

„Ei,“ lausus ta mõtlikult, tõmmates sukki jalga, „siis tean juba midagi paremat. . . On teil aimu, kus seisawad wanad ajalehed? Neid peaks leiduma terve wirn!“

Ajalehed olevat siinsamas kõrwal, pööningul, seletas tüdruk.

„Suurepärane! Minge ja otsige mõni igiwana eksemplar wälja, nõimalikult esimese aprilli number! Ruttu! Aga leht olgu wõimalikult file, — kas saite aru?“

Tund aega hiljem pandi nali toime.

Proua Barbara ja Toby ootasid nimelt hommikeine ajal sellise kannatatusesega lehte, mis wäärinuks paremat asja. Niipea kui uksekell helises, tormas Toby esikusse, et tüdruku käest kiskuda lehe ja selle juba käies lahti lüüa. Kohalike teadete osa andis ta otsekohe emale. Lugemise ajal wahe-
tasid nad oma muljeid loetu kohta. See oli nagu mingi pühalik toiming.

Täna arenes kõik täpselt nõnda nagu iga päew: uksekell helises, Anna tuli ajalehega, Toby haaras selle ja ema ning poeg süwenesid lugemisesse. Ainult pisike wahe oli olemas. Dige ajaleht lebas uksemati all, kuna see, mida ema ja poeg nii suure hardumusega lugesid, kandis hoopis teist aas-
taarwu, olles õnnelikult juba kolm aastat wana.

Susanna ja Anna seisid kõrwaltoas ja kuulasid uudishimuliku rõõmuga. Algul kostis ainult lehekülgede pööramist, muud midagi. Pikk sügaw waikus. Wiimaks Toby hääli:

„Et aga Lettenbachis eile niisugune torm wõis möllata. . . ja siin oli nii ilus ilm?“

Jälle waikus. — — Siis ütles proua Barbara:

„Jälle tulikahju, — kuuled, Toby? Raewu tänav 67, — seal elab ju proua Stülpnagel! Pean temalt kohe täna küsima. . . Pool pööningut ol-
wat maha põlenud ja katus ka. . . Ei, niisugune õnnetus!“

„See parlament!“ karjus Toby. „Päris lollpead! Üks wiskas teist maksude eelnõu pärast tooliga. . . No-jah, seda juhtub ainult meil, Aust-
rias!“

Siis lugesid nad waikides lõpuni. Sigupoolest oluks nüüd paras aeg tuppä tormata ja „Aprill! Aprill!“ hüüda. Aga Susanna tõsines äkki. Ka Anna ei tundnud end liig mugawasti ja hiilis kikiwarbail ukse poole. Noor-
proua järgnes talle kõheldes. Wäljas koridoris waatasid mõlemad wahwad teineteisele otja ja — pidasid nõu. Proua Barbara wihale ärritamiseks oli lõwi julgust tarwis. Kui seda ei olnud, näis mõistlikum aprillinalja jat-
kamisest loobuda. Kuigi asi jäi poolikuks, oli ometi suudetud tõestada, et rahulikult wõis lugeda ajalehti ka August Zugewa päewilt, — nad sisal-
dasid kõik ikka ühte seda sama!

Pärast lõunat igatahes, kui proua Stülpnagel tuli külla, päris proua Barbara kohe kaastundlikult lähemaid teateid tulikahju kohta.

„Tulikahju?“ imestas proua Stülpnagel. „Kus? Ma ei tea millestki.“

„Aga see seisab ju lehes!”

„Seda nägite küll unes, armas proua Lindt!”

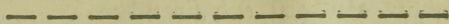
„Naeruwäärt! Susanna, too hommikleht.”

Kurjategija kadus. Hetke pärast tagasi tulles ulatas ta ämmale lehe. Nüüd oli see õige esimese aprilli number.

Hoolimata agarast otsimisest ei leidunud kuskil sõnumit tulikahjust... Selle asemel leidus seal asju, mida proua Barbara hommikul polnud hoopiski märganud!

Wanaproual hakkas kuum. Ta kartis waimundõruse awalbusi ja nõudis nuusutamise soola.

Susanna tõi kuulekalt soowitu. Ja ta oli proua Stülpnageliga ühel armamisel, kui too kaastundlikult naeratades soowitas proua Barbaral arsti poole pöörduda.

Wahepeal olid Pleini orgude kohale koondunud tuhkhallid pilwed ja tormi mühin kuulutas, et eelkewade päikeseküllased nädalad on mööda. Hakkas sadama, — ei, walama, woolama, walgus kustus ja suletud akende taga istuti nukralt päewases widewikus. Nettelböck tõi teate, et Pleini wesi tõuswat kurjakuulutawalt, ja mõnes kohas olewat raudteeühendus juba katkenud.

Seda finnitask Anna, blond toatüdruk, sest tema peigmees olewat raudteelane, nagu ta jutustas Susannale.

„Kuidas ta nimi on?” küsis proua osawõtlikult.

„Zälle Ludwig!” kõlas rõõmus wastus.

„Ah nii — tean juba,” naeris Susanna, „see on wist Ludwig Neljasteiskümmes?”

Aga Anna kaitses end. Tema teada olewat ta alles Ludwig Neljas, — mida armuline proua temast siis mõtlewat!

Zah, nagu öeldud, mähtsiwad endasse hallid wihmaloorid linna ja maa, ja keegi ei kahjatsenud seda rohkem kui Johannes Niemayr, kes nüüd päewade kaupa ei kuulnud oma döbikut.

Ühel hommikul, kui Susanna elutoas warustas proua Barbara alati külmi jalgu sooja pudeliga, tuli Anna ja teatas, et wäljas ootawat mees, kes tungiwalt soowiwat noore prouaga kõnelda. Ta nimi olewat Wymetal.

Susanna läks esikusse. Seal seisis Franzl, keerutades kübarat sõrmede wahel.

„Palun wäga,” ütles ta erutatult, „tulge lohe Zini-tädi juure — tema lõpp on käes!”

Mõni minut hiljem ruttasid nad läbi märgade tänowate. Luul ulus ja mustad pilwed lasusid madalal. Döfel olewat Zini-tädi haigestunud ja kui proua Wymetal hommikul juhuslikult tema juure läinud, märganud ta lohe, et asi on paha. Zini-tädi olewat nõudnud Susannat, proua Wymetal jooksnud arsti juure ja palunud mööda minnes teda, Franzli, et ta kutsuks proua Lindti.

Kui nad astusid Zini-tädi madalasse tupp, põles seal küünal, ja woodi ümber seisis hulk naissi, keda Susanna ei tundnud. Ta lülkas ühe neist kõrwale ja astus ligemale. Seal lebas Zini-tädi walges ööjakis nae-

ratava, wäga rahuliku näoga, käed risti rinnal.

„Wie minuti eest uinus ta...“ kostis kuskilt proua Wymetali hääl.

„Wiimase salwimise sai ta juba, kuid tohter pole weel tulnud!“

Susanna tõstis arusaamatult pilgu.

„Uinus...?“ kordas ta.

„Jah, — ta on surnud,“ seletas üks naistest.

Samal hetkel awanes üks ja ilmus arst. Noor mees, kes nõudis lühidalt ja karmilt, et teda jäetaks üksi. Naised hakkasid liikuma, rasked saapad kolisesid põrandal.

Susanna jäi paigale.

„Olen surnu wennatütar...“ ütles ta.

Arst pomises midagi ja pöördus sängi poole. Ta kummardus alla, ta lai tume selg kattis lebaja. Mõõdus mõni minut. Susannale näisid nad wäga pikkadena. Wiimaks ajas arst end sirgu.

„Surm südamerabanduse tagajärjel,“ teatas ta.

Siis koputati uksele ja isa Wymetal astus sisse. Ta hoidis kübarat käes ja ta nägu oli tõsine ja pühalik. Mõlemad mehed wahetasid paar sõna. Susanna ei kuulnud neid. Ta wahitis Lini-tädi naeratavasse näkku. Nii rahul oli ta siis?...

Isa Wymetal haaras Susanna käe ja awaldas kadunu parima sõbrana oma sügawat kaastunnet. Mis puutuwat kõigisse ametlikesse toiminguisse, mis nüüd täita tulewat, siis olewat ta nõus korraldust endale wõtma — ta ju teadwat kõige paremini Lini-tädi soowe ja ta mõtlewat, et ega härra apteeker kindt ifkagi...

„Ei,“ ütles Susanna, „palun olge nii lahke...“

Nende kõneldes lahkus arst. Kohe tungisid naised uuesti tuppa ja süütasid küünlad.

„Lunahomme kell kaks on matus,“ ütles üks hääl.

Susanna tundis äkki, kui umbne oli õhk, mis täitis madalat ruumi. Teda raputas wärin. Ta waatas toas ringi ja kõik näis talle mõõras ja ütlemata kurb. Tugitoolil medelesid märjad rätid, laual olid pudelid ja mustad riistad.

Siis hakkas wali üksluine naisehäääl palwetama:

„Meie isa, kes sa oled taewas...“

Teiste pomina loor saatis teda. Naeratawa Lini-tädi surisängi ümber põlwitasid ja seisid tumedad kogud wilkumas küünlawalguses. Ja wäljas möllas torm.

Isa Wymetal oli wahepeal wõtnud „kabineti“ ukse eest wõtme ja ulatas selle nüüd Susannale.

„Peate wõtma selle,“ ütles ta.

Aga Susanna keeldus. Wymetali käes olewat see sama hästi hoitud ja ta lootwat täiesti temale kui kogunud inimesele.

Ena Wymetal lähenes kitiwarbail ja palus neid wiipega endale järgneda. Astuti kolmefesi koridori. Seal seisis paar lahwatut last, kes hirmunud uudishinuga wahtsisid suletud ukse poole. Ena Wymetal saatis nad minema. Ta filmad olid nutetud ja ta tarwitas lakkamatult oma ninarätkut.

„Kaks korda küsis ta Susannat,“ jostistas ta tähtsalt, „ja lõpuks ütles

ta: notar Eidenbichler! Ütles seda walgult ja selgelt. Kas tunned notar Eidenbichlerit?"

"Jah," wastas isa Wymetal, „ta elab kõrge ümber nurga. Armatawasti tegi Tini-tädi tema juures testamendi. Noh, seda teame ju nagunii —“ ta wiipas käega toa poole, „et see natuke kraami kuulub Susannale! See tähendab,“ ta sügas mõtlifult kuskalt, „kui matuse kulddest midagi weel üle jääb . . .“

„Arge mind üldse arwestage, isa Wymetal,“ ütles Susanna ja lisas wirila naeratuslega: „Tini-tädi soovis ju eluaeg uhkeid matuseid!“

„Jah,“ arwas isa Wymetal innustudes, „jellepärast mõtlen ka, et wõiksime talle midagi laulda. . . Ainult kael häälel, mis te mõtlete, Susanna? — Kaverl Pointner ja mina!“

Susanna wastas, et ta tehku kõik oma healsarwamise järgi, — tema olewat talle igatahes kõige selle waewa eest südamest tänulik.

„Minge koju, Susanna,“ segas end kõnelusesse ema Wymetal, „siete päris kahwatu ja te käed on nii külmad . . .“

Lepiti weel kofku, et meister Wymetal tuleb pärast lõunat apteeki aru andma, ja kuna koridor pikkamisi uute tulijatega täitus, lipsas Susanna wälja wihmasele tänavale.

Koju tulles leidis ta proua Barbara pahasena eest. Tini-tädi poolt olewat rohkem kui häbematus noort proua Lindti nii kaua kinni pidada! Kas ta oma sesukohta siis tõesti ei tundnud?

„Ta on furnud,“ wastas Susanna.

Uga see ei rahustanud proua Barbarat. Ühe waese wana eide pärast ei tarwitsenud ometi tema, rikas proua Lindt, terwe hommikupoolse iganusti tunda. Ka Toby, kes ilmus lõunasöögile, polnud asjast kõige paremal arwamisel.

„Koodetawasti pole tal wõlgu,“ ütles ta matsutades. „Sinusse see muudugi ei puutu ja minuise weel wähem, aga oleks siiski wäga piinlik, kui minu naise sugulaste kohta räägitakse halba.“

Susanna rahustas teda. Wõlgadest polewat juttu. Tini-tädil olemat koguni päris ilusad mööblid, millede müügist saawat küllalt raha matuste terraldamiseks.

Ja siis ei kõnelbud sellest asjast enam.

Kaks päewa hiljem, kui taewas oli tormiselt kollakas, kanti Klementine Reifender igawetele puhkusele. Ta maeti oma wenna Anton Obenaufi ja tema abikaasa Christi liigidale. Loendamatu hulk wanu naisi saatis teda halisjedes ja kinnudes, tema wiimsel teekonnal.

Susanna saledat kuu püüas paremalt ja walgult Wymetalide abielupaar, kuna Matt ja Rosa järgnesid neile Franzliga. Toby oli end külmetamisega wabandanud.

Lahtise hana juures kõneles vreester Wippsberger mõned lühikesed, aga siigutawad sõnad, ja siis loufisd isa Wymetal ja laulufeltsi „Mugawuse“

keegi teine liige, üks oma võipehme baritoniga, teine oma maheda tenori-häälega. Ja kui oli hauda heidetud peotäis mulda ja paigale pandud kats-kun-likest lehtedest paberlilledega pärga, siis sammusid kõik rahuldalt ko-
du poole.

Päew hiljem, külmal niiskel esmaspäeval sõitis Susanna viimast kor-
da Lettenbachi. Hüvastijätuks just jöbiv ilm.

Sõprade willa oli kaotanud oma hariliku välimuse. Treppidel puu-
dusid waibad, koridoris seisid suured kohvrid.

Preili Ulbrich ja Wasiljew tegid kõik, et oma noort külalist panna
unustama lahkumist. Westeldi ja musitseeriti nagu tavaliselt, aga keegi
ei suutnud lakistada, ei Susanna nukralt ja peaaegu pisarsilmil astus rong-
gi, mis ta Weyringisse tagasi wiis.

Seeford läks sõit teosammul, sest kollakad weewood püüdsid mitmest
kohast raudteetammi uuristada. Saabudes Weyringi üllatas Susannat
elamus jaamas. Lüksusekspress Berliinist oli tugewasti hilineanud, eleganti-
ne publik tungles ajalohetkosi ümber, telegraafikontori ees oli saba. Su-
sanna jäi seisma, et imetleda kirjut pilti, kuni teda äkki keegi tõmbas käi-
sest. Susanna pöördus ümber ja seisis nüüd wastamisi sihwa ja elegant-
se daamiga, kes kandis karusnahaga kaunistatud nahkmantlit. Brünetist
näost waatasid rõõmsalt säravad filmad ja meeldiw hää llausus kiirelt:

„Susanna Dlenaus, — eks ole?“

Laewane isa — — — — see oli ju Edith, — — Edith Rebländer!

Hele päikesepeatäte lapsepõlwe päewast pimestas Susanna filmi. Ülla-
tus, — rõõm, — wainustus! Ta lendas oma sõbratari wäljasirutatud
käte wahela. Lõhnam hoolitsus, suurlinna daami parfüüm, segu lõhnaõli-
dest, puudriist ja nahast, karusnaha pehmus ja siidi kahin hõlmasid ta.

„Jutusta, jutusta! Kuidas sa elad? Oled sa abielus, wallaline?“

Ja kuna ümberringi trügisid reisijad, kellad kõlisesid, pakikandjad tõuk-
lesid, tormati ja käratseti, jutustasid nad teineteisele oma saatusest. Edith
oli lahutatud, elas Wiinis ja tal oli tütreke.

„Pead mind külastama,“ lausus ta südamsikult, „siin on minu aadress!
Tule paariks nädalaks minu juure, — see oleks wäga ilus!“

Ja ta tõmbas taskust kaardi ja surus selle Susannale pikku.

Pruunides tresfides magamishaguni konduktor manitses ärasõidule.
Kõik jooksid, ukseid paukusid, tuled süttisid, Edith astus kärmesti pikka wa-
gunisse.

„Hüwasti! Hüwasti! Ja kirjuta mulle ometi!“

Rattad hakkasid häätelt keerlema, — walge rätt lehwis, — helkivate
aknaruutudega, kõrgema seltskonna suletud ring, libises rong algawasse
ööpimedusse.

Susanna waatas rongile järele. Waatas kaua. Oma käte wahel hoi-
dis ta wäikest nimekaarti, nagu oleks see palk, mille rajal on wõimalik end
wee peal hoida.

Perekond Lindt istus hommikuses kohvilauas, kui kirjamees... jannale tähtitud kirja. See tuli härra notar Kaver Eidenbichlerilt ja sisaldas kutset ilmuda „oma jurnud tädi preili Klementine Reisenederi asjus“ homme kella kahe ja kolme vahel tema kantseleisje. Dokumendid pidawat kaasa võtma.

„Seal see nüüd on,“ porises Toby. „Almasin kohe, et see heaga ei lõpe! Aga mina ei maksa mitte pennigi, seda ma ütlen!“

„Oh,“ tähendas Susanna, „tean seda ilma finnitamatagi...“

Päew hiljem läks ta notar Eidenbichleri juure. Too elas inetus vanas majas kalmistu ligidal. Eestoas tulkus noormees, kes aga Susanna tuleku otsekohe wirgus ja teenistuswalmilt teda meldima ruttas.

Härra Kaver Eidenbichler istus kulunud kirjutuslaua taga ja soris aktides. Ta oli wäike kõhetu morni ametnikunäoga mees. Nagu oleks ta äsja lõõnud sidrunit — mõtles Susanna. Tema palwel istus Susanna toolile.

„Mii jah... siin on niisugune asi... hm... wäga tähtis asi. See puutub, armuline proua, see puutub teie kadunud tädi proua — ei, preili Klementine Reisenederisse... Umbes aasta tagasi... jah, minewal aastal 12. detsembril käis ta minu juures, et tema oma testamenti... Silmapilk... ma näitan kohe... jah, siin ta on.“

Notari kondine käsi keeras paberilehti.

„Kadunu wiimisel soowil olete teie, proua Susanna Lindt, sündinud Obenaus, eks ole? — olete teie tema ainsaks pärijaks määratud. Järelejäänud kapital, mis on paigutatud hoiuraamatutesse ja riigipaberitesse, koosneb — kahetsakümnest tuhandest kroonist.“

Znimelus leidub silmapilke, kus mõistus keeldub töötamast. Susanna waatas wanamehe morni näkku ja pomises segaselt:

„Kuidas? Palun?“

Härra Eidenbichler tõusis ja keeras raudse rahakapi lukust lahti.

Susanna oli teda muidugi walesti mõistnud... wõi oli siin eksitus... wõi wahetati teda kellegagi...

„Siin on wäärtpaberid ja hoiukassaraamatud,“ jatkas ta, asetades pitseeritud paki lauale. „Kas armulisel proual on kõik dokumendid kaasas?“ Arusaamatus... loomulikult arusaamatus... See oli ju wõimatu!

„Teie dokumendid, kui tohin paluda!“

Mehaaniliselt awab Susanna oma kääkoti ja ulatab talle soowitud paberid.

„Kas tahate heita pilgu testamendisje — siin, palun, see on lühike.“

Susanna loeb. Paber wärioseb kui liblikatiivad, tähed tantsiwad kaaneni... Wõimatu! Wõimatu!

„Pärandusmaks en...“ jatkab härra Eidenbichler ametlikult, — aga Susanna ei kuule teda. Ta wahib paberit, püüdes sifust aru saada. Kahetsakümmeend tuhat krooni — siin see seisab! „Minu armsale wennatütrelle, Susanna Lindtile, sündinud Obenaus.“

See on siis tõsi — — tõsi! — Kõik head waimud! Susanna kargab püsti.

„Härra notar...“

Hingetus, pinewus, uskumatus...

„Härra notar, — siis olen ma ju rikas?“

Wanamees waatab talle ehmunud otsa ja kõhatab.

„Tõukas igatahes...“ sõnab ta siis kohmetult.

Kõik järgnevat areneb nagu unes. Susanna kirjutab mõningaile kirjadele alla, teda küsitletakse ja ta wastab, — segaselt küll, nagu mõtleb härra Xaver Eidenbichler, — noormees eestoaft tuleb sisse, Susanna surub notari kätt ja siis seisab ta wiimaks jälle tühjal.

Wõimatu, — — wõimatu! wõistab ta ajus. Tini-tädi, waene, alati nälgijane Tini-tädi...

Teadmata, mida ta teeb, tormab ta edasi, põrkab inimestega wasta-misi, jookseb lapsed ümber, ei märka teretajaid... Wõimatu, wõimatu!

Ta läbib papiallee jooksumammul, loikudest pritsib wett üles, õhus laulab tuul, kisub ta kübarat. Ta tormab suurest raudwärawast sisse, millel sätendab „Rahu“, lippab siis teid mööda edasi ja seisab äkki Tini-tädi haual.

Kui waimne on siin...

Wärske wäikeste künka kohal kiigub kaelatru ja rõõmsalt jädistawad linnud.

Susanna langeb kitsale niiskele teele põlwili.

„Tahtsin sind ainult tänada, Tini-tädi... ja küsida tahtsin sinult...“

Ah, kui hea on nutta!

Armas, hea Tini-tädi! Ta nälgis ja wõitles, töötas wiimse filmapi- guni... ja nii palju raha... Kui ema seda teaks...

Tuul sahiseb puudes, haudade wahel lendab liblik. Waimus, rahu, puhkus...

Alga seal väljas, teisel pool müüri, kus wõlvub õrninine taewas, — seal on maailm! Susanna tõstab pilgu, puurib ta läikimas'e heledusesse, mis pisarate loori läbi särab kui tuhat briljanti. Tema lapsepõlwe unistuste maailm... Saawutamatu kaugel, saawutamatu tänaseni... Müüd aga, müüd!... Sndsusuim kisub ta maa küljest lahti. Müüd ootab teda õnn! On see unelm? Wõi heljub ta muinasmaa pilwedel!

Ei, — ta elab, elab iga oma luu ja liikmega, ja juubeldades suudleb tuul pisaraid ta põskedelt!

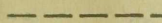
Susanna filmad särawad kitsas walges näos kui rõõmutuled. Nagu unes sammub ta tuldud teed tagasi, arglisult, ettevaatlikult, kartes järju kiigutusega purustada wõluringi, mis teda ümbritseb.

Papiallees raputab tuul kohisewaid oksti, telegraafitraadid laulawad, mägedelt sõuawad walged pilwed. Ja iga pilwe palistab kuldne serw... „Ja kõik nad kutsuwad: Tule kaasa! Tule kaasa!“

Ra linna tänuwad on kummaliselt heledad. Kõik on ebaharilik, kõik on muutunud. Alga kui suruda käsi südamele, siis tunneb selgesti tugewat löö- ti — ja see pole ometi uni?! Soowid, lootused, enesekindlus liituwad raud- seks tahteks. Ja igauks, kes näeb noort Susanna Lindti hulqelt ja rüüsti päi läbi tänuwate ruttawat, peab märkima, et siin sammub õnn ise. Ainult

härta Elgast ja härta Kwiejs, igawesti mornid magistrid, ei taipa midagi, sest nad tõstawat waewalt pead, kui Susanna sale kaju apteegi akendest mööda wilksatab.

Esikusse astudes tasandas Susanna sammu. Nüüd pole tal enam kiiret. Tema järeawale filmile langewad laud, ta suu ümber mängleb kerge muie. Astimelt astimele muutub see naeratus üleolewamaks, pilkawamaks. Alal awab kurt Mali ukse. Ta teeb seda pahuralt ja terwitamata nagu harilikult, tundmata õndsuse woogu, mis hoowab ta noorest perenaifest. Siin majas on kõik pimedusega löödud. Siis asetab Susanna käe tolle ukse lingile, mille taga Toby ja ämm, hingab sügawalt ja lausub tasa: „Noh, oodate teie!“

Weel jamal pärastlõunal kuulduS Lini-tädi pärandusest linnas, ja keegi ei tahtnud algul uskuda, et räpane nälginud wanaeit wõis koguda nii suure waranduse. See kõlas ajalehe kõmuna, muinasjutuna! Eriti lõid käsi kokku need helled perenaised, kes aastate wiisi olid oma tagasihoidliku kõõgi jätistega toinud Lini-tädi. See oli ju selge pettus, arwasid nad.

Sama mõtet wäljendas ka preester Wippesberger, kuigi kaudselt ja ilusate sõnadega. Oli kindel, et ei pidanuks nii südamlikku hauakõnet, kui ta siis juba oleks teadnud, et kadunu ei pärandata oma warandust kirikule. Proua Barbara tundis häbi, kuigi süüdistus polnud sihitud tema wastu ja ta ruttas seletama, et ta minia muidugi ei jäta oma tädi wäärtsammu heaks tegemata. Nüüd tõstis ka muidu nii waike Susanna häält ja kinnitas, et tal polewat muud mõtet ja soowi kui sel wiisil kasutada oma pärandust . . .

Terwe perekond järeas. Milline wooruslikkus! „Ja ise olla nii õitswalt noor . . .“ lüas preester galantselt.

Järgmisel hommikul kohwilauas tegid proua Barbara ja Toby korraldusi Susanna waranduse kohta. Talle wõeldi, millised paberid ta peab ostma ja kui palju ta peab annetama heategewatele seltsidele. Lõbu wõõraste tushandetega uhkeldada läikis nende prilliklaasidest. Susanna ütles kõõgi ettepanekute juures jah ega kergitanud kulmugi. Kõõgi formaaluste täitmiseks kulus umbes kümme päewa. Polewat ruttu, arwas ta tagasihoidlikult. Siis tõusis ta lauast, paludes luba kirikusse minna.

„See on mulle tungiwaks tarwiduseks,“ lüas ta tõsiselt.

Erandlikult lubas proua Barbara teda täna minna ja mõni minut hiljem wäljus noor proua majast.

„Wajan kahte asja,“ mõtles ta käies, „parimat õmblejat ja parimat advokaati Weyringis!“

Parim õmbleia — see oli kahtlemata proua Westreicher, — ja ta oli kellestki härta doktor Knackist kuulnud kõneldawat kui tublimast advokaadist. Milline mõlemast toimingust oli tähtsam? — Loomulikult esimene! Järelikult paremale poole otsejoones „Moelalongi“ juunas!

Proua Westreicher seisis töölaua taga ja lõikas parajasti moodsat le-

wadkangast, kui Susanna kindt astus sisse. Proua Westreicher unustas teretamata, unustas isegi naeratamata, pillas ainult käärid lauale.

Kuid Susanna noogutas rahulikult, pani wihmamarju ja käefoti toolile ja ütles lõbusalt:

„Wajan paar ilusat asja, proua Westreicher! Näidake mulle kõigepealt mõnd elegantset reisukostüümi!“

Iriinimesel on teraw kõrw kundede maksuwõime määritlemiseks. Kes esineb arglikult ja sõbralikult, sel on tavaliselt wähe raha kottis. Dtsustawad nõudmised aga reedawad rikkast, kel kulud pole olulised. Susanna oli wäga kindel. Ta ei küsinud üldse hinda ja see asjaolu sundis proua Westreicheri filmapill unustama oma wana wimma tema wastu ja naeratama nii lahkelt kui ta üldse oskas.

Warsti ilmusid ka Frieda ja Manon. Esimene oli läinud weel tüsedamaks ja rohkemaks, teine weel rohkem kolkunud. Saadi üksteisest suurepäraselt aru. Ei mainitud midagi isiklikku, kõnelus keerles waid gabardiini, koverkauti, woltide ja stepingute ümber. Lahkumisel aga wandus proua Westreicher oma laste elu juures, et tellitu on kaheksa päewa jooksul walmis, — wanne, mida ta sama wähe pidas kui kõik maailma õmblejad seda teewad.

Kuna Weyringis midagi polnud kaugel, oli Susanna juba mõni minut hiljem härra doktor Knacki juures. Kuid siin tuli tal oodata. Hambaarsidel ja adwokaatidel on kõige rohkem kliente, mis tõendab, et on tarwis terweid hambaid, et siis paragrahwide rägastikus kogenud ja kawalusega relwastatud adwokaatide abil oma ligimeste poolt seatud püünniseid läbi hammustada.

Doktor Knack oli häbematu tarkade filmadega wäike paks mees. Polnud raske talle seisuforda teatawaks teha. Lahutuskaebus abieluliste koshuste täitmata jätmise pärast — oh, see oli lihtne asi! Pealegi oli wärske klient mitte ainult mõislik, waid erakordselt ilus, mis ta indu ainult tiimustas. Weyringis juhtus sääraseid sündmusi harwa. Kuid hoolimata sellest juhtis ta noore proua tähelepanu lahutusprotsessi aeglusele ja sellega seotud raskustele. Härra abikaasa polewat nõus, leeldumat alimente maks-
mast ja —

„Ma loobun igasugusest toetusest!“ katkestas teda Susanna elawalt, filmade wälkudes. „Ma ei wõtaks temalt raha isegi siis, kui ta selle mulle järele wiskaks, — kuulete, härra doktor!“

„Hm, hm . . .“ doktor Knack oli muidugi teisel arwamisel, nagu paistis selgesti ta näost. „Kas armulise proua seisuford lubab nii talitada? Wabandage küsimust, aga wanema kogenud mehena . . .“

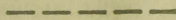
„Härra doktor, eilsest peale kuulub mulle kaheksakümmend tuhat krooni. Pärtsin selle summa oma tädit. See pole küll rikkus, kuid waeuse ja murede eest olen igatahes kaitstud. Palun teid minu warandust kohe oma hooldamisele wõtta, ja nimelt sellisel kujul, et minu abikaasal poleks wähematki õigust selle majandamisel kaasa rääkida! Testament, raha ja kõik teised dokumendid on notar Eidenbichleri käes, kellega peate ühendusesse astuma!“

Advokaat naeratas ta innu üle.

„Olge mureta, armuline proua, — keegi võõras ei puuduta teie omandust. Kui palju vajate praegu raha? Ma ei effi wist oletades, et tahaksite endale kiiremas korras midagi uut muretseda . . .“

Susanna naerab filmade ja huultega. See doktor Knack meeldib talle. Ta tänab teda tormiliselt. Homme tuleb ta jälle ja ülehomme ka, sõnaga — iga päew, ja nüüdsest peale ei tee ta midagi härra Knackilt nõu küsimata!

Ummaril wäike mees surub waimustatult tema käsi. Ta lubab teha kõik, mis seisab tema wõimuses, ja koju rutates on Susanna ühe sõbra ja tuhande lootuse wõrra rikkam.

Järgnewail päewil juhtub sageli, et Susanna luba küsimata lahkub kodunt. Wihastele etteheidetele wastab ta salapärase naeratusega ja wäitega, mis summutab raemu, tekitades selle asemel uudishimu: „Kas olete unustanud, et nädala pärast on mamma sünnipäew? Walmistan talle seks puhuks erilisi üllatust . . .“

Lõepoolest pühitset proua Barbara Lindt 25. aprillil oma hällipäewa ja kuna Susanna ootamatu pärandus oli toonud majja ettenähtamatut rikkust, otsustati seda tähtpäewa sõprade ringis pidulikult meelde tuletada. Kutsutud olid kõik lähemad tuttawad, Stripekid, Nettelböckid, Stülpnagelid, preester ja isegi kojanõunikud kõrvalmajasti pidid ilmuma lõunajõögile. Järelikult oli rõõmsaks erutuseks põhjust küllalt. Suurejoonelised ettevalmistused kiirendasid harjunud elutempot. Röögis kolistas pahur Mali nagu hullumeelne, teatüdruk Anna korraldas lauapesu, proua Barbara tegi komandotsonis korraldusi, ja isegi Toby tuli mõnikord kontorist üles — sulepea ifka kõrwa taga, — et siis igalpool teel ees olla ja teisi segada. Keegi ei tohtinud laiselda, kõige wähem Susanna, kes ämma käskude järgi pidi kontsade klõbiseses aina jooksuma trepist üles ja alla.

Kuid aeg-ajalt lahkub Susanna süiski majast, et linnas öste teha, mis ühenduses tolle üllatusega, millest ta alati kõneleb, kuid ifka umbkaudselt, wihjetega, seletamata midagi pikemalt. Ja tema kelmikalt naeratam nägu tekitab mulje, et tõesti on tulemas midagi wäga head ja meeldiwat.

Kord juhtub, et Toby filmab Annat, blondi toatüdrukut, just hetkel, kus ta suure nelinurkse pakiga läheb trepist üles. Küsimusele wastab ta, et ta toonud selle noore proua ülesandel ärist ja asi puutuwat — —

Toby wiipab tõrjuwalt. Ta teab juba: sünnipäewakink!

„Wiige see minu abikaasa tuppa,“ ütleb ta muiates, „kuigi ma meeleldi wataaksin, mida ta sisaldab . . .“

Ta torfab oma pika küüne paberisse, kuid Anna põgeneb kärmelt.

„Armuline proua käskis, et keegi . . .“

Ettevaatlikult asetab ta salapärase paki Susanna tuppa. Ka tema tahaks heameelega teada, mis selles on, aga see on wõimatu. Sest alles õffel, kui kõik magawad, asub Susanna pakki lahti tegema, olles enne seda korralikult lukustanud ukse.

Rõigepealt lõikab ta nõõrid läbi, siis eemaldab ta kolmeõrdse paberi. Mis nüüd nähtavale ilmub, on suurepärase tumepruun kappkohver, mille lükk avaneb kuldse võtmekeele survel. Kohveris aga leidub veel kaks pakki. Esimene osutub juhtnähast reisutaskuks, teine aga tulivueks viiulikastiks. Susanna sõrmed silitavad nahkatet, ta naeratab, tõstab wiili oma jarmetiseft jängist ja sõrmitseb keelte kallal. See on sale muusikariist, parim, mis Weyringist oli saada. Kui ilusti laulab ta tulewikus kewadest, igatsuseft ja õnneft . . .

Enne magamaheitmist paneb Susanna lõik kolm asja kappi, lukustab ukse ja pistab võtme tasku.

See juhtub neljapäewa õhtul ja eelolewale pühapäewale langeb proua Barbara sünnipäew. Wahepealne reede on täis wiha ja pahandust. Naagu alati sellistel puhkudel tekitawad ettewalmistused teatawa pinewuse, laewad õhu nii õelda lõhkeaineid täis, mis ahwardawad iga filmapilk plahwatada. Midagi ei lähe libedalt. Koogid lähewad kõrbema, üks ahi hakkab äkki suitsema, Mali lõikab sõrme ja proua Barbara karjub pillawa häälega, et selles kõiges pole süüdi keegi muu kui: Susanna!

„Susanna! Kus on see naisterahwas jälle?“

Anna kepp folkatab wastu põrandat.

„Ta peab otsekohe siia tulema!“

Anna, kes askeldab nutuseil filmil, ütleb, et noort prouat pole kuskilt leida, — wahest on ta all apteegis härra Toby juures . . .

Ja saadetud karedaift sõnust lipsab ta trepist alla.

Aga ka Toby ei tea oma abikaasast midagi. Siis plahwatawad lõhkeained. Terwet maja läbiwad raewufärgatused, pisarate osad woolawad, walandamised wälguwad, Toby põgeneb kohkunult kontorisse oma palmi ja roheline konna juure. Teiselt korralt kostab kolinat ja kisa, härra Olgast ja härra Kwies, pettunud wanapoisid, piiluwad kurjade koertena oma rohtude kaalude tagant ukse poole, ja iga apteeki astuja kõneleb haiguseft ja hädast. Hall on elu, hall on kohus.

Sel ajal aga jalutab Susanna parimas meeleolus mööda päikesekülalaseid tänawaid. Ta käed on täis lilli, kollaseid nurmenukke, walgeid sireleid, kaswuhoone nelke ja kannikesi. Wainne rahuaed, kuhu ta nüüd astub, on harwa näinud nii rikkalikku lilledeande, sest Weyringi kodanikud on kohuhoidlikud ja tagasihoidlikud ja nad ei liialda milleski. Rõige enam aga imestaks proua Christlit see toredus, mis nüüd sajab ta kalmukünkale. Ja kuidas weel üllatuks Lini-tädi! Kõnelemata meister Obenausist, kes terve eluaja oli nii wähendublik ja tasane! Kui nad suudaksid, nad protestiks id ägedalt austuse wastu, mis neile nii ootamatult osaks saanud, ja mis neid nüüd eraldab kõigist nende tummadest naabriteft. Ja nad ei mõistaks ka, miks walab Susanna nii palju pisaraid, kui ta nüüd hüwasti jätab, et ellu tagasi pöörduda.

Aga kewad, mis nüüd pika wihma järele wõimsalt on lohkama lõõnud, hajutab nutja mured ja kuuwatab ta pisarad.

Rehestikus juubeldab lindude orkester ja päike kuldab rada, mida mööda Susanna läheb linna tagasi. Sjegi doktor Knocki kaines advokaadikants leis

fätendab aktide tolm nagu briljantide ilutulestik õhus, kui Susanna westleb oma isaliku nõuandjaga, et täiendada oma juriidilisi teadmisi ja panna nurgakive, mis on küllalt kindlad tema tulewikuhuone kandmiseks.

Nii möödub Susanna ennelõuna elawas tegevuses ja alles lõunaks pöörduv ta koju, tormide majja. Selleks on tarvis palju julgust. Ja Anna, kes, hoolimata sellest, et ta koha on üles öelnud, proua Barbara ees värisseb kui haavaleht, peab oma noort perenaist tahtmata imetlema. Sest mitte ainult, et ta naeratades astub oma vihast punetava ämma ette, ta tõstab veel wannutades käed ja ütleb rahulikult:

„Mitte sõna, mamma, — palun sind! Homme selgub kõik. Wannun sulle, et ma ei anna sulle üalgi enam põhjust minu üle pahandada!“

Proua Barbaral jääb hing kinni. Ta waatab Tobyle otsa, — ja Toby waatab temale otsa. Kas sünnipäeva üllatus on tõesti nii erakordselt suur? Susanna näeb tõesti nii wälja. Sellist üleolekut ja kindlust ewib waid see, kelle südametunnistus on puhas. Ema ja poeg neelawad ühes supiga ka oma wiha alla ja prae ning aiawilja juures heietawad nad juba roosilisi lootusi.

Õhtupoole walitseb majas kannatamatusest, summutatud vihast ja piinlikkusest koosnew meeleolu.

Kohe pärast sööki läheb Susanna kolmandale korrale. Mööda minnes kuuleb ta pimedada wiulimängu. Ta jääb seisma ja hüüab oma sõbrale paar lahkett sõna. Johannes Niemayr kiidab jumalikku ilma, jutustab oma lilledest, oma uutest kompositsioonidest, katkestab kõneluse aga äkilise küsimusega:

„Teie ei kuula mind . . . millele te mõtlete?“

Susanna punastab. Ta olewat weidi wäsinud ja tal olewat täna veel palju tööd. Siis jätab ta kiiresti hüwasti ja ruttab oma tuppa. Seal on tõesti palju korraldada ja teha, sest proua Barbara lõunauinak ei kesta kaua ja siis peab ta jälle alla minema. Aga wiimaks möödub ka see päew. Ja järgmise päewa õhtul on kõik nii wäsinud, et heidetakse warakult magama. Peab ju hommikul olema wärske ja rõõmus! Aknad sulguwad krigisedes, köikjal lewib waitus, koridorides ja käikudes kustuwad tuled ja warsti on ka magamistoad pimedad.

Ainult kolmanda korra kahest aknast paistab walguse kuma. Susanna on ärkvel. Ka blond toatüdruk Anna istub oma kambris laua taga ja maalib kohmetunud sõrmedega kirja, mis läheb ta kallimale, Ludwiga Wietseistfünwendale, ja milles ta pikalt-laialt kirjeldab põhjust, miks ta lahkeb Lindtide majast.

Siis awaneb taja uks ja Susanna astub sisse. Anna tõstab kohkudes pea.

„Armuline proua?“

„Hea, et te pole veel puhkama heitnud, Anna. Olesin teid siis pidanud äratama. Ütlesite täna oma koha üles, — eks ole?“

„Jah, waadake, on ju päris wõimatu . . .“

„Muidugi, ma tean! Teil on täielik õigus. Siin majas ei suuda ükski wälja kannatada, seda tean mina kõige paremini . . . Teiate kindlasti mõne parema koha, olete ju tubli tüdruk. Aga sellepärast ma ei tulnud,

waid tahtsin ainult küsida, kas teie ei osutaks mulle — mulle isiklikult — ühe suure teene?"

Tüdrukü nägu lööb särama.

"Oh, kõik, kõik!"

"Heaküll! Siis tulge poole tunni pärast minu tuppa, seal seletan teile asja lähemalt."

Kuigi Anna on leidlik tüdruk, ei taipa ta praegusel hetkel midagi. Ta wahib tobedalt ukse poole, mille taha kadus ta noor perenaine, kelle käitumine täna oli nii imelik... Poole tunni pärast, oli ta ütelnud... Tähendab südastõel... Mis see tähendab?

Kuid isegi uudishimu ei kiirenda osutite liikumist... Kolmkümmend minutit pidi ta kannatama enne kui ta kiviwarbail hüüis koridori, et siis üsna tasa koputada Susanna uksele.

"Sisje!" hüüdis Susanna.

Ta istus peegli ees ja wallandas oma juukseid. Tuba oli heledasti walgustatud ja laual lebas elegantne kohwer, millist Anna siin warem polnud näinud.

"Dlete siis walmis mulle osutama teenet?" katkestas Susanna kõlaw hääl waifuse.

"Heameelega — oh kui heameelega weel, armuline proua!"

"Wiige see kohwer jaama, aga nii, et seda keegi siin majas ei märka. Kõik magawad. Ja kedagi ei tohi äratada. Tähendab tasa — wäga ettewaatlikult trepist alla! Kas tulete sellega toime?"

"Muidugi! Wõtan kingad jalast!"

"Heaküll. — Jaamas wiite kohwri käsipakkide hoiukohta, mis asub pilotikassa kõrwal. Teile antakse kwiitung, mille toote mulle. Jään teid ootama. Siin on majawõti. Saite aru?"

"Täiesti! Armuline proua võib kindel olla — kõik läheb hästi!"

Anna tõstab kohwri laualt. Ta tahaks meeleldi küsida, kas armuline proua kawatseb salaja ära sõita, aga ta ei sõanda. Tüdruk ja kohwer kaowad aeglaselt ja ettewaatlikult ukse taha. Susanna waatab neile järele. Siis awab ta ukse praokile ja kuulatab wälja. Waihus. Pärnade platsil walitseb sügaw rahu. Kas Anna weel ei tule?... Wiimaks ometi... üks nagisib, wõti kriigiseb lukus, kontsad kõbisewad üle kiviide, eemaldumad kiiresti, pöörduwad ümber nurga — — waikiwad. Tänu taewale! Susanna hingab kergendatult ja sulle afna. Ta arwutab. Kümne minuti pärast on Anna jaamas, wiis minutit kestab kohwri hoiulepanek, kümme minutit kulub tagasi tulemiseks... tähendab poole tunni pärast on kõik korras.

Seda aega võib kasutada wäikese kirja kirjutamiseks. Susanna astub kapi juure, wõtab sealt wiulikasti ja asetab selle lauale. Siis hangib ta päherit ja sulle ning kirjutab:

"Sõhib peab ära lendama, sest ta ei suuda puuri jääda. Mälestuseks jaadab ta selle wiuli ja palub, et teda ei unustataks."

Ta ümbrikule kirjutab ta aadressi:

"Härra Johannes Niemayrile isiklikult üle anda. Pärnade plats 7, eisel korral."

Nüüd on ka see walmis. Mis weel teha?

Susanna toetab pea kättele ja mötleb. Kas kõik läheb libedalt? Kas ta ei unustanud midagi? Jätnud tähele panemata mõne takistuse?

Minutid weerewad kui hingetud südamelöögid. Kummutil tiksub äratuskell. Susanna tõuseb ja keerab selle kella nelja peale. Kui Anna ometi juba tuleks...

Ta avab ukse pilukile, kuulatab wälja. Pimedus, waihus. Weel ainult kolm minutit! Kui Anna kolme minuti pärast ei ilmu, on midagi ebasõnnestunud... Susanna paneb käed risti... isсанд!... kõik peab minema hästi... peab tingimata...

Siis — — — kröbin... nagin... majauks awatakse ja suletakse... hiilivad sammud trepil...

„Anna, kas see olete teie?“

„Jah, armuline proua.“

Laewale tänu — nüüd on mäng pooleldi mõidetud! Hingeldades astub Anna tuppa. Ta on jooksnud punane ja paremas käes lehwitab ta kwiitungit nagu mingit mõidumärki!

„Kas teid keegi ei näinud?“

„Ei. Kõik magawad. Siin on kwiitung ja wõti. Mis pean nüüd tegema?“

Susanna naeratab.

„Magama heitma! Tänaõhteks olete oma ülesande hiilgawalt sooritanud. Aga homme warahommikul, enne kui Mali, see wana nõid, teid märkab, wiige see wiulikasti ja kiri kõrwalmajja pimedale noormehele. Pole wiga kui äratate tema ja ta te unest. Andke asjad üle ja ütelge, et mina need saadan. Kõik!“

Annal jääb inestusest hing kinni.

„Kas armuline proua kingib talle uue wiuli?“

„Jah. Aga ärge sellest kellelegi rääkige. Ausõna?“

„Ausõna!“

„Siis — head ööd!“

„Head ööd, armuline proua!“

Ettevaatlikult kandes wiulikasti, wäljub tüdruk uksest.

Susanna on üksi.

Wiimast ööd selle katuse all, wiimast ööd Weyringis...

Susanna wõtab riidest lahti, lipsab sängi ja kustutab tule. Ah, ta on nii wäsinud, nii wäga wäsinud... Ta uinub kohe... ta tahab kohe uinuda...

Aga uni ei tule. Susanna süda tussub palamikulises ootuses. Üksikud pilbid kerliwad minewikust, mõtted sähwivad kui wälgud, pöördudes ikka jälle kawatsuse juure, mis nüüd wiimaks on saamas tõeliseks.

Majast ei kosta ainustki häält. Waihus rõhub, ängistab, — ta on nagu suur kuri loom, kes seisab proua Barbara teenistuses. Igast küljest igast pimedast nurgast sirutawad tema poole haarmed, kõik tigiduse ja õeluse waimud suruwad endid uste wastu, millede kaudu ta hing tahab lennata wabadusesse.

Alumiselt korralt kostavad kaks elutoa seinakella lööki. Neglaselt, labaselt ja läägelt nagu Toby hääl.

Susanna peidab pea padjusse. Teda täidab waid üks mõte hullumeelselt se jõuga: ära, ära, ära siit! Mitte ialgi enam süüa armuleiba, mitte ialgi enam kanda ahelaid ega lasta ranget elutoa kella oma aega ette määrata... Tema tulewikus helisewad waid heledad hõbedased kellufesed, — — sõrawad minutid, tiivustatud tunnid — hõbehelk üle päewade — — õnn — ja — — tähed — — —

Unistades suigub Susanna unne. Ta lebab naeratahes, lõdwendatud liikmetega, andunud kosutamale jõukogumisele.

Wäljas helgib kuu katuste kohal, õrnalt ja kahwatult nagu muinaslugude raamatuis. See pole Weneetsia kuu, wõlur, kes kujutab saladusi ja lewitab deemonlikku kihku. Siin Weyringis Pleini ääres on ta kodanlik walgustaja, tubli taewalatern, mis kinnitatud laotuse telgi külge. Tornidest lõõwad kellad. Iga tund hõigatakse metalliselt, algul kooris, siis üksikult — hilinejate poolt. Ruskilt aiaft jõe kaldalt kostab esimene kulelaul. Aga see jääb nurjunud katseks. Veel wõidutsewad õõ ja waihus. Laias kaares rändab kuu mägede sihis.

Pool neli. Pärnade platsi puude latwades algab arglik hommikkontsert. Unine trillerdus, kohmetu sädin, küsimus ja kostus. Umbritsewate aedade lauljad lõõwad seffa, pilklamisi kerkiwad õõ mustad loorid.

Kell neli. Kõigilt tornidelt kõmiseb neli lööki. Ka Susanna äratuskell heliseb, kohusetruult, nagu ta seda tavaliselt tegi kell kuus hommikul. Sekundi kestel paelub Susannat weel uni. Ta ohkab, ringutab — — ja tõuseb siis järjult istukile. See on ju ... see on ju ... täna! Täna!

Mõlema jalaga korraga sängist wälja, tuli süüdata! Jõud ja rõõm woolab ta soontes, — — täna!

Iga mõte, mis ta teeb, on kaalutud ja ette nähtud, sest tal pole palju aega. Ta tunneb end seisukorra perenaifena, seisab korraga keset elu ja elamusi.

Laual seisab juhtnähast reisutasku, walmis wastu wõtma kõik, mida ta praeguseks riietumiseks ei waja. Susanna peseb ja kammib end korrakult, iga ta sõrmed lendawad. Proua Westreicheri uus rätsepakostüüm, moelalongi meistriteos ilmub nähtawale siidpaberiga wooderdatud kartongist. Iurima pilguga silmitseb Susanna oma peegelpilti. Naeratab weidi, nootab endale ...

Edith Nebländer jääb kindlasti rahule ...

Rapis ripub weel riideid. Need on ta tüdrukupõlwe hilbud, ka natuke pesu ja weel muud tagasihoidlikku kraami. Susanna astub laua juure, wõtab tüki paberit ja kirjutab:

Kõik need asjad kuuluwad Annale. Ringin need temale.

Susanna."

Sedeli kinnitab ta nõõri abil kapiwõtme külge.

Siis tõmbab ta teise paberipoogna sileda² ja algab uut kirja:

„Armas Toby!

Mulle jelles majas osaks saanud kohtlemine lubab mind oletada, et walmistan teile suurt rõõmu, wabastades teid oma siinwiibimisest. See on sünnipäewa üllatus, mille warusin teile. Meeleldi oleksin sulle veel suuliselt öelnud, et oled pesukalts ja su ema wana türann, — kuid sellele järgnew seletus oleks minu ärasõitu kindlasti pikendanud, ja mul on rutt.

Kõike muud ütleb sulle minu advokaat.

Susanna.“

Suurena ja heledana lebab kiri laual. Iga sisseastuja peab seda märkama esimesel pilgul. Susanna asetab tindipoti paberi nurgale, et see ära ei lendaks, wõtab siis sõrmest laulatusformuse ja paneb selle allkirja kõrwale.

Siis paneb ta kübara pähe, wõtab kindad. Ta süda klopib, kui ta suure kiiruga heidab wiimased asjad reisutaskusse. Kõige peal on „Julia“ osade wihk. Wast esineb ta warsti Wiini Burgtheatris... Seda mõtleb Susanna ainult naljatades, end pilgates, aimamata, et ta salajane lootus warstigi teostub.

Ja nüüd — on kõik korras. Hüvastijätu pill toale, tuli kustutada tšaja uks awada...

Koridoris on pime ja vaikne. Suurima ettevaatusega, et wältida iga jugust müra, hiilib ta trepist alla. Teise korra uks nagiseb weidi... Susanna ehmuab... Kõhkleb... lukustab uks wäljastpoolt. Wiimased astme wõtab ta joostes. Pimedas leiab ta majaulse luku, awab, — ja astu tänawale.

Nowalgus Pärnade platsil. Laternad põlewad weel, kuigi taewas juba helendab. Susanna kõnnib kiirelt, sulgkergete sammudega. Ilm on juba õhk liikumatult puhas.

Tänawail ei liigu ainuski inimest ja nii warasel tunnil tundub fog ümbrus wõõrana. Alles jaama wiival tänawal ilmab ta esimesi sõidukeid ja mõningaid jalakäijaid. Jaamaesine on täis taluwankreid ja kärusid.

Susanna ruttab jaamahoonesse, tormab piletikasja juure.

„Teise klassi pilet kiirrongil Wiini!“

Seda korda on ta wiimasel päewil õppinud seda lauset, aga nüüd ole ta peaaegu segamini läinud.

„Wiini kiirrongil...“ kordab ta tungiwalt.

Ametnik wiskab pileti plekkplaadile, nimetab hinna. Wärisemate jalgmedega kohmitseb Susanna rahakotis... ta pole harjunud raha wälja andma... ulatab pangatähe, saab münte vastu.

Pakkide hoiukožas ulatab talle unine naine kohwri. Susanna hüüab pakikandja.

„Wiini kiirrongile — teine klass!“

Singetult astub ta perroonile. Tal on tunne, nagu oleks rong juba läinud... nagu oleks ta hilineanud... Ainult üksikud taluinimesed tawad pinkidel, paar meest askeldawad piimawankri ümber. Susanna sib jaamaametnikult:

„Kas Wiini kiirrong tuleb warsti?“

"Jah. Kümne minuti pärast on ta siin!"

Sumal tänatud!... Kümne minuti pärast!... Ametnik ütles seda ja tema peab ju teadma. Päris flegmaatset ja sõbralikult kinnitas ta seda, nagu oleks see midagi endasimõistetavat!...

Kümne minuti pärast siis! Tõesti? Tõesti ikka?

Weel võib miski ta ettevõtet takistada, — weel võib midagi ootamatut juhtuda...

Susanna tormab perrooni mööda edasi-tagasi, suutmata paigal püsida. Ta loeb ühest kuuekümneneri. See on ikka minut. Kümme korda on see kümme minutit... Iga samm sekund... Käib ta liig kiiresti?... On ta lugemises eesinud?

Ta pilk lendab avarusesse. Täevast katab helendam kuma, tõuseb ferge tuul. Teiselt poolt Pleini paistavad kungaste ahelikud lõpmatus kauguses, sinkjas udus. Naudteelt kostab signaale... Rahutuid kellahelinaid... Mis?... Kas tuleb...? — Kus on pakikandja?... Seal ta seisab, kohwer käes.

Süis... maapind kõmiseb ja müdiseb... Lühidad lõikavad wiled... Kiirrong kihutab jaama. Ta puhub, walged pilwed lendlewad weduri kere ümber. Järsk pidurdus... Wagunid libisevad mööda... pruun magamismagun, Pariis—Wiin... rong seisab.

Alendele ei ilmu ainustki reisijat, keegi ei wälju kupeest. Susanna võib wabalt sisse astuda. Pakikandja lükkab kohwri järele.

"Minult üks minut peatust," ütleb ta sealjuures.

Kõigis wagunites magawad reisijad, öö soojus ja hõng. Aga Susanna leiab siiski koha. Ta waewalt on pakikandja kadunud, ja waewalt Susanna on saanud istuma, kui rong juba pikkamisi hakkab liikuma. Ainustki wilet, ainustki hiiüdu. Nagu lahkuks ka kiirrong salaja ja wargsi Weyringist...

Susanna waatab aknast wälja. Seal kükitawad nii tuntud madalad majad... Pantratius Pfeifferi pesukoda... paremal pool seisab kuskil Wymetalide pisike elamu... ja seal — ja seal kaob lõpmatusse kaugusesse wana papliallee... Täewa helkivast walgusest aga särawad äkki sinised laiad, sõbralikud kui filmad — kui ema filmad — ja idas tõuseb päike. Ugab uus päew.

Järeldang.

Kui kuulus austria näitleja Susanna Lindt oma Ameerika-ringreisul sebus New Yorki, leidis ta hotellis ees hulga lillekimpudest saadetud nimearte, millede seas oli ka ta prantsuse kolleegi Marcel Cordilloni oma. Ta justas tolle külalise wastu wõtta ja saatis oma toaneitsi kutsuga üles wiie-akümmendale korrale, kus elas näitleja. Sama päewa pärastlõunal il- Marcel Cordillon Susanna Lindti salongi teele.

Kõnelus, mida peeti prantsuse keeles, kestis umbes tunni ega pakkunud endast midagi erakordset, kuigi kõik New Yorgi reporterid piirasid ümbersewaid eelruume. Mõlemad kunstnikud polnud tujus südamlike ja inimesete sõnade wahetamiseks, olles weidi tülpinud oma hülgawast edust.

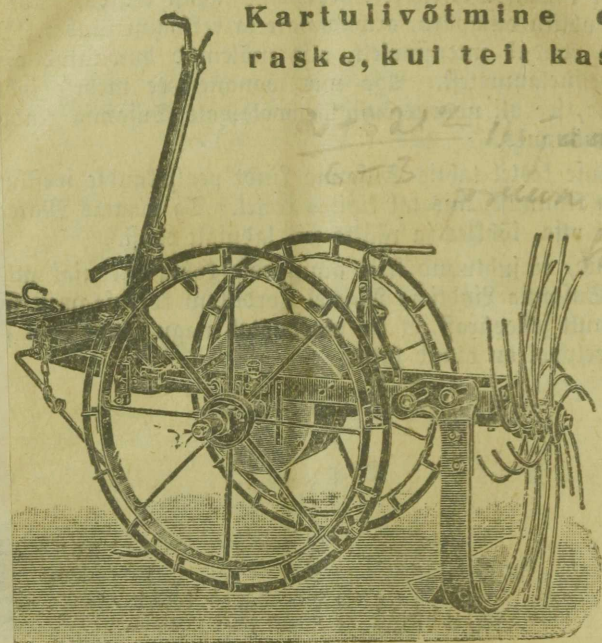
Marcel Cordillon andis New Yorgis mõrusetendusi ja sõitis lähemal ajal Chicagosse, Susanna Lindt oli end kaheks nädalaks sidunud New Yorgi teatritega ning kaotas kowadel Euroopasse tagasi reisida. Kõnelus keerles ameerika publiku omapära, arwustajate ja reklaami ümber. Nagu kõik iseloomud, kes elawad intensiivselt, olid mõlemad huwitatud ainult oma olewikust ja reisuelamustest. Aga mis wananewale mehele juba tundus raske koormana, see oli noorusjõust ülewoolawale Susanna Lindtile ainult lõbusaks wahemänguks.

Kord kõneluse kestel tahtis Susanna Lindt pealiskaudse westluse katkestada, et esitada küsimust, mis tal kipitas keelel. Ta waatas Marcel Cordillonile uuriwalt otsa, kõhles ja rääkis siis ladusalt edasi.

Nagu öeldud, ei juhtunud selle ainukordse kohtamise ajal midagi erakordset. Kui Susanna Lindti ja Marcel Cordilloni kokkusaamist siiski mainitakse, siis ainult sellepärast, et see moodustab nagu lõppakordi sündmus-tele, milledest eelpool on olnud juttu.

L õ p r

Kartulivõtmine ei ole
raske, kui teil kasutada

Franz Krulli

Kartulivõtmise masin

T U U P
REIMA

Kerge vedu, suur vastupidavus ja võrdle-
misi odav hind on sellele masinale toonud
suure poolehoidu. • Müük suurel ja väi-
kesel arvul.

TALLINNA
EESTI MAJANDUSKOHISUS
ESTONIA PUIESTEE 21